GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Douăsprezece povestiri călătoare

Biblioteca GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Biblioteca GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Douăsprezece povestiri călătoare

Traducere din limba spaniolă
TUDORA ŞANDRU MEHEDINŢI

editura rao

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
Douăsprezece povestiri călătoare / Gabriel García Márquez;
trad.: Tudora Şandru Mehedinţi.
Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2004
ISBN 973–576–689–2

I. Şandru Mehedinţi, Tudora (trad.)

821.134.2(861)-32= 135.1

Coperta seriei
CORNELIU ALEXANDRESCU

Ilustraţia copertei:
JUAN GRIS
Peisaj cu case la Ceret (1913)

PROLOG

De ce douăsprezece, de ce povestiri şi de ce călătoare

Cele douăsprezece povestiri din această carte au fost scrise în cursul ultimilor optsprezece ani. Înaintea formei lor actuale, cinci dintre ele au fost note de presă şi scenarii de film, iar una a fost un serial de televiziune. Cu cincisprezece ani în urmă am povestit alta într-un interviu înregistrat pe bandă, iar prietenul căruia i-am povestit-o a transcris-o şi a publicat-o; acum am refăcut povestirea pornind de la versiunea aceea. A fost o experienţă creativă de excepţie care merită să fie explicată, fie şi numai pentru ca acei copii care vor să ajungă scriitori când vor fi mari să ştie de pe acum ce nesăţios şi mistuitor este viciul scrisului.

Prima idee mi-a venit în minte la începutul anilor şaptezeci, după un vis clarificator pe care l-am avut după cinci ani petrecuţi la Barcelona. Am visat că asistam la propria-mi înmormântare, în picioare, într-un grup de prieteni care purtau un doliu solemn, dar cu chef de petrecere. Păream cu toţii fericiţi să fim împreună. Şi eu mai mult ca oricine, graţie plăcutului prilej pe care mi-l oferea moartea de a fi cu prietenii mei din America Latină, cei mai vechi, cei mai dragi şi pe care nu-i văzusem de o bună bucată de vreme. La sfârşitul ceremoniei, când începură să plece, am încercat să-i însoţesc, dar unul dintre ei îmi atrase atenţia, cu o severitate fără drept de apel, că pentru mine petrecerea se sfârşise. „Eşti singurul care nu poate pleca”, îmi spuse. Numai atunci am înţeles că a muri înseamnă a nu mai fi niciodată cu prietenii.

Nu ştiu de ce am tălmăcit visul acela grăitor ca o asumare a conştiinţei propriei mele identităţi şi m-am

gândit că era un bun punct de plecare pentru a scrie despre lucrurile ciudate care li se întâmplă latino-americanilor în Europa. A fost o descoperire încurajatoare, căci terminasem de curând *Toamna patriarhului*, lucrarea mea cea mai anevoioasă şi mai hazardată, şi nu mai ştiam pe unde s-o apuc.

Preţ de vreo doi ani mi-am tot însemnat subiectele care-mi veneau în minte, fără să hotărăsc încă ce să fac cu ele. Cum nu aveam prin casă un carnet de însemnări, în seara în care m-am decis să încep băieţii mei mi-au împrumutat un caiet de şcoală. Ei înşişi îl purtau în rucsacurile lor cu cărţi, în desele noastre călătorii, de teamă să nu se piardă. Am ajuns să am şaizeci şi patru de subiecte consemnate cu atâtea amănunte, că nu-mi mai rămânea decât să le scriu.

În Mexic, la întoarcerea mea de la Barcelona, în 1974, mi-a devenit limpede că această carte nu trebuia să fie un roman, cum mi s-a părut la început, ci o culegere de povestiri scurte, bazate pe relatări de presă, dar izbăvite de condiţia lor pieritoare prin tertipurile poeziei. Scrisesem până atunci trei cărţi de povestiri. Totuşi, niciuna dintre ele nu era concepută şi realizată ca un ansamblu, ci fiecare era o operă autonomă şi ocazională. Astfel încât scrierea celor şaizeci şi patru de subiecte putea fi o aventură fascinantă dacă reuşeam să le scriu pe toate păstrând un fir călăuzitor şi o unitate lăuntrică de registru şi stil care să le facă inseparabile în memoria cititorului.

Pe primele două – *Urma sângelui tău pe zăpadă* şi *Vara fericită a doamnei Forbes* – le-am scris în 1976 şi le-am publicat imediat în suplimente literare din câteva ţări. Nu mi-am luat nicio zi de răgaz, dar, la jumătatea celei de a treia povestiri, care era tocmai cea cu propria-mi înmormântare, m-am simţit mai obosit decât dacă aş fi scris un roman. La fel mi s-a întâmplat şi cu a patra. Până într-atât, încât n-am mai avut suflu să le termin. Acum ştiu

de ce: efortul de a scrie o povestire este la fel de intens ca începerea unui roman. Căci în primul paragraf al unui roman trebuie definit totul: structură, ton, stil, ritm, lungime şi, uneori, chiar şi caracterul vreunui personaj. Restul este plăcerea de a scrie, cea mai intimă şi mai solitară care se poate imagina, şi dacă nu-ţi petreci restul vieţii corectându-ţi cartea e fiindcă aceeaşi rigoare de fier de care e nevoie ca s-o începi se impune şi ca s-o termini. Povestirea, în schimb, nu are nici început, nici sfârşit: se leagă sau nu se leagă. Şi dacă nu se leagă, propria experienţă, ca şi a altora, stă mărturie că în majoritatea cazurilor e mai salutar s-o apuci din nou pe alt drum sau s-o arunci la coş. Bine a spus cineva, nu-mi amintesc exact cine, în chip de consolare: „Un scriitor bun este mai preţuit prin ceea ce rupe decât prin ceea ce publică”. Sigur că n-am rupt ciornele şi notiţele, am făcut însă ceva şi mai rău: le-am dat uitării.

Mi-aduc aminte că în Mexic am ţinut caietul pe biroul meu, naufragiat într-o furtună de hârtii, până în 1978. Într-o bună zi, căutând ceva, mi-am dat seama că-l pierdusem din vedere de multă vreme. Nu mi-a păsat. Dar când m-am convins că, de fapt, nu se afla pe birou, am intrat în panică. N-a rămas niciun colţ din casă necercetat cu temeinicie. Am dat la o parte mobilele, am desfăcut biblioteca pentru a fi siguri că nu căzuse în spatele cărţilor şi am supus personalul de serviciu şi prietenii unor întrebări de neiertat. Nici urmă de caiet. Singura explicaţie posibilă – sau plauzibilă? – este că, într-una din acele distrugeri de hârtii pe care le fac adesea, caietul a ajuns la gunoi.

M-a surprins propria-mi reacţie: subiectele de care uitasem timp de aproape patru ani deveniră o chestiune de onoare. Încercând să le recuperez cu orice preţ, printr-o muncă la fel de anevoioasă ca şi cum le-aş fi scris, am reuşit să refac notele a treizeci dintre ele. Şi cum chiar strădania de a mi le reaminti mi-a folosit ca epurare,

treptat le-am eliminat nemilos pe cele care mi-au părut că nu merită a fi salvate şi au rămas optsprezece. De data aceasta mă însufleţea hotărârea de a le scrie una după alta, dar curând mi-am dat seama că-mi pierise entuziasmul. Totuşi, în pofida sfaturilor pe care le dădusem întotdeauna tinerilor scriitori, nu le-am aruncat la coş, ci le-am pus deoparte. Pentru orice eventualitate.

Când am început *Cronica unei morţi anunţate*, în 1979, am constatat că în răstimpurile dintre două cărţi îmi pierdeam obişnuinţa scrisului şi de fiecare dată îmi era tot mai greu s-o iau din nou de la capăt. Din pricina asta, între octombrie 1980 şi martie 1984, mi-am impus să scriu o notă pe săptămână în ziare din diferite ţări ca disciplină, spre a mă menţine în formă. Mi-a trecut atunci prin minte că dificultatea pe care o întâmpinam în legătură cu notiţele din caiet era tot o problemă de genuri literare şi că, în realitate, nu trebuiau să fie povestiri, ci note de presă. Numai că, după ce am publicat cinci note luate din caiet, mi-am schimbat iar părerea: erau mai bune pentru cinematograf. Şi astfel s-au realizat cinci filme şi un serial de televiziune.

N-am prevăzut însă niciodată că munca de presă şi cea legată de film aveau să-mi schimbe anumite idei despre povestiri, până într-atât încât, scriindu-le acum în forma lor finală, a trebuit să mă străduiesc să despart cu migală propriile-mi idei de cele pe care mi le-au sugerat regizorii în timpul scrierii scenariilor. În plus, colaborarea simultană cu cinci creatori diferiţi mi-a sugerat altă metodă de a-mi scrie povestirile: începeam una dintre ele când aveam timp liber, o abandonam când mă simţeam obosit sau când survenea vreun proiect neprevăzut, şi apoi începeam alta. În mai bine de un an, şase din cele optsprezece subiecte ajunseră la coşul de hârtii, între acestea şi cea cu înmormântarea mea, căci n-am izbutit niciodată să descriu o petrecere ca aceea din vis. Restul

povestirilor, în schimb, au prins parcă viaţă pentru o existenţă îndelungată.

Sunt cele douăsprezece din această carte. În septembrie anul trecut, erau gata de tipar, după alţi doi ani de muncă necontenită. Şi astfel s-ar fi sfârşit neîncetata lor peregrinare dus-întors la coşul de gunoi, dacă în ultima clipă nu m-ar fi încercat o îndoială finală. Dat fiind că descrisesem din memorie şi de la distanţă diferitele oraşe din Europa unde se petrec acţiunile povestirilor, am vrut să-mi verific fidelitatea amintirilor după aproape douăzeci de ani şi am făcut o călătorie rapidă de recunoaştere la Barcelona, Geneva, Roma şi Paris.

Niciunul dintre aceste oraşe n-avea nimic de-a face cu amintirile mele. Toate, ca întreaga Europă actuală, erau diminuate de o inversare uimitoare: amintirile reale îmi păreau năluciri ale memoriei, pe când amintirile închipuite erau atât de convingătoare, că luaseră locul realităţii. Mi-era, prin urmare, cu neputinţă să desluşesc graniţa dintre deziluzie şi nostalgie. A fost soluţia finală. Căci găsisem în sfârşit ceea ce-mi era neapărat necesar ca să-mi termin cartea şi ceea ce nu-mi putea oferi decât trecerea anilor: perspectiva în timp.

La întoarcerea din călătoria aceea norocoasă, am scris toate povestirile încă o dată, de la capăt, în opt luni înfrigurate în care n-am simţit nevoia să mă întreb unde se sfârşea viaţa şi unde începea imaginaţia, fiindcă mă ajuta bănuiala că nimic din ce trăisem cu douăzeci de ani în urmă în Europa nu era poate adevărat. Scriitura mi-a devenit atunci atât de fluentă, că la răstimpuri simţeam că scriu din simpla plăcere de a povesti, care este poate starea omenească cea mai asemănătoare levitaţiei.

Pe deasupra, lucrând la toate povestirile în acelaşi timp şi sărind de la una la alta cu desăvârşită libertate, am reuşit să ofer o viziune de ansamblu care m-a salvat de oboseala începuturilor succesive şi m-a ajutat să vânez

redundanţe de prisos şi contradicţii mortale. Cred că am izbutit astfel să dau viaţă cărţii de povestiri celei mai apropiate de aceea pe care întotdeauna mi-am dorit s-o scriu.

Iat-o, gata să fie citită după atâta cutreierat, luptând să supravieţuiască perversităţilor incertitudinii. Toate povestirile, în afară de primele două, au fost terminate în acelaşi timp, şi fiecare poartă data când le-am început. Ordinea în care se află în această ediţie este cea din caietul de însemnări.

Am crezut mereu că orice versiune a unei povestiri este mai bună decât cea dinainte. Cum să ştii atunci care trebuie să fie ultima? E un secret al meseriei ce nu ascultă de legile inteligenţei, ci de magia instinctelor, precum bucătăreasa care ştie când e gata supa. În tot cazul, pentru orice eventualitate, nu le voi reciti, aşa cum n-am mai recitit în veci nicio carte scrisă de mine, de teama regretelor. Cel care le va citi va şti cum să procedeze cu ele. Din fericire, pentru aceste douăsprezece povestiri călătoare poposirea în coşul de hârtii trebuie să fie alinarea întoarcerii acasă.

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
Cartagena de Indias, aprilie, 1992

DRUM BUN,
DOMNULE PREŞEDINTE

Stătea pe banca de lemn, sub frunzele galbene din parcul solitar, contemplând lebedele prăfuite, cu ambele mâini sprijinite pe mânerul de argint al bastonului şi gândindu-se la moarte. Prima dată când a venit la Geneva, lacul era senin şi diafan, şi erau pescăruşi blânzi ce veneau să mănânce din mână, şi femei de închiriat care păreau năluci la şase după-amiaza, cu volane de organdi şi umbreluţe de mătase. Acum, singura femeie pe care putea s-o vadă, cât îl ajuta privirea, era o florăreasă de pe malul pustiu. Îi venea greu să creadă că timpul ar fi putut face asemenea ravagii nu doar în viaţa lui, ci şi în lume.

Era un necunoscut în plus în oraşul necunoscuţilor iluştri. Purta costumul albastru-închis cu dungi albe, vesta de brocart şi melonul magistraţilor ieşiţi la pensie. Avea o mustaţă mândră de muşchetar, părul bogat bătând în albăstriu cu onduleuri romantice, mâinile de harpist, cu verigheta de văduv pe inelarul stâng, şi ochii fără astâmpăr. Singurul indiciu care-i trăda starea sănătăţii era pielea ofilită. Dar chiar şi aşa, la şaptezeci şi trei de ani, continua să fie de o eleganţă impecabilă. În dimineaţa aceea totuşi se simţea la adăpost de orice vanitate. Anii gloriei şi ai puterii rămăseseră iremediabil în urmă, şi acum nu mai dăinuiau decât cei ai morţii.

Se întorsese la Geneva după două războaie mondiale, în căutarea unui răspuns categoric pentru o durere pe care doctorii din Martinica nu izbutiseră s-o localizeze. Prevăzuse nu mai mult de cincisprezece zile, dar se împlineau şase săptămâni de investigaţii epuizante şi de rezultate incerte, şi încă nu se întrevedea sfârşitul. Căutau durerea la ficat, la rinichi, la pancreas, la prostată, unde se afla mai puţin. Până în acea zi nefastă de joi, când medicul cel mai puţin renumit dintre numeroşii care-l examinaseră

l-a convocat la nouă dimineaţa în pavilionul de neurologie.

Cabinetul părea o chilie de călugăr, iar doctorul era scund şi lugubru, şi avea mâna dreaptă în ghips, din cauza unei fracturi la degetul mare. Când stinse lumina, pe ecran apăru radiografia iluminată a unei şiri a spinării pe care el nu şi-o recunoscu până când medicul nu-i arătă cu un băţ, mai jos de talie, îmbinarea a două vertebre.

— Durerea dumneavoastră e de aici, îi spuse.

Pentru el nu era atât de simplu. Durerea lui era nesigură şi alunecoasă, uneori părea că e în coastele din dreapta, alteori sub pântec, şi adesea îl lua prin surprindere cu un junghi fulgerător în zona inghinală. Medicul îl ascultă, ţinând băţul nemişcat pe ecran. „Din pricina asta ne-a derutat atâta vreme”, zise. „Dar acum ştim că-i de aici.” Apoi îşi duse arătătorul la frunte şi preciză:

— Deşi, riguros vorbind, domnule preşedinte, orice durere vine de aici.

Stilul său clinic era atât de dramatic, că sentinţa finală păru binevoitoare: preşedintele trebuia să se supună unei operaţii riscante şi inevitabile. Acesta îl întrebă care era marja de risc, iar bătrânul doctor îl învălui într-o lumină de incertitudine:

— N-am putea spune cu precizie, îi zise.

Până de curând, adăugă, riscurile de accidente fatale erau mari şi mai cu seamă cele de diferite paralizii de diverse grade. Dar cu progresele făcute de medicină între cele două războaie temerile acestea erau de domeniul trecutului.

— Plecaţi liniştit, încheie. Pregătiţi-vă pe îndelete şi anunţaţi-ne. Nu uitaţi însă: cu cât mai curând, cu atât mai bine.

Nu era o dimineaţă potrivită să rumegi vestea aceasta proastă, mai cu seamă în aer liber. Plecase foarte devreme de la hotel, fără pardesiu, fiindcă văzuse pe fereastră un soare strălucitor, şi merse cu paşi mărunţi de la Chemin du

Beau Soleil, unde se afla spitalul, până la refugiul îndrăgostiţilor furişaţi din Parcul Englez. Stătea acolo de mai bine de o oră, gândindu-se întruna la moarte, când începu toamna. Lacul se zbuciumă ca un ocean înfuriat şi o pală nebună de vânt sperie pescăruşii şi mătură cele de pe urmă frunze. Preşedintele se ridică şi, în loc s-o cumpere de la florăreasă, smulse o margaretă dintr-un răzor din parc şi şi-o puse la butonieră. Florăreasa îl luă prin surprindere:

— Florile astea nu-s ale lui Dumnezeu, domnule, îi spuse supărată, sunt ale primăriei.

El n-o luă în seamă. Se îndreptă cu paşi uşori, ţinând bastonul de pe la mijloc şi învârtindu-l la răstimpuri cu o graţie cam libertină. Pe podul de la Mont Blanc se dădeau jos, în mare grabă, steagurile Confederaţiei înnebunite de rafale de vânt, şi zvelta fântână arteziană încununată cu spumă se oprise înainte de vreme. Preşedintele nu-şi recunoscu restaurantul preferat de pe mal, căci îi fusese strânsă copertina verde, iar terasele înflorite ale verii fuseseră închise de curând. În salon, lămpile erau aprinse în plină zi, iar cuartetul de coarde interpreta o partitură mozartiană premonitorie. Preşedintele luă de la recepţie un ziar din teancul rezervat clienţilor, îşi agăţă bastonul şi pălăria într-un cuier, îşi puse ochelarii cu montură de aur să citească la masa cea mai izolată şi abia atunci deveni conştient că venise toamna. Începu să citească mai întâi pagina internaţională de la sfârşit, unde găsea din an în Paşti câte o ştire din America, şi citi mai departe de la sfârşit la început, până când chelneriţa îi aduse sticla zilnică de apă Evian. De mai bine de treizeci de ani renunţase la obiceiul cafelei, la recomandarea categorică a medicilor. Dar spusese: „Dacă aş avea vreodată certitudinea că voi muri, m-aş apuca iar.” Poate că sosise vremea.

— Aduceţi-mi şi o cafea, comandă el într-o franceză fără

cusur. Şi preciză, fără a-şi dea seama de înţelesul ascuns: Italienească, tare de să te scoale din morţi.

O bău fără zahăr, cu sorbituri molcome şi apoi puse ceaşca pe farfurie cu gura în jos pentru ca zaţul, după atâţia ani, să aibă timp să-i traseze destinul. Savoarea redescoperită îi alungă preţ de o clipă gândurile negre. În clipa următoare, de parcă vraja nu s-ar fi destrămat, simţi că îl priveşte cineva. Dădu atunci la întâmplare foaia, se uită pe deasupra ochelarilor şi văzu un bărbat palid şi nebărbierit, cu o şapcă sportivă şi o haină de piele întoarsă, care-şi mută imediat privirea ca să n-o întâlnească pe a lui.

Chipul îi era familiar. Se întâlniseră faţă în faţă în mai multe rânduri, pe culoarul de la spital, îl văzuse iar într-una din zile pe un scuter, la Promenade du Lac, pe când el contempla lebedele, dar nu s-a simţit niciodată recunoscut. Nu excluse totuşi posibilitatea să fie una din multele năluciri prigonitoare ale exilului.

Termină ziarul fără grabă, plutind în acordurile somptuoase de violoncel ale lui Brahms, până când durerea deveni mai puternică decât analgezia muzicii. Se uită atunci la micul ceas de aur pe care-l purta atârnat de un lanţ în buzunarul vestei şi-şi luă cele două tablete calmante de la prânz cu ultima sorbitură de apă Evian. Înainte de a-şi scoate ochelarii îşi ghici soarta în zaţul de cafea şi simţi un fior de gheaţă: se citea acolo incertitudinea. În cele din urmă plăti nota, lăsând un bacşiş meschin, îşi luă bastonul şi pălăria din cuier şi ieşi în stradă fără să-l privească pe bărbatul care se uita la el. Se îndepărtă cu mersu-i ceremonios, ocolind straturile de flori rupte de vânt, şi se crezu scăpat de vrajă.

Curând însă auzi paşi în urma sa, se opri după ce dădu colţul şi se întoarse. Bărbatul care-l urmărea a fost nevoit să se oprească brusc ca să nu dea peste el şi îl privi speriat, la mai puţin de două palme de ochii lui.

— Domnule preşedinte! şopti.

— Spuneţi-le celor care vă plătesc să nu-şi facă iluzii, spuse preşedintele, fără să-i dispară zâmbetul şi nici farmecul vieţii. Sunt sănătos tun.

— Nimeni n-o ştie mai bine ca mine, spuse bărbatul, copleşit de povara demnităţii ce-i reveni. Lucrez la spital.

Rostirea şi cadenţa, ba chiar şi sfiiciunea lui, erau cele ale unui locuitor neaoş din Caraibi.

— N-o să-mi spuneţi că sunteţi doctor, îi zise preşedintele.

— Ce n-aş da eu să fiu, domnule, spuse bărbatul. Sunt şofer pe ambulanţă.

— Îmi pare rău, spuse preşedintele, încredinţat că greşise. E o muncă grea.

— Nu la fel de grea ca a dumneavoastră, domnule.

El îl privi drept în faţă, se sprijini în baston cu amândouă mâinile şi-l întrebă cu un interes real:

— De unde sunteţi?

— Din Caraibi.

— Mi-am dat seama de asta, spuse preşedintele. Dar din ce ţară?

— Din ţara dumneavoastră, domnule, zise bărbatul şi-i întinse mâna. Numele meu este Homero Rey.

Preşedintele îl întrerupse surprins, fără să-i dea drumul mâinii.

— La naiba, îi spuse. Grozav nume!

Homero se destinse.

— Şi încă nu-i tot, spuse. Homero Rey de la Casa.

O rafală îngheţată de iarnă, ca o lovitură de cuţit, îi luă pe neaşteptate în mijlocul străzii. Preşedintele se înfioră, răzbit până la oase şi înţelese că nu putea străbate fără pardesiu cele două străzi pe care le mai avea până la cârciuma de oameni săraci unde mânca de obicei.

— Aţi mâncat de prânz? îl întrebă pe Homero.

— Nu iau niciodată prânzul, spuse Homero. Mănânc o

singură dată, seara, acasă.

— Faceţi azi o excepţie, îi spuse el într-un chip cum nu se poate mai fermecător. Vă invit la masă.

Îl luă de braţ şi-l duse la restaurantul de peste drum, cu firma aurită pe copertină: *Le Boeuf Couronné.* Înăuntru era cald şi nu prea încăpător, şi nu se vedea niciun loc liber. Homero Rey, surprins că nimeni nu-l recunoştea pe preşedinte, se duse până în fundul salonului să ceară ajutor.

— E preşedinte în exerciţiu? îl întrebă patronul.

— Nu, răspunse Homero. A fost dat jos.

Patronul afişă un zâmbet de încuviinţare.

— Pentru aceştia, spuse, am întotdeauna o masă specială.

Îi conduse într-un loc lăturalnic în fundul salonului, unde puteau vorbi în largul lor. Preşedintele îi mulţumi.

— Nu toată lumea recunoaşte ca dumneavoastră demnitatea exilului, spuse.

Specialitatea casei era cotletul de vită fript pe cărbuni. Preşedintele şi invitatul lui se uitară în jur şi văzură la alte mese bucăţi mari de friptură cu puţină grăsime mustind pe margine. „E o carne grozavă”, murmură preşedintele. „Dar n-am voie să mănânc aşa ceva.” Se uită ştrengăreşte la Homero şi schimbă tonul:

— În realitate, toate-mi sunt interzise.

— Vă e interzisă şi cafeaua şi totuşi beţi cafea.

— Aţi băgat de seamă? spuse preşedintele. Dar azi a fost o excepţie, fiind o zi excepţională.

Excepţia din ziua aceea n-a fost numai cafeaua. Comandă şi cotlete fripte pe cărbuni şi o salată de legume proaspete asezonată doar cu un strop de ulei de măsline. Invitatul său ceru la fel, plus o jumătate de carafă de vin roşu.

Pe când aşteptau cotletele, Homero scoase din buzunarul hainei un portofel fără bani, înţesat cu hârtii, şi-i

arătă preşedintelui o poză decolorată. El se recunoscu în cămaşă, cu câteva kilograme mai puţin şi cu părul şi mustaţa de un negru intens, în mijlocul unui grup de tineri care se ridicaseră pe vârfuri să iasă în fotografie. Dintr-o privire recunoscu locul, recunoscu lozincile unei campanii electorale detestabile, recunoscu data ingrată. „Ce groaznic!” şopti. „Mereu am spus că îmbătrâneşti mai repede în poze decât în viaţa de zi cu zi.” Şi-i dădu fotografia înapoi cu un gest de încheiere:

— Mi-aduc foarte bine aminte, spuse. A fost acum o mie de ani la arena pentru lupte de cocoşi din San Cristóbal de las Casas.

— E satul meu, spuse Homero şi se arătă pe sine în grup: Ăsta sunt eu.

Preşedintele îl recunoscu.

— Eraţi un copil!

— Aproape, zise Homero. Am fost alături de dumneavoastră în toată campania din sud, eram comandantul brigăzilor universitare.

Preşedintele o luă înaintea reproşului.

— Şi eu, bineînţeles, nici măcar nu vă dădeam atenţie.

— Dimpotrivă, eraţi foarte amabil cu noi, spuse Homero. Eram însă atâţia, că nu e posibil să vă amintiţi.

— Şi apoi?

— Cine poate şti mai bine ca dumneavoastră? spuse Homero. După lovitura militară, e un adevărat miracol că suntem amândoi aici, gata să mâncăm o jumătate de viţel. Nu mulţi au avut norocul ăsta.

În clipa aceea le aduseră farfuriile. Preşedintele îşi puse şervetul la gât, ca o bavetă de copil, şi nu se arătă insensibil la surpriza tăcută a invitatului. „Dacă n-aş face aşa, mi-aş prăpădi o cravată la fiecare masă”, spuse. Înainte de a începe, gustă carnea să vadă cât era de friptă, încuviinţă cu un gest de satisfacţie şi reveni la subiect.

— Ce nu-mi explic, zise, e motivul pentru care nu aţi

venit la mine înainte, în loc să mă urmăriţi ca un copoi.

Atunci Homero îi povesti că îl recunoscuse de când îl văzuse intrând în spital, pe poarta rezervată cazurilor cu totul speciale. Era în toiul verii, iar el purta costumul de in alb din Antile, cu pantofi alb cu negru, margareta la butonieră, iar frumoasele-i plete erau răscolite de vânt. Homero află că era singur la Geneva, fără ajutorul nimănui, căci cunoştea pe dinafară oraşul unde îşi terminase studiile de drept. Conducerea spitalului, la solicitarea sa, dăduse dispoziţiile de rigoare spre a-i asigura un incognito absolut. Chiar în seara aceea, Horacio[1] se înţelesese cu nevasta să ia legătura cu el. Totuşi, îl urmărise vreme de cinci săptămâni, căutând o ocazie prielnică şi n-ar fi fost poate în stare să-l salute dacă el nu i-ar fi ieşit în faţă.

— Mă bucur c-aţi făcut-o, zise preşedintele, deşi adevărul e că nu mă deranjează deloc să fiu singur.

— Nu-i drept.

— De ce? întrebă sincer preşedintele. Cea mai mare victorie a vieţii mele a fost să mă fac uitat.

— Ne amintim de dumneavoastră mai mult decât vă închipuiţi, spuse Homero fără a-şi ascunde emoţia. E o bucurie să vă vedem aşa, sănătos şi tânăr.

— Totuşi, zise el fără să dramatizeze, totul arată că voi muri foarte curând.

— Şansele dumneavoastră de a scăpa cu bine sunt foarte mari, spuse Homero.

Preşedintele tresări din pricina surprizei, dar nu-şi pierdu cumpătul.

— Măi, să fie! exclamă. Oare în frumoasa Elveţie s-a abolit secretul profesional?

— În niciun spital de pe lume nu există secrete pentru un şofer de ambulanţă, răspunse Homero.

— Păi ce ştiu eu am aflat abia acum două ore şi din gura

[1] Cred ca ar trebui Homero – nota corector (gy)

singurului om care trebuia să fie la curent.

— În orice caz, nu veţi muri în zadar, spuse Homero. Cineva o să vă pună la locul care vi se cuvine, ca un mare exemplu de demnitate.

Preşedintele se prefăcu uluit într-un fel comic:

— Mulţumesc că m-aţi prevenit, zise.

Mânca aşa cum făcea totul: încet şi extrem de elegant. În vremea aceasta îl privea pe Homero drept în ochi, astfel încât şoferul avea impresia că îi citeşte gândurile. După o lungă conversaţie de evocări pline de nostalgie, zâmbi răutăcios.

— Mă hotărâsem să nu-mi fac griji în privinţa cadavrului meu, spuse, dar văd acum că trebuie să-mi iau unele măsuri de prevedere, ca-n romanele poliţiste, pentru ca nimeni să nu-l găsească.

— Degeaba, glumi Homero la rândul lui. În spital nu există mister care să ţină mai mult de o oră.

Când terminară cafeaua, preşedintele se uită pe fundul ceştii şi se cutremură iar: mesajul era acelaşi. Totuşi, expresia nu i se schimbă. Achită nota cu bani gheaţă, dar înainte verifică suma de mai multe ori, numărând banii cu o grijă exagerată şi lăsă un bacşiş la care chelnerul doar mârâi.

— A fost o plăcere, conchise, luându-şi rămas-bun de la Homero. N-am o dată anume pentru operaţie şi nici măcar nu m-am decis dacă o s-o fac sau nu. Dar dacă totul merge bine o să ne revedem.

— Şi de ce nu înainte? spuse Homero. Lázara, nevastă-mea, e bucătăreasă la case mari. Nimeni nu găteşte orez cu crevete mai bine ca ea şi ne-am bucura să vă avem oaspete într-una din seri.

— N-am voie crevete, dar o să mănânc cu plăcere, zise el. Spuneţi-mi când.

— Joi e ziua mea liberă, răspunse Homero.

— Perfect, zise preşedintele. Joi la şapte seara sunt la

dumneavoastră. O să-mi facă plăcere.

— Trec eu să vă iau, spuse Homero. Hotelerie Dames, 14 rue de l'Industrie. În spatele gării, nu-i aşa?

— Aşa e, spuse preşedintele şi se ridică mai fermecător ca oricând. După cum se vede îmi ştiţi şi numărul de la pantofi.

— Bineînţeles, domnule, spuse Homero amuzat: patruzeci şi unu.

Ce nu i-a povestit Homero preşedintelui, dar a povestit ani de zile cui dorea să-l asculte, a fost că scopul lui iniţial nu era chiar nevinovat. Ca şi alţi şoferi de ambulanţe, avea aranjamente cu firme de pompe funebre şi companii de asigurări ca să le facă reclamă, chiar în spital, mai ales când era vorba despre pacienţi străini cu mijloace băneşti reduse. Erau câştiguri minime şi, pe deasupra, trebuia să le împartă cu alţi angajaţi care-şi treceau din mână în mână rapoartele secrete despre cei grav bolnavi. Era însă cât de cât ceva pentru un exilat fără viitor, care supravieţuia anevoie cu nevasta şi cei doi copii dintr-un salariu de mizerie.

Lázara Davis, nevastă-sa, a fost mai realistă. Era o mulatră fină din San Juan de Puerto Rico, scundă şi zdravănă, de culoarea caramelei şi cu nişte ochi de căţea sălbatică ce se potriveau foarte bine felului ei de a fi. Se cunoscuseră la serviciile de binefacere ale spitalului, unde ea lucra ca femeie bună la toate după ce un specialist în finanţe din ţara ei, care o angajase ca dădacă, o lăsase în voia sorţii la Geneva. Se căsătoriseră după ritul catolic, deşi ea era prinţesă yoruba, şi locuiau într-o cameră de zi şi două dormitoare, la etajul opt al unei clădiri cu imigranţi africani, fără ascensor. Aveau o fată de nouă ani, Barbara, şi un băiat de şapte, Lázaro, care dădea semne uşoare de retardare.

Lázara Davis era deşteaptă şi avea o fire aprigă, dar

sufletul bun. Se considera ca zodie un Taur pur şi avea o încredere oarbă în prezicerile astrale. Totuşi, niciodată nu şi-a putut îndeplini visul de a-şi câştiga existenţa ca astrologă de milionari. În schimb, aducea acasă lucruri de ocazie, uneori însemnate, pregătind mese de seară pentru doamne bogate care se lăudau în faţa invitaţilor că ele însele preparau suculentele mâncăruri antiliene. Homero, la rândul lui, era timid cum nu se mai poate şi nu era în stare de nimic mai mult decât puţinul pe care-l făcea, dar Lázara nu concepea viaţa fără el datorită sufletului său inocent şi calibrului armei cu care era înzestrat de la natură. Le mersese bine, dar anii erau tot mai grei şi copiii creşteau. Pe vremea când sosise preşedintele, începură să ciupească din economiile făcute de cinci ani. Aşa încât, atunci când Homero îl descoperi printre bolnavii incognito din spital, îşi făcură iluzii nesăbuite.

Nu ştiau exact ce aveau să-i ceară şi nici cu ce drept. În primul moment se gândiseră să-i vândă înmormântarea completă, inclusiv îmbălsămând şi repatrierea. Dar încetul cu încetul au ajuns să-şi dea seama că moartea lui nu părea atât de iminentă ca la început. În ziua cu prânzul erau descumpăniţi de îndoieli.

Adevărul este că Homero nu fusese comandant de brigăzi universitare, nici pe departe, şi singura dată când a participat la campania electorală a fost atunci când fusese făcută poza pe care izbutiseră s-o găsească printr-o minune, rătăcită în dulap. Dar fervoarea lui era reală. Tot adevărat era şi că fusese nevoit să fugă din ţară din pricină că făcuse parte din rezistenţa de stradă împotriva loviturii militare, deşi singurul motiv pentru care trăia mai departe la Geneva, după atâţia ani, era faptul că era sărac cu duhul. Aşa încât o minciună mai mult sau mai puţin nu trebuia să fie o piedică în a-i câştiga bunăvoinţa preşedintelui.

Prima surpriză a amândurora a fost că surghiunitul

ilustru locuia într-un hotel de categoria a patra în cartierul trist de la Grotte, printre emigranţi asiatici şi fluturi de noapte, şi că mânca numai în cârciumi de sărăntoci, când Geneva este plină de localuri demne de oamenii politici căzuţi în dizgraţie. Homero îl văzuse repetând zile în şir tot ce făcuse în ziua aceea. Îl însoţise cu privirea şi, uneori, de la o distanţă nu tocmai prudentă, în plimbările nocturne printre zidurile lugubre şi ciorchinii de campanule galbene din oraşul vechi. Îl văzuse cufundat în gânduri ceasuri întregi în faţa statuii lui Calvin. Urcase în urma lui, pas cu pas, scara monumentală de piatră, înecat de parfumul arzător al iasomiilor, spre a contempla molcomele asfinţituri de vară de pe colina Bourg-le-Four. Într-o seară, îl văzu, în bătaia celei dintâi ploi mărunte, fără pardesiu şi umbrelă, stând la coadă la un loc cu studenţii la un concert al lui Rubinstein. „Nu ştiu cum de n-a făcut pneumonie”, îi spuse apoi nevestei. Sâmbăta trecută, când timpul începu să se schimbe, îl văzu cumpărându-şi un pardesiu de toamnă cu guler de vizon artificial, dar nu de la magazinele luminoase de pe Rue du Rhône, de unde cumpărau emirii fugari, ci de la Târgul de Vechituri.

— Atunci nu-i nimic de făcut! exclamă Lázara când îi povesti Homero. E un cărpănos nenorocit, în stare să se lase înmormântat de societatea de binefacere la groapa comună. Niciodată n-o să scoatem nimic de la el.

— Poate că într-adevăr e sărac, spuse Homero, după atâţia ani fără slujbă.

— Vai, dragule, una este să fii Peşte cu ascendentul tot în Peşte şi alta-i să fii prost, zise Lázara. Toată lumea ştie că a pus mâna pe aurul guvernului şi că-i exilatul cel mai bogat din Martinica.

Homero, care era cu zece ani mai mare, crescuse impresionat de ştirea că preşedintele studiase la Geneva, lucrând ca muncitor pe un şantier. În schimb, Lázara crescuse printre scandalurile presei duşmane, exagerate

într-o casă de duşmani, unde a fost dădacă încă de copilă. Astfel încât, în seara când Homero se întoarse acasă sufocându-se de bucurie că luase prânzul cu preşedintele, pentru ea n-a contat deloc argumentul că îl invitase la un restaurant scump. Se supără că Homero nu-i ceruse nimic din tot ce visaseră, de la burse pentru copii până la o slujbă mai bună la spital. I se păru că hotărârea de a-şi lăsa cadavrul pradă vulturilor, în loc de a-şi cheltui francii pe o înmormântare demnă şi o repatriere glorioasă, îi adeverea bănuielile. Dar picătura care a umplut paharul a fost vestea pe care Homero o păstrase pentru sfârşit, că îl invitase pe preşedinte să mănânce orez cu crevete joi seara.

— Dar asta ne mai lipsea, strigă Lázara, să ne moară aici otrăvit cu crevete de conservă şi să fim nevoiţi să-l înmormântăm din economiile copiilor.

Până la urmă atârnă în balanţă fidelitatea ei conjugală şi o făcu să-şi schimbe atitudinea. A fost obligată să împrumute de la o vecină trei feluri de tacâmuri de alpaca şi o salatieră de sticlă, de la alta o cafetieră electrică şi de la o a treia o faţă de masă brodată şi un serviciu chinezesc de cafea. Schimbă perdelele vechi cu cele noi, pe care le punea doar în zilele de sărbătoare, şi scoase husele de pe mobile. Petrecu o zi întreagă frecând podelele, ştergând praful, mutând lucrurile din loc, până când obţinu efectul contrar faţă de ceea ce le-ar fi prins cel mai bine, adică să-şi impresioneze invitatul cu demnitatea sărăciei.

Joi seara, după ce-şi reveni de pe urma celor opt etaje care i-au tăiat răsuflarea, preşedintele apăru în uşă cu noul pardesiu de la vechituri, cu gambeta de pe vremuri şi cu un singur trandafir pentru Lázara. Ea se simţi impresionată de frumuseţea lui virilă şi de manierele-i princiare, dar dincolo de toate astea îl văzu cum se aştepta să-l vadă: fals şi hrăpăreţ. I se păru impertinent, căci ea gătise cu geamurile deschise ca să nu se umple toată casa

de aburul crevetelor, iar primul lucru pe care el l-a făcut intrând a fost să respire adânc, parcă într-un extaz subit, şi să exclame cu ochii închişi şi braţele desfăcute: „Ah, mirosul mării noastre!” I se păru mai zgârcit ca oricând fiindcă i-a adus o singură floare, furată, cu siguranţă, din vreo grădină publică. I se păru insolent din cauza dispreţului cu care privi tăieturile de ziar despre perioada lui de glorie prezidenţială şi steguleţele şi afişele din campanie pe care Homero le pusese cu atâta candoare pe peretele din sufragerie. I se păru cu inima împietrită, fiindcă nici măcar nu-i salută pe Barbara şi pe Lázaro, care îi pregătiseră un cadou făcut de mâna lor, şi în timpul mesei se referi la două lucruri pe care nu le putea suferi: câinii şi copiii. Îl detestă. Totuşi, ospitalitatea ei antiliană îi învinse prejudecăţile. Îşi pusese rochia africană de sărbătoare, colierele şi brăţările de vrăjitoare, şi cât a durat cina nu făcu niciun gest şi nu spuse niciun cuvânt de prisos. A fost mai mult decât fără cusur: desăvârşită.

Adevărul e că orezul cu crevete nu era piesa ei de rezistenţă ca bucătăreasă, dar îl pregăti cu toată bunăvoinţa şi îi ieşi nemaipomenit. Preşedintele se servi de două ori fără să-şi precupeţească laudele şi se dădu în vânt după feliile prăjite de banană coaptă şi după salata de avocado, chiar dacă nu le împărtăşi nostalgia. Lázara se mulţumi să asculte până la desert, când Homero se înfundă fără nicio noimă în impasul legat de existenţa lui Dumnezeu.

— Eu cred că există cu adevărat, zise preşedintele, dar n-are nimic a face cu fiinţele omeneşti. Se ocupă de treburi mult mai importante.

— Eu nu cred decât în aştri, spuse Lázara şi urmări reacţia preşedintelui. În ce zi v-aţi născut?

— Pe unsprezece martie.

— Trebuia să fie aşa, spuse Lázara, cu o tresărire de triumf, şi întrebă cu amabilitate: Oare nu-s prea mulţi doi

Peşti la aceeaşi masă?

Bărbaţii vorbiră mai departe despre Dumnezeu când ea se duse la bucătărie pentru a pregăti cafeaua. Strânsese farfuriile şi tacâmurile şi dorea din tot sufletul ca seara să se termine cu bine. Întorcându-se în sufragerie cu cafeaua, o întâmpinară nişte cuvinte răzleţe ale preşedintelui, care o făcură să înmărmurească:

— Să nu vă îndoiţi, dragă prietene, de faptul că tot ce i s-a întâmplat mai rău bietei noastre ţări este că am fost eu preşedinte.

Homero o văzu pe Lázara în uşă, cu ceştile chinezeşti şi cafetiera împrumutate, şi crezu că o să leşine. Şi preşedintele o văzu. „Nu vă uitaţi aşa la mine, doamnă”, îi spuse bine dispus. „Vorbesc cu mâna pe inimă.” Iar apoi, întorcându-se spre Homero, sfârşi:

— Bine măcar că acum îmi plătesc scump nesocotinţa.

Lázara servi cafeaua, stinse veioza de pe masă, căci lumina ei nemiloasă deranja conversaţia, şi sufrageria se cufundă într-o penumbră intimă. Pentru prima oară îşi manifestă interesul faţă de musafir, ale cărui vorbe de duh nu izbuteau să-i ascundă tristeţea. Curiozitatea ei se înteţi când el îşi termină cafeaua şi-şi puse ceaşca pe farfurie cu gura în jos să i se scurgă zaţul.

Preşedintele le povesti atunci că alesese pentru exil insula Martinica, datorită prieteniei cu poetul Aimé Césaire, care pe vremea aceea îşi publicase de curând al său *Cahier d’un retour au pays natal*, şi-l ajută să-şi înceapă o nouă viaţă. Cu ce le rămăsese din moştenirea soţiei cumpărară o casă de lemn preţios pe una din colinele de la Fort de France, cu plase de sârmă la ferestre şi o terasă spre mare, plină de flori sălbatice, unde era o desfătare să dormi în ţârâit de greieri şi cu briza de melasă şi rom de trestie de la fabricile de zahăr. Rămase acolo cu soţia, cu paisprezece ani mai mare ca el şi bolnavă de la singura-i naştere, baricadat împotriva destinului prin

pasiunea vicioasă de a reciti clasicii latini, în original, şi având convingerea că acela era cel de pe urmă act al vieţii sale. Ani în şir a fost nevoit să reziste tentaţiilor feluritelor aventuri pe care i le tot propuneau adepţii săi învinşi.

— Dar n-am mai deschis niciodată vreo scrisoare, spuse. Niciodată, de când am descoperit că şi cele mai urgente erau mai puţin urgente după o săptămână, şi că după două luni nu-şi mai aducea aminte de ele nici cel care le scrisese.

O privi pe Lázara în penumbră când îşi aprinse o ţigară şi i-o luă cu o mişcare vidă a degetelor. Trase adânc o dată, reţinând fumul în gât. Lázara, surprinsă, apucă pachetul şi chibriturile să-şi aprindă alta, dar el îi dădu ţigara înapoi.

„Fumaţi cu atâta plăcere că n-am putut rezista ispitei”, îi spuse. Dar a fost obligat să scoată fumul, căci îl apucă un acces de tuse.

— Am renunţat la viciul acesta de mulţi ani, dar el n-a renunţat cu desăvârşire la mine, spuse. La răstimpuri a reuşit să mă biruie. Ca acum.

Tusea îl mai scutură de două ori. Durerea îi reveni. Preşedintele se uită ce oră era la ceasul micuţ de buzunar şi-şi luă cele două tablete de seară. Apoi cercetă fundul ceştii: nu se schimbase nimic, dar de data asta nu-l mai străbătu niciun fior.

— Unii dintre foştii mei adepţi au ajuns preşedinţi după mine, spuse.

— Sáyago, zise Homero.

— Sáyago şi alţii, spuse el. Toţi la fel ca mine: uzurpând o onoare pe care n-o meritam printr-o funcţie la care nu ne pricepeam. Câţiva urmăresc doar puterea, însă cei mai mulţi pretind şi mai puţin: funcţia.

Lázara se enervă.

— Ştiţi ce se spune despre dumneavoastră? îl întrebă.

Homero, alarmat, interveni:

— Sunt minciuni.

— Sunt minciuni şi nu sunt, spuse preşedintele, mârşăviile cele mai cumplite pot fi, în acelaşi timp, şi adevăr, şi minciună.

Trăise în Martinica toate zilele surghiunului, fără niciun contact cu lumea, în afara puţinelor ştiri din ziarul oficial, supravieţuind prin orele de spaniolă şi latină predate la un liceu de stat şi cu traducerile pe care i le dădea uneori Aimé Césaire. Căldura era de nesuportat în august şi el rămânea în hamac până la prânz, citind în gânguritul ventilatorului din dormitor. Nevasta lui se ocupa de păsările pe care le creştea în libertate, chiar şi în orele cele mai toride, protejându-se de soare cu o pălărie de pai cu boruri mari, împodobită cu mici fructe artificiale şi flori de organdi. Dar când căldura ceda, era plăcut să stai la răcoare pe terasă, el cu privirea ţintă la mare până când se cufunda în negură, ea în balansoarul de răchită, cu pălăria ruptă şi inelele *fantaisie* pe toate degetele, văzând cum trec vapoarele lumii. „Acela merge la Puerto Santo”, spunea ea. „Acela aproape că nu mai poate înainta cu încărcătura de banane de la Puerto Santo”, spunea. Căci nu i se părea cu putinţă să treacă vreun vapor care să nu fie de pe meleagurile ei. El se făcea că n-aude, deşi în cele din urmă ea izbuti să uite mai repede ca el, fiindcă îşi pierdu memoria. Stăteau aşa până când se stingeau asfinţiturile tumultoase, fiind nevoiţi să se refugieze în casă goniţi de ţânţari. Într-una din multele luni de august, în vreme ce-şi citea ziarul pe terasă, preşedintele tresări de uimire.

— Ah, la naiba! spuse. Am murit la Estoril!

Soţia, plutind în toropeală, se sperie de ştire. Erau şase rânduri în pagina a cincea a ziarului care se tipărea la colţul străzii, unde i se publicau traducerile ocazionale, şi al cărui director trecea să-l vadă din când în când. Iar acum scria că murise la Estoril, lângă Lisabona, staţiune balneară şi loc de predilecţie al decadenţei europene, unde

nu fusese în viaţa lui, şi poate singurul colţ din lume unde n-ar fi vrut să moară. Soţia i-a murit cu adevărat după un an, torturată de ultima amintire care-i mai rămăsese pentru clipa aceea: cea a singurului său fiu, care participase la răsturnarea de la putere a părintelui său, fiind împuşcat mai târziu de propriii lui complici.

Preşedintele oftă. „Aşa suntem şi nimic nu ne va putea izbăvi”, spuse. „Un continent conceput de pleava lumii întregi fără o clipă de dragoste: copii zămisliţi de pe urma răpirilor, violurilor, legăturilor infame, înşelăciunilor de către duşmani cu duşmani.” Întâlni ochii africani ai Lázarei, care-l scrutau nemilos şi încercă s-o îmblânzească prin limbuţia lui de vechi maestru.

— Cuvântul metisaj înseamnă amestec de lacrimi cu sânge şiroind. Ce se poate aştepta de la asemenea poşircă?

Lázara îl ţintui pe locul lui cu o tăcere de moarte. Dar reuşi să se stăpânească, puţin înainte de miezul nopţii, şi-şi luă rămas-bun cu o sărutare de formă. Preşedintele se împotrivi când Homero vru să-l conducă la hotel, însă nu-l putu împiedica să-l ajute să facă rost de un taxi. Când ajunse acasă, Homero şi-a găsit nevasta desfigurată de furie.

— Ăsta-i preşedintele cel mai pe drept răsturnat de la putere din lume, zise ea. Un ticălos fără pereche.

În pofida eforturilor lui Homero de a o potoli, petrecură o noapte îngrozitoare, fără să închidă ochii. Lázara recunoştea că era unul din bărbaţii cei mai frumoşi pe care-i văzuse, cu o putere de seducţie devastatoare şi o virilitate de armăsar de prăsilă. „Aşa cum a ajuns, bătrân şi nenorocit, trebuie să mai fie încă un adevărat tigru în pat”, spuse. Credea însă că prăpădise aceste daruri date de Dumnezeu din pricina prefăcătoriei. Nu putea suferi lăudăroşenia lui: afirmaţiile că fusese cel mai prost preşedinte al ţării. Nici ifosele de ascet, când era sigură că stăpânea jumătate din plantaţiile de trestie din Martinica.

Nici ipocrizia dispreţului afişat faţă de putere, când era clar că ar fi dat orice să revină un moment la preşedinţie, spre a-şi face duşmanii să muşte pământul.

— Şi toate astea, încheie, numai ca să ne vadă la picioarele lui.

— Ce poate câştiga cu asta? întrebă Homero.

— Nimic, răspunse ea. Dar cochetăria e un nărav care nu se potoleşte cu nimic.

Era atât de furioasă, că Homero n-a mai putut s-o suporte în pat şi s-a dus să-şi încheie noaptea pe divanul din sufragerie. Lázara se sculă şi ea în zori, în pielea goală, cum dormea şi stătea de obicei în casă, vorbind cu sine într-un monolog pe o singură coardă. Într-o clipă şterse din memoria omenirii orice urmă a cinei nedorite. Dădu înapoi tot ce luase cu împrumut, schimbă perdelele noi cu cele vechi şi mută mobilele la locul lor, până când casa ajunse iar la fel de săracă şi ordonată cum fusese până aseară. În cele din urmă, smulse tăieturile din ziare, pozele, steguleţele şi afişele campaniei detestabile şi aruncă totul la coşul de gunoi cu un strigăt final:

— Ducă-se dracului!

La o săptămână după cină, Homero îl găsi pe preşedinte aşteptându-l la ieşirea din spital, cu rugămintea de a-l însoţi până la hotel. Urcară cele trei etaje înalte până la o mansardă cu o singură lucarnă ce dădea spre un cer de cenuşă şi care era traversată de o frânghie cu rufe puse la uscat. Mai era şi un pat dublu ce ocupa jumătate din spaţiu, un scaun fără spătar, un lavoar, un bideu portabil şi un dulap sărăcăcios cu oglinda înceţoşată. Preşedintele observă că Homero era impresionat.

— Acelaşi bârlog unde mi-am petrecut anii studenţiei, îi spuse, parcă scuzându-se. L-am rezervat de la Fort de France.

Scoase dintr-o pungă de catifea şi înşiră pe pat ultimele resturi ale averii lui: câteva brăţări de aur cu diferite

încrustaţii din pietre preţioase, un colier de perle cu trei şiraguri şi alte două de aur şi pietre preţioase; trei lănţişoare de aur cu medalioane de sfinţi; o pereche de cercei de aur cu smaralde, alta cu diamante şi încă una cu rubine; două medalioane mari şi unul în care se păstra o şuviţă de păr; unsprezece inele cu felurite monturi preţioase şi o diademă de briliante ce a fost pesemne a unei regine. Scoase apoi dintr-o casetă diferită trei perechi de butoni de argint şi două din aur, cu acele de cravată respective, şi un ceas de buzunar placat în aur alb. În cele din urmă, scoase dintr-o cutie de pantofi cele şase decoraţii ale sale: două de aur, una de argint, iar celelalte de tinichea.

— Asta-i tot ce-mi rămâne pe lume, spuse.

N-avea altă soluţie decât să vândă totul ca să completeze suma pentru cheltuielile medicale şi-l rugă pe Homero să-l ajute, cu cea mai mare discreţie însă. Totuşi, Homero nu se simţi în stare să-i facă pe plac până nu avea facturile în regulă.

Preşedintele îi explică atunci că erau bijuteriile soţiei, moştenite de la o bunică de pe vremea coloniei, care la rândul ei moştenise un pachet de acţiuni la minele de aur din Columbia. Ceasul, butonii şi acele de cravată erau ale lui. Decoraţiile, de bună seamă, nu fuseseră înainte ale nimănui.

— Nu cred că cineva poate avea facturi pentru asemenea lucruri, zise.

Homero se arătă inflexibil.

— În cazul ăsta, chibzui preşedintele, nu-mi rămâne altceva decât să le vând eu însumi.

Începu să-şi strângă bijuteriile cu un calm calculat. „Te rog să mă ierţi, dragul meu Homero, dar nu-i sărăcie mai lucie ca aceea a unui preşedinte sărac”, îi spuse. „Chiar şi să supravieţuiesc pare lipsit de demnitate.” În clipa aceea lui Homero i se făcu milă şi se dădu bătut.

Seara, Lázara se întoarse acasă târziu. Din uşă văzu podoabele strălucitoare în lumina neonului din sufragerie şi parcă văzu un scorpion în patul ei.

— Nu face prostii, dragule, zise supărată. Ce-i cu astea aici?

Explicaţia lui Homero o nelinişti şi mai mult. Se aşeză să cerceteze podoabele, una câte una, cu meticulozitate de giuvaiergiu. La un moment dat oftă. „Trebuie să fie o avere.” Într-un târziu rămase cu ochii la Homero, negăsind vreo ieşire aşa tulburată cum era.

— Drace, zise. Cum să facem să aflăm dacă tot ce spune omul ăsta e adevărat?

— Şi de ce să nu fie? întrebă Homero. Tocmai am văzut că-şi spală singur rufele şi le usucă în cameră, cum facem şi noi, atârnate pe o frânghie.

— Face asta de zgârcit ce e, spuse Lázara.

— Sau de sărac ce e, spuse Homero.

Lázara se apucă iar să cerceteze bijuteriile, dar de data asta mai puţin atentă, căci începea să se lase şi ea convinsă. Aşa încât a doua zi de dimineaţă s-a îmbrăcat cu ce avea mai bun, s-a împodobit cu bijuteriile care i se părură mai scumpe, şi-a pus câte inele a putut pe fiecare deget, până şi pe cel gros, şi câte brăţări a putut la fiecare braţ şi s-a dus să le vândă.

„Să vedem cine o să-mi ceară facturi mie, Lázara Davis”, zise la plecare, strâmbându-se de râs. Alese magazinul de bijuterii cel mai potrivit, cu mai multe pretenţii decât prestigiu, unde ştia că se vindea şi se cumpăra fără prea multe întrebări, şi intră înspăimântată, dar cu pas hotărât.

Un vânzător îmbrăcat elegant, uscăţiv şi palid, îi făcu o plecăciune teatrală, sărutându-i mâna şi se puse la dispoziţia ei. Înăuntru era mai luminos decât ziua, graţie oglinzilor şi lămpilor puternice, şi magazinul întreg părea de diamant.

Lázara, aproape fără să se uite la vânzător, de teamă să

nu se dea de gol, merse până în fundul încăperii.

Vânzătorul o invită să ia loc la unul din cele trei birouri-cabinet stil Ludovic al XV-lea, ce serveau drept mese individuale, şi întinse deasupra o batistă imaculată. Apoi se aşeză în faţa Lázarei şi aşteptă.

— Cu ce vă pot fi de folos?

Ea îşi scoase inelele, brăţările, colierele, cerceii, tot ce purta la vedere, şi le puse treptat pe birou ca pe o tablă de şah. Tot ce voia, spuse, era să afle adevărata lor valoare.

Bijutierul îşi puse monoclul la ochiul stâng şi începu să examineze giuvaierurile într-o linişte mormântală. După un lung răstimp, fără să-şi întrerupă cercetarea, întrebă:

— De unde sunteţi?

Lázara nu se aşteptase la întrebarea asta.

— Ah, domnul meu, oftă. De foarte departe.

— Îmi închipui, spuse el.

Se aşternu iar tăcerea, pe când Lázara îl scruta nemiloasă cu ochii ei de aur nemaipomeniţi. Bijutierul dădu o atenţie deosebită diademei cu diamante şi o separă de restul bijuteriilor. Lázara oftă:

— Sunteţi o Fecioară desăvârşită, spuse.

Bijutierul nu-şi întrerupse examinarea.

— Cum de ştiţi?

— După felul de a fi, răspunse Lázara.

El nu mai făcu niciun comentariu până când nu isprăvi şi i se adresă cu aceeaşi sobrietate ca la început.

— De unde provin toate astea?

— Moştenire de la o bunică, spuse Lázara cu vocea încordată. A murit anul trecut la Paramaribio, la nouăzeci şi şapte de ani.

Bijutierul o privi atunci în ochi. „Îmi pare rău”, îi spuse. „Dar singura lor valoare este greutatea aurului din ele.” Apucă diadema cu vârful degetelor şi o făcu să strălucească în lumina orbitoare.

— În afară de aceasta, spuse. E foarte veche, poate

egipteană, şi ar fi de nepreţuit dacă n-ar conta starea proastă a briliantelor. Însă oricum are o anumită valoare istorică.

În schimb, pietrele celorlalte podoabe, ametistele, smaraldele, rubinele, opalele, toate, fără excepţie, erau false. „Fără îndoială originalele au fost bune”, spuse bijutierul, strângând podoabele ca să le dea înapoi. „Dar au trecut de atâtea ori de la o generaţie la alta, că s-au pierdut cu timpul pietrele adevărate şi au fost înlocuite cu cioburi de sticlă.”

Lázara simţi o greaţă amară, răsuflă adânc şi-şi înfrânse panica. Vânzătorul o consolă:

— Se întâmplă adesea, doamnă.

— Ştiu bine, spuse Lázara, uşurată. De asta vreau să mă despart de ele.

Simţi atunci că farsa se terminase şi redeveni ea însăşi. Fără s-o mai ia pe ocolite scoase din geantă butonii, acele de cravată, decoraţiile de aur şi de argint şi celelalte fleacuri personale ale preşedintelui şi le puse pe toate pe masă.

— Şi astea? întrebă bijutierul.

— Toate, răspunse Lázara.

Francii elveţieni pe care i-a primit ca plată erau atât de noi, că i-a fost teamă să nu-şi mânjească degetele cu cerneala proaspătă. Îi apucă fără să-i numere şi bijutierul îşi luă rămas-bun în uşă, cu acelaşi salut ceremonios. Când dădu să iasă, el o mai reţinu o clipă, deschizându-i uşa de sticlă ca s-o lase să treacă.

— Şi încă ceva, doamnă, îi zise. Sunt Vărsător.

În seara următoare, Homero şi Lázara duseră banii la hotel. Făcând iar socotelile, reieşi că mai lipsea puţin. Aşa încât preşedintele îşi scoase şi puse pe pat verigheta, ceasul cu lanţ, butonii şi acul de cravată pe care le purta.

Lázara îi dădu înapoi verigheta.

— Asta nu, îi spuse. O astfel de amintire nu poate fi

vândută.

Preşedintele încuviinţă şi-şi puse verigheta pe deget. Lázara îi înapoie şi ceasul de la vestă. „Nici ăsta”, spuse. Preşedintele n-a mai fost de acord, dar ea i l-a aşezat la locul lui.

— Cui i se năzare să vândă ceasuri în Elveţia?

— Am vândut deja unul, spuse preşedintele.

— Da, dar nu pentru ceas, ci pentru aur.

— Şi acesta e de aur, spuse preşedintele.

— Da, zise Lázara. Însă dumneavoastră puteţi să rămâneţi chiar fără operaţie, dar nu şi fără să ştiţi ce oră este.

Nu-i luă nici ochelarii cu montură de aur, deşi el mai avea o pereche cu ramă de baga. Cântări în mână bijuteriile pe care le ţinea şi puse capăt oricărei îndoieli.

— Pe deasupra, zise, astea-s de-ajuns.

Înainte de a pleca, trase de pe frânghie rufele ude, fără să-l întrebe nimic, şi le luă să le usuce şi să le calce acasă. Plecară pe scuter, Homero conducând şi Lázara în spate, ţinându-l de mijloc. Luminile oraşului se aprinseră chiar atunci în seara violetă. Vântul smulsese ultimele frunze şi copacii păreau fosile rămase fără pene. Un remorcher venea pe Ron cu un radio dat la maximum ce lăsa pe străzi o undă de muzică. Georges Brassens cânta: *Mon amour tiens bien la barre, le temps va passer par là, et le temps est un barbare dans le geme d’Attila, par là ou son cheval passe l’amour ne repousse pas.*

Homero şi Lázara goneau în linişte, îmbătaţi de cântec şi de mirosul de neuitat al iasomiilor. După un timp, ea păru că se trezeşte dintr-un somn lung:

— Drace! zise.

— Ce-i?

— Bietul bătrân, ce viaţă nenorocită!

În vinerea următoare, pe 7 octombrie, preşedintele a fost operat, intervenţia durând cinci ore şi lăsând

deocamdată lucrurile la fel de neclare ca şi până atunci. În realitate, singura consolare era să se ştie în viaţă. După zece zile îl duseră în salon cu alţi bolnavi şi au putut să-l viziteze. Era altul: descumpănit şi galben la faţă şi cu un păr rar care îi cădea chiar şi când se freca de pernă. Din vechea prestanţă nu-i rămăsese decât vioiciunea mâinilor. Prima lui încercare de a merge cu două bastoane ortopedice a fost dezamăgitoare. Lázara rămânea să doarmă lângă el ca să-l scutească să mai dea bani pentru a angaja o infirmieră de noapte. Unul dintre bolnavii din salon petrecu noaptea strigând, cuprins de panica morţii. Ceasurile acelea de veghe nesfârşită făcură să dispară şi ultimele reticenţe ale Lázarei.

La patru luni de când venise la Geneva, îl externară. Homero, administrator meticulos al fondurilor sale sărăcăcioase, plăti facturile spitalului şi-l luă cu ambulanţa lui şi cu câţiva angajaţi care îl ajutară să-l urce la etajul opt. Se instală în dormitorul copiilor, pe care n-a reuşit să-i recunoască niciodată, şi încetul cu încetul a revenit la normal. Se înverşună să facă exerciţiile de recuperare cu o rigoare militară şi ajunse să meargă doar cu bastonul lui. Dar chiar şi îmbrăcat cu hainele bune de odinioară era foarte departe de a fi ca înainte, atât datorită înfăţişării, cât şi felului său de a se comporta. Speriat de iarna care se anunţa foarte aspră şi care a fost, de fapt, cea mai grea din tot secolul, hotărî să se întoarcă acasă cu un vapor ce pleca din Marsilia pe 13 decembrie, în pofida părerii medicilor, care voiau să-l mai ţină sub observaţie. În ultimul moment, banii n-au mai ajuns şi Lázara vru să completeze suma fără să ştie bărbatul ei, ciupind ceva din economiile copiilor, dar şi acolo găsi mai puţin decât se aştepta. Homero îi mărturisi atunci că luase nişte bani, ascunzându-se de ea, spre a completa factura pentru spital.

— Mă rog, se resemnă Lázara. Să zicem că era fiul

nostru cel mare.

În ziua de 11 decembrie îl urcară în trenul de Marsilia, pe o ninsoare viscolită, şi numai când se întoarseră acasă găsiră o scrisoare de rămas-bun pe noptiera copiilor. Tot acolo îşi lăsase verigheta pentru Barbara, împreună cu cea a răposatei soţii, pe care n-a încercat s-o vândă niciodată, şi ceasul cu lanţ pentru Lázaro.

Cum era duminică, nişte vecini antilieni care descoperiseră secretul veniseră la gara Cornavain cu un ansamblu de harfe din Veracruz. Preşedintele, cu răsuflarea tăiată, cu pardesiul lui ponosit şi un fular lung în culori, care fusese al Lázarei, stătea încă pe platforma ultimului vagon făcând semne de rămas-bun cu pălăria, în bătaia vântului. Trenul începu să accelereze când Homero îşi dădu seama că bastonul rămăsese la el. Dădu fuga la marginea peronului şi-l aruncă destul de sus ca preşedintele să-l prindă din aer, dar căzu printre roţi şi se făcu praf. A fost o clipă de groază. Tot ce mai văzu Lázara a fost mâna tremurătoare întinsă ca să apuce bastonul pe care nu-l prinse, şi însoţitorul de tren care reuşi să-l apuce de fular pe bătrânul acoperit de zăpadă, salvându-l de la căderea în gol. Lázara fugi înspăimântată în întâmpinarea bărbatului ei, străduindu-se să râdă printre lacrimi.

— Doamne-Dumnezeule, omul acesta n-are moarte.

Ajunse teafăr şi nevătămat, după cum anunţă în lunga telegramă de recunoştinţă. Nu s-a mai ştiut nimic de el mai bine de un an. În sfârşit, sosi o scrisoare de şase pagini scrisă de mână în care nu mai era cu putinţă să-l recunoşti. Durerea revenise la fel de mare şi nelipsită ca înainte, dar el se hotărî să n-o ia în seamă şi să se apuce să-şi trăiască viaţa cum o fi să fie. Poetul Aimé Césaire îi dăruise alt baston cu incrustaţii de sidef, dar preferase să nu-l folosească. De şase luni mânca adesea carne şi felurite soiuri de fructe de mare şi era în stare să bea chiar şi douăzeci de ceşti de cafea fără zahăr. Însă nu mai ghicea

în zaţul de pe fund, fiindcă pronosticurile îi ieşeau pe dos. În ziua în care împlini şaptezeci şi cinci de ani, cele câteva păhărele de rom fin de Jamaica pe care le bău îi prinseră de minune şi se apucă iar de fumat. Nu se simţea mai bine, desigur, dar nici mai rău. Însă motivul real al scrisorii era să-i înştiinţeze că se simţea tentat să se întoarcă în ţara lui, în fruntea unei mişcări renovatoare pentru o cauză dreaptă şi o patrie demnă, chiar de-ar fi şi numai pentru gloria meschină de a nu muri de bătrâneţe în patul lui. În sensul acesta, se încheia scrisoarea, călătoria de la Geneva fusese providenţială.

iunie 1979

SFÂNTA

După douăzeci şi doi de ani l-am revăzut pe Margarito Duarte. Se ivi pe neaşteptate pe una dintre străduţele tainice dinspre Trastevere şi mi-a fost greu să-l recunosc la prima vedere din pricina spaniolei greoaie şi a bunei sale dispoziţii de roman vechi. Avea părul alb şi rar şi nu mai păstra nimic din purtarea lugubră şi hainele cernite de avocat din Anzi, cu care venise la Roma prima oară, dar, în timp ce stăteam de vorbă, l-am recuperat încet, încet din trădările anilor şi l-am văzut iar aşa cum era: tainic, imprevizibil şi cu o tenacitate de cioplitor în piatră. Înainte de a doua ceaşcă de cafea, la una dintre cafenelele noastre de pe vremuri, m-am încumetat să-i pun o întrebare ce mă rodea pe dinăuntru:

— Ce s-a întâmplat cu sfânta?

— Sfânta-i aici, îmi răspunse. Stă şi aşteaptă.

Numai tenorul Rafael Ribero Silva şi cu mine puteam înţelege îngrozitoarea încărcătură omenească a răspunsului său. Îi cunoşteam atât de bine drama, că ani de zile m-am gândit că Margarito Duarte era personajul în căutarea autorului pe care noi, romancierii, l-am aşteptat o viaţă, şi dacă nu m-am lăsat găsit niciodată a fost din pricină că deznodământul poveştii lui mi se părea de neînchipuit.

Venise la Roma în primăvara aceea strălucitoare când Pius al XII-lea pătimea de o criză de sughiţ pe care nici ştiinţa medicilor, nici iscusinţa vracilor nu izbutiseră s-o potolească. Pleca pentru prima dată din satul său de pe coasta muntelui Tolima, din Anzii columbieni, şi asta i se ghicea până şi în felul de a dormi. Se înfiinţă într-o dimineaţă la consulatul nostru cu valiza de lemn de pin lustruit, care, prin formă şi mărime, părea o cutie de violoncel, şi-i expuse consulului motivul surprinzător al călătoriei lui. Consulul îi telefonă atunci tenorului Rafael

Ribero Silva, compatriotul său, ca să-i facă rost de o cameră la pensiunea unde locuiam amândoi. Aşa l-am cunoscut.

Margarito Duarte nu trecuse de şcoala primară, dar vocaţia lui pentru artele frumoase îi înlesnise o pregătire mai amplă, fiindcă citise cu pasiune orice material tipărit care îi căzuse în mână. La optsprezece ani, fiind copist comunal, se căsători cu o fată frumoasă, care muri în scurt timp, la naşterea primei fetiţe. Aceasta, încă şi mai frumoasă decât mama, muri de friguri la şapte ani. Însă adevărata poveste a lui Margarito Duarte începuse cu şase luni înainte de venirea lui la Roma, când a fost nevoie să fie mutat cimitirul din satul lor pentru a se construi un stăvilar. Ca toţi locuitorii din regiune, Margarito dezgropă osemintele morţilor săi să le ducă în noul cimitir. Soţia era praf şi pulbere. Însă, în mormântul alăturat, fetiţa continua să fie intactă după unsprezece ani. Până într-atât că, atunci când desfăcură capacul, se simţi mirosul de trandafiri proaspeţi cu care fusese îngropată. Totuşi, faptul cel mai uimitor era că trupul n-avea greutate.

Sute de curioşi atraşi de iureşul miracolului umplură satul până la refuz. Nu era nicio îndoială. Trupul neputrezit era, negreşit, un semn de sanctitate şi chiar episcopul diecezei a fost de părere că o asemenea minune trebuia să fie supusă verdictului Vaticanului. Astfel încât s-a făcut o chetă publică pentru a-l trimite la Roma pe Margarito Duarte, să se lupte pentru o cauză care nu mai era doar a lui, nici a orizontului îngust al satului natal, ci devenise o problemă de interes naţional.

În vreme ce ne povestea istoria aceasta în pensiunea din liniştitul cartier Parioli, Margarito Duarte scoase lacătul şi dădu la o parte capacul cufărului elegant. Şi astfel tenorul Ribero Silva şi cu mine văzurăm minunea. Nu părea o mumie ofilită ca acelea care se văd în atâtea muzee din lume, ci o fetiţă îmbrăcată ca mireasă, care continua să

doarmă după o lungă şedere sub pământ. Pielea îi era netedă şi caldă, ochii deschişi erau diafani şi dădeau impresia de neîndurat că ne vedeau din moarte. Vălul şi coroniţa de lămâiţă artificială nu rezistaseră trecerii timpului, nu rămăseseră la fel de neatinse ca pielea, dar trandafirii pe care îi avea în mâini păreau vii. Într-adevăr, greutatea cutiei de pin continua să fie aceeaşi când scoaseră trupul.

Margarito Duarte îşi începu demersurile a doua zi după ce a sosit. Mai întâi cu un ajutor diplomatic mai mult compătimitor decât eficace, iar apoi cu toate şiretlicurile care i-au venit în minte ca să ocolească nenumăratele piedici puse de Vatican. A fost întotdeauna foarte rezervat în privinţa diligenţelor lui, dar se ştia că erau numeroase şi zadarnice. Intra în legătură cu toate congregaţiile religioase şi fundaţiile umanitare ce-i ieşeau în cale, unde era ascultat cu atenţie, dar fără uimire, promiţându-i-se demersuri neîntârziate care nu se mai terminau niciodată. E adevărat că nici perioada nu era cea mai favorabilă. Tot ce ar fi avut de-a face cu Sfântul Scaun fusese amânat până când Papa avea să depăşească criza de sughiţ; deocamdată era însă refractar nu numai la cele mai rafinate resurse ale medicinei academice, ci şi la orice soi de leacuri vrăjitoreşti ce îi erau trimise din toată lumea.

În sfârşit, în luna iulie, Pius al XII-lea îşi reveni şi se duse în vacanţa lui de vară la Castelgandolfo. Margarito luă cu el sfânta la prima audienţă săptămânală, cu speranţa de a i-o arăta. Papa îşi făcu apariţia în curtea interioară, într-un balcon atât de jos, că Margarito i-a putut vedea unghiile bine îngrijite şi a ajuns să-i simtă adierea de lavandă. Dar nu merse printre turiştii care veneau din toată lumea ca să-l vadă, cum spera Margarito, ci rosti acelaşi discurs în şase limbi şi sfârşi cu binecuvântarea generală.

După atâtea amânări, Margarito se hotărî să acţioneze

personal şi se duse la Secretariatul de Stat cu o cerere scrisă de mână, de aproape şaizeci de foi, la care n-a primit răspuns. Se aştepta la aşa ceva, căci funcţionarul care o primi cu formalităţile de rigoare abia dacă binevoi să arunce o privire oficială fetiţei moarte, iar angajaţii care treceau pe acolo se uitau la ea fără niciun interes. Unul dintre ei îi povesti că primiseră cu un an înainte peste opt sute de scrisori care solicitau sanctificarea unor cadavre intacte în diferite locuri din lume. Margarito ceru, în cele din urmă, să se verifice imponderabilitatea trupului. Funcţionarul o verifică, dar refuză s-o admită:

— Trebuie să fie un caz de sugestionare colectivă, zise.

În puţinele sale ore libere şi în toridele duminici de vară, Margarito rămânea în camera lui, citind cu înverşunare orice carte i se părea interesantă pentru cauza lui. La sfârşitul fiecărei luni, din proprie iniţiativă, făcea într-un caiet de şcoală un calcul minuţios al cheltuielilor făcute, cu caligrafia-i preţioasă de copist iscusit, ca să dea cuvenita socoteală exactă contribuabililor din satul lui. Înainte de a se încheia anul, cunoştea labirinturile Romei de parcă s-ar fi născut în ele, vorbea cu uşurinţă o italiană cu tot atât de puţine cuvinte ca spaniola-i andină şi ştia la fel de multe ca un specialist despre procesele de canonizare.

Trecu însă multă vreme până să-şi schimbe hainele-i cernite, vesta şi pălăria de magistrat, care în Roma de atunci erau proprii unor societăţi secrete cu scopuri de nemărturisit. Pleca foarte devreme cu cutia în care era sfânta şi uneori se întorcea noaptea târziu, epuizat şi trist, dar întotdeauna cu o scânteie de speranţă ce-i insufla din nou curaj pentru a doua zi.

— Sfinţii trăiesc în propriul lor timp, spunea.

Eu mă aflam la Roma pentru prima oară, studiind la Centrul Experimental de Cinematografie, şi i-am trăit calvarul cu o intensitate de neuitat. Pensiunea unde locuiam era în realitate un apartament modern, la câţiva

paşi de Villa Borghese, a cărui proprietăreasă ocupa două dormitoare şi închiria patru studenţilor străini. Îi spuneam Maria Bella, era frumoasă şi cu un temperament focos, o femeie în plenitudinea vârstei şi veşnic fidelă normei sfinte conform căreia fiecare este stăpân absolut în camera sa. De fapt, cea care purta povara vieţii zilnice era sora ei mai mare, mătuşa Antonieta, un înger fără aripi care muncea ore întregi în timpul zilei şi pe care o găseai în toate părţile cu găleata şi mătura de nuiele, făcând să lucească incredibil marmura de pe jos. Ea ne-a învăţat să mâncăm păsărelele cântătoare pe care le vâna Bartolino, soţul ei, dintr-un prost obicei rămas de pe vremea războiului, şi până la urmă ea avea să-l ia pe Margarito să locuiască în casa lor când nu i-au mai ajuns banii pentru preţurile Mariei Bella.

Nimic mai nepotrivit pentru felul de a fi al lui Margarito şi pentru casa aceea fără nicio regulă. Fiecare ceas ne rezerva o noutate, chiar şi în zori, când ne trezea răgetul înspăimântător al leului din grădina zoologică de la Villa Borghese. Tenorul Ribero Silva îşi câştigase privilegiul ca romanii să nu se simtă ofensaţi de repetiţiile sale de dis-de-dimineaţă. Se scula la şase, îşi făcea baia medicinală cu apă îngheţată, îşi aranja barba şi sprâncenele de Mefistofel şi numai când era gata, în halatul ecosez, cu fularul de mătase chinezească şi parfumat cu apa de colonie personală, se dăruia cu trup şi suflet exerciţiilor sale de canto. Deschidea larg fereastra din camera sa, chiar şi iarna, când încă se mai vedeau stelele, şi începea să-şi încălzească vocea cu frazări progresive din marile arii de dragoste, până când se lansa, cântându-le cu toată puterea. Se aştepta ca, atunci când scotea un do de sus, leul de la Villa Borghese să-i răspundă cu un răget cutremurător.

— Eşti Sfântul Marcu *în carne şi oase, figlio mio!* exclama mătuşa Antonieta uluită de-a binelea. Numai el

putea vorbi cu leii.

Într-o dimineaţă însă, nu leul i-a dat replica. Tenorul începu duetul de dragoste din *Otello: Già nella notte densa s'estingue ogni clamor*. Pe neaşteptate, din fundul grădinii ne ajunse la urechi răspunsul unei minunate voci de soprană. Tenorul continuă şi cele două voci cântară duetul întreg, spre desfătarea vecinilor, care-şi deschiseră geamurile spre a-şi sfinţi casele cu suflul acelei iubiri irezistibile. Tenorul a fost gata să leşine când a aflat că Desdemona lui invizibilă era chiar marea María Camiglia în persoană.

Am impresia că episodul acela i-a oferit lui Margarito Duarte un motiv serios pentru a se integra în atmosfera casei. De atunci s-a aşezat împreună cu toţi la masa comună, şi nu la bucătărie, ca la început, unde mătuşa Antonieta îl răsfăţa aproape zilnic, gătindu-i mâncarea ei specială cu păsărele cântătoare.

Maria Bella ne citea după masă ziarele zilei, ca să ne deprindă cu fonetica italiană, şi completa ştirile după bunu-i plac, cu o graţie care ne făcea să ne bucurăm de viaţă. Într-una din zilele acelea, povesti, în legătura cu sfânta, că în oraşul Palermo exista un uriaş muzeu cu cadavre neputrezite de bărbaţi, femei şi copii, chiar şi câteva de episcopi, dezgropate din acelaşi cimitir al călugărilor capucini. Ştirea îl tulbură atât de tare pe Margarito, că nu-şi mai găsi o clipă de linişte până când nu ne-am dus la Palermo. Dar i-a fost de ajuns o privire în treacăt prin copleşitoarele galerii cu mumii amărâte pentru a-şi face o părere consolatoare.

— Nu sunt acelaşi caz, spuse. La ăştia se vede imediat că sunt morţi.

După prânz, Roma se cufunda în toropeala de august. Soarele de la miezul zilei rămânea neclintit în mijlocul cerului şi în liniştea de la ora două se auzea numai murmurul apei, vocea naturală a Romei. Dar către şapte

seara ferestrele se deschideau dintr-odată, pentru a lăsa să intre aerul proaspăt ce începea să se simtă, şi o mulţime veselă o pornea pe străzi, fără niciun alt ţel decât acela de a trăi în toiul păcăniturilor de motociclete, al strigătelor vânzătorilor de pepene verde şi al cântecelor de dragoste printre florile de pe terase.

Tenorul şi cu mine nu obişnuiam să ne facem siesta. Plecam cu motocicleta lui, el conducând, iar eu în spate, să le ducem îngheţată şi bomboane de ciocolată curvuliţelor de vară care mişunau pe sub laurii centenari din Villa Borghese, în căutare de turişti treji în plin soare. Erau frumoase, sărace şi drăgăstoase ca majoritatea italiencelor de pe vremea aceea, cu rochii de organdi albastru, de poplin trandafiriu, de in verde, protejându-se de soare cu umbreluţe ciupite ca de molii din pricina ploilor războiului recent. Era o plăcere cât se poate de omenească să stai cu ele, fiindcă săreau peste regulile meseriei şi-şi permiteau luxul de a pierde un client bun pentru a merge cu noi să bea o cafea bine preparată la barul din colţ sau să se plimbe în trăsurile de închiriat pe aleile parcului, sau să-i compătimim pe regii detronaţi şi pe amantele lor tragice, care veneau să călărească în amurg în *galoppatoio.* Nu doar o dată le slujeam drept tălmaci ca să se-nţeleagă cu vreun străin rătăcit.

Nu pentru ele l-am dus pe Margarito Duarte la Villa Borghese, ci ca să vadă leul. Trăia în libertate pe o insulă mică şi pustie, înconjurată de un şanţ adânc şi, îndată ce ne zări pe celălalt mal, începu să scoată răgete cu o furie care îl surprinse şi pe paznic. Vizitatorii parcului veniră în fugă să-l vadă, uimiţi. Tenorul încerca să-l potolească cu matinalul său do de sus, dar leul nu-i dădu atenţie. Părea că răgea către noi toţi, fără deosebire, însă paznicul îşi dădu imediat seama că răgetele lui erau din pricina lui Margarito. Într-adevăr, aşa era: când se mişca el, se mişca şi leul, şi de cum se ascundea, răgetele conteneau.

Paznicul, care era doctor în filologie clasică al universităţii din Siena, a crezut că Margarito o fi stat în ziua aceea lângă alţi lei care l-au molipsit cu mirosul lor. În afară de explicaţia asta, care nu era bună, nu-i veni în minte alta.

— În orice caz, spuse, nu sunt răgete de luptă, ci de compasiune.

Cu toate acestea, ce l-a impresionat cel mai mult pe tenorul Ribero Silva n-a fost episodul acela supranatural, ci tulburarea lui Margarito, când s-au oprit să stea de vorbă cu fetele din parc. Ne-a povestit scena la masă şi unii din amuzament, iar alţii din înţelegere, am fost cu toţii de acord că ar fi o faptă bună să-l ajutăm pe Margarito să pună capăt singurătăţii. Mişcată de delicateţea noastră sufletească, Maria Bella îşi apăsă pieptu-i de mamă legendară cu mâinile împodobite cu inele *fantaisie*.

— Eu aş face-o din compasiune, zise, numai că n-am putut niciodată s-o fac cu bărbaţi care poartă vestă.

Şi aşa s-a întâmplat că tenorul trecu pe la Villa Borghese la două după-amiaza şi luă pe motocicleta lui fluturaşul care i se păru cel mai potrivit să-i dăruiască un ceas de plăcută tovărăşie lui Margarito Duarte. O puse pe fată să se dezbrace la el în cameră, o îmbăie cu săpun parfumat, o şterse, îi dădu cu colonia lui personală şi-i pudră tot trupul cu talcul camforat pe care-l folosea după bărbierit. În cele din urmă, îi plăti pentru tot timpul petrecut până atunci şi pentru o oră în plus, şi-i explică amănunţit ce trebuia să facă.

Frumoasa, goală-puşcă, străbătu pe vârfuri casa cufundată în penumbră, ca un vis al siestei şi bătu uşurel de două ori la uşa dormitorului din fund. Margarito Duarte, desculţ şi fără cămaşă, deschise uşa.

— *Buona sera giovanotto*, îi spuse ea, cu voce şi gesturi de şcolăriţă. *Mi manda il tenore.*

Margarito primi lovitura cu multă demnitate. Îi deschise larg să-i facă loc să intre şi ea se întinse pe pat, pe când el

îşi punea în mare grabă cămaşa şi pantofii ca s-o trateze cu respectul cuvenit. Apoi se aşeză lângă ea pe un scaun şi începu să converseze. Surprinsă, fata îi spuse să se grăbească, fiindcă n-avea la dispoziţie decât o oră. El s-a făcut că nu pricepe.

Fata declară mai târziu că oricum ar fi stat cât ar fi vrut el, fără să-i ia un ban, pentru că nu putea exista pe lume un bărbat mai manierat. Fără să ştie ce să facă în vremea asta, cercetă camera cu privirea şi descoperi cutia de lemn pusă pe cămin. Întrebă dacă era un saxofon. Margarito n-a răspuns, ci a întredeschis jaluzelele să intre puţină lumină, a adus cutia pe pat şi i-a ridicat capacul. Fata încercă să spună ceva, dar i se încleştară dinţii. Sau, cum ne-a zis mai apoi: *Mi si gelò il culo*. O luă îngrozită la fugă, dar pe coridor greşi direcţia şi dădu nas în nas cu mătuşa Antonieta, care venea să pună un bec nou la lampa din camera mea. Se speriară atât de tare amândouă, că fata nu mai îndrăzni să iasă din camera tenorului până noaptea târziu.

Mătuşa Antonieta n-a ştiut niciodată ce s-a întâmplat. Intră la mine în cameră atât de înspăimântată, că nu nimerea să înşurubeze becul în lampă din pricină că-i tremurau mâinile. Am întrebat-o ce-a păţit. „În casa asta sunt strigoi”, îmi zise. „Chiar şi acum, în plină zi.” îmi povesti foarte convinsă că, pe vremea războiului, un ofiţer german i-a tăiat gâtul amantei sale în camera pe care o ocupa acum tenorul. Adesea, pe când îşi vedea de treburi, mătuşa Antonieta văzuse stafia frumoasei asasinate mergând pe coridoare.

— Am văzut-o acum o clipă, în pielea goală, pe coridor, spuse. Era leită.

Oraşul îşi reluă rutina când veni toamna. Terasele înflorite ale verii se închiseră la prima rafală de vânt, iar eu şi tenorul ne-am întors la vechea bodegă din Trastevere, unde obişnuiam să luăm cina cu elevii de la

cursurile de canto ale contelui Cario Calcagni şi cu câţiva dintre colegii mei de la şcoala de cinematografie. Printre aceştia din urmă, cel mai asiduu era Lakis, un grec inteligent şi simpatic, al cărui unic defect erau discursurile despre nedreptatea socială, care te făceau să adormi. Din fericire, tenorii şi sopranele reuşeau aproape întotdeauna să-i închidă gura cu fragmente din opere cântate în gura mare şi care nu deranjau totuşi pe nimeni, chiar după miezul nopţii. Dimpotrivă, unii petrecăreţi care treceau pe acolo se alăturau corului, iar prin vecini se deschideau ferestre să se aplaude.

Într-o noapte, pe când cântam, Margarito intră în vârful picioarelor ca să nu ne întrerupă. Ducea cu el cutia de lemn de pin, căci nu avusese timp s-o lase la pensiune după ce i-o arătase pe sfântă parohului din San Giovanni în Laterano, a cărui influenţă asupra Sfintei Congregaţii a Ritului era de domeniul public. Am reuşit să văd cu coada ochiului că a pus-o pe o masă lăturalnică şi s-a aşezat, în vreme ce noi terminam de cântat. Cum se întâmpla mereu la miezul nopţii, puseserăm mai multe mese una lângă alta, când bodega începu să se golească, şi ne aşezarăm împreună cei care cântam, cei care vorbeam de cinema şi prietenii tuturor. Şi, printre aceştia, Margarito Duarte, care era cunoscut acolo drept columbianul tăcut şi trist despre care nimeni nu ştia nimic. Lakis, intrigat, îl întrebă dacă chiar el cânta la violoncel. Eu m-am speriat, căci mi s-a părut o indiscreţie greu de evitat. Tenorul, la fel de stingherit ca şi mine, nu izbuti să dreagă lucrurile:

— Nu-i un violoncel, spuse. E sfânta.

Puse cutia pe masă, deschise lacătul şi dădu la o parte capacul. Un val de stupoare înfioră restaurantul. Ceilalţi clienţi, chelnerii şi, la urmă, cei de la bucătărie cu şorţurile pătate de sânge se adunară uluiţi să contemple minunea. Câţiva îşi făcură semnul crucii. Una dintre bucătărese îngenunche cu mâinile împreunate, pradă unui tremur

înfrigurat şi se rugă în tăcere. Cu toate acestea, după ce a trecut şocul iniţial, ne avântarăm într-o discuţie aprinsă despre lipsa de sfinţenie din zilele noastre. Lakis, bineînţeles, a fost cel mai radical. Tot ce rămase limpede la sfârşit a fost ideea lui de a face un film critic pe tema sfintei.

— Sunt sigur, spuse, că bătrânul Cesare n-ar lăsa să-i scape subiectul ăsta.

Se referea la Cesare Zavattini, maestrul nostru în materie de subiecte şi scenarii, unul dintre cei mai mari din istoria cinematografului şi singurul care păstra cu noi o legătură personală în afara şcolii. Încerca să ne înveţe nu numai meseria, ci şi un mod diferit de a vedea viaţa. Era o maşină de născocit subiecte. Îi veneau în cap cu nemiluita, aproape fără voia lui. Şi atât de repede, încât veşnic avea nevoie de ajutorul cuiva ca să le spună cu voce tare şi să le prindă din zbor. Numai că atunci când termina, îi pierea entuziasmul. „Păcat că trebuie să-l turnăm”, spunea. Deoarece credea că pe ecran subiectul va pierde mult din magia-i de la început. Păstra ideile pe cartonaşe ordonate pe teme şi prinse cu ace pe pereţi şi avea atâtea, că ocupau la el un dormitor întreg.

Sâmbăta următoare ne-am dus să-l vedem cu Margarito Duarte. Era atât de nesăţios în tot ce înseamnă viaţă, încât l-am găsit în poarta casei lui de pe strada Angela Merici, perpelindu-se de nerăbdare, căci îi spusesem ideea la telefon. Nici măcar nu ne salută cu amabilitatea-i obişnuită, ci îl duse pe Margarito la o masă pregătită special şi deschise chiar el cutia. Atunci se întâmplă ceea ce ne aşteptam cel mai puţin. În loc să se dea în vânt după subiect, cum era de presupus, acesta rămase blocat:

— *Ammazza!* şopti înspăimântat.

Preţ de două sau trei minute privi sfânta în tăcere, închise cutia cu mâna lui şi, fără să spună un cuvânt, îl conduse pe Margarito la uşă, ca pe un copil care ar face

primii paşi. Îşi lui rămas-bun, bătându-l uşurel pe spate. „Mulţumesc, băiatule, mulţumesc mult”, îi spuse. „Şi să te însoţească Domnul în lupta pe care o duci!” Când închise uşa, se întoarse spre noi şi ne dădu verdictul:

— Nu-i pentru film, spuse. Nimeni n-ar crede aşa ceva.

Lecţia asta surprinzătoare ne obsedă în tramvai, la întoarcere. Dacă el spunea aşa, trebuia să ne luăm gândul: subiectul nu era de folos. Totuşi, Maria Bella ne întâmpină cu mesajul urgent că Zavattini ne aşteaptă chiar deseară, dar fără Margarito.

Îl găsirăm într-unul din momentele sale de inspiraţie. Lakis adusese doi sau trei colegi, dar el nici măcar nu păru că îi vede după ce deschise uşa.

— Am găsit, strigă el. Filmul o să fie o bombă dacă Margarito săvârşeşte minunea de a învia fetiţa.

— În film sau în viaţă? l-am întrebat.

El îşi înfrână supărarea. „Nu fi prost!” îmi spuse. Dar imediat i-am văzut în ochi sclipirea unei idei irezistibile. „Te pomeneşti că o fi în stare s-o învie în viaţa reală”, spuse, chibzuind cu seriozitate:

— Ar trebui să încerce.

A fost doar o tentaţie de moment, înainte de a-şi relua gândul. Începu să se plimbe prin casă, ca un nebun fericit, dând din mâini şi recitind filmul în gura mare. Îl ascultam năuciţi, cu impresia că vedeam imaginile ca nişte păsări fosforescente, care fugeau în cârduri, zburând înnebunite prin toată casa.

— Într-o seară, spuse, când muriseră deja cam douăzeci de papi care nu-l primiră, Margarito se întoarce acasă, ostenit şi bătrân, deschide cutia, mângâie chipul micuţei moarte şi-i spune cu toată duioşia de pe lume: „De dragul tatălui tău, fetiţo, scoală-te şi mergi!”

Se uită la noi toţi şi sfârşi cu un gest triumfal:

— Şi fetiţa se scoală!

Aştepta ceva de la noi. Dar eram atât de uluiţi, că nu ne

găseam cuvintele. În afară de Lakis, grecul, care ridică două degete ca la şcoală, să ceară cuvântul.

— Problema mea e că nu cred aşa ceva, spuse şi, spre surpriza noastră, i se adresă direct lui Zavattini: Iertaţi-mă, maestre, dar nu vă cred.

Atunci Zavattini rămase încremenit.

— Şi de ce nu?

— Nu ştiu, zise Lakis, tulburat. Nu se poate aşa ceva.

— *Ammazza!* strigă atunci maestrul, făcând un zgomot asurzitor care trebuie să se fi auzit în tot cartierul. Asta-i ceea ce mă înnebuneşte cel mai mult la stalinişti: că nu cred în realitate.

În următorii cincisprezece ani, după cum mi-a povestit el însuşi, Margarito a dus-o pe sfântă la Castelgandolfo, doar, doar va avea prilejul să o arate. În cursul unei audienţe colective, cu două sute de pelerini din America Latină, ajunse să-şi povestească istoria, printre îmbrânciturі şi coate, binevoitorului Giovanni al XXIII-lea. Dar n-a putut să-i arate fetiţa, căci a fost nevoit s-o lase la intrare, alături de desagii altor pelerini, ca măsură de prevedere împotriva unui atentat. Papa îl ascultă cât putu de atent în mulţimea aceea şi-l bătu pe obraz în chip de încurajare:

— *Bravo, figlio mio,* îi spuse. Dumnezeu o să-ţi răsplătească perseverenţa.

Cu toate acestea se simţi cu adevărat pe punctul de a-şi realiza visul în timpul scurtei domnii a zâmbitorului Albino Luciani. O rudă a acestuia, impresionată de povestea lui Margarito, îi promise că o să intervină. Nimeni nu-l luă în seamă. Dar după două zile, pe când stăteau la masă, cineva telefonă la pensiune cu un mesaj rapid şi simplu pentru Margarito: nu trebuia să plece din Roma, fiindcă până joi avea să fie chemat la Vatican pentru o audienţă privată.

Nu s-a ştiut niciodată dacă a fost vreo glumă. Margarito credea că nu şi a fost în stare de alertă. Nu ieşi din casă.

Dacă trebuia să se ducă la toaletă, anunţa cu glas tare: „Mă duc la toaletă”. Maria Bella, veşnic plină de haz, deşi aflată la primele semne ale bătrâneţii, izbucnea în râsul acela de femeie fără inhibiţii:

— Ştim bine, Margarito, striga, dacă cumva îţi telefonează Papa.

Săptămâna următoare, cu două zile înainte de telefonul anunţat, Margarito aproape că leşină în faţa titlului mare al ziarului strecurat pe sub uşă: *Morto il Papa.* Preţ de o clipă nutri speranţa că era un ziar mai vechi, adus din greşeală, pentru că nu era de crezut ca în fiecare lună să moară câte un papă. Dar aşa s-a întâmplat: surâzătorul Albino Luciani, ales cu treizeci şi trei de zile în urmă, a fost găsit mort în zori, în patul lui.

M-am întors la Roma după douăzeci şi doi de ani de când l-am cunoscut pe Margarito Duarte şi poate nu m-aş fi gândit la el dacă nu l-aş fi întâlnit întâmplător. Eram prea apăsat de ravagiile produse de trecerea timpului ca să mă gândesc la altcineva. Cădea neîncetat o ploaie măruntă, stupidă ca o supă caldă, lumina de diamant de odinioară se tulburase, iar locurile care fuseseră ale mele şi-mi nutreau nostalgiile erau altele şi ale altora. Casa unde se afla pensiunea era aceeaşi, dar nimeni nu ştia nimic de Maria Bella. N-a răspuns nimeni la cele şase telefoane pe care tenorul Ribero Silva mi le dăduse de-a lungul anilor. La un prânz cu noii cineaşti, am evocat memoria maestrului meu, până când cineva îndrăzni să spună:

— *Zavattini? Mai sentito*.

Era într-adevăr aşa: nimeni nu auzise vorbindu-se de el. Copacii de la Villa Borghese stăteau despletiţi în ploaie, vechiul *galoppatoio* al prinţeselor triste fusese devorat de ierburi fără flori, iar frumoasele de odinioară fuseseră înlocuite de atleţi androgini travestiţi în fete din popor. Unicul supravieţuitor al unei faune dispărute era bătrânul leu, râios şi răcit, în insula lui cu apă stătută. Nimeni nu

mai cânta şi nici nu mai murea din iubire în restaurantele pline de obiecte din plastic din Piaţa Spaniei. Căci Roma nostalgiilor noastre era acum o altă Romă veche înlăuntrul vechii Rome a Cesarilor. Pe neaşteptate, un glas care ar fi putut veni de pe lumea cealaltă mă făcu să mă opresc brusc pe o străduţă din Trastevere:

— Salut, poetule!

Era el, bătrân şi obosit. Muriseră cinci papi, Roma eternă manifesta primele simptome de decrepitudine, iar el continua să aştepte. „Am aşteptat atât, că nu mai poate fi mult”, îmi spuse la despărţire, după aproape patru ceasuri de depănat amintiri. „Poate fi vorba de câteva luni.” Plecă târându-şi picioarele prin mijlocul străzii, cu cizmele-i soldăţeşti şi şapca-i decolorată de roman bătrân, fără să-i pese de bălţile ploii, în care lumina începea să se tulbure. Atunci n-am avut nicio îndoială, dacă am avut vreodată una cu adevărat, că sfântul era chiar el. Fără să-şi dea seama, prin trupul neputrezit al fetei lui, împlinea douăzeci şi doi de ani, de când lupta, încă din timpul vieţii, pentru cauza legitimă a propriei sale sanctificări.

august 1981

AVIONUL FRUMOASEI ADORMITE

Era frumoasă, suplă, cu o piele fragedă de culoarea pâinii şi ochi de migdale verzi, avea părul neted, negru şi lung, căzându-i pe spate, şi o aură de vechime care putea proveni la fel de bine din Indonezia ori din Anzi. Era îmbrăcată cu un gust subtil: jachetă de piele de râs, bluză de mătase cu floricele delicate, pantaloni de in ecru şi pantofi fără toc de culoarea florilor de *bougainvillea.* „E femeia cea mai frumoasă pe care am văzut-o în viaţa mea”, mi-am zis când am văzut-o trecând cu paşi tainici de leoaică, în vreme ce eu stăteam la rând pentru avionul de New York, pe aeroportul Charles de Gaulle din Paris. A fost o apariţie supranaturală care dăinui doar o secundă şi dispăru în mulţimea din hol.

Era nouă dimineaţa. Ningea întruna din ajun, şi circulaţia era mai intensă ca de obicei pe străzile oraşului şi încă şi mai anevoioasă pe autostradă; se vedeau camioane de marfă înşirate pe marginea drumului şi automobile ce scoteau fum, în zăpadă. În holul aeroportului, în schimb, primăvara era în toi.

Eu mă aflam la coadă la ghişeul de înregistrare după o olandeză în vârstă care zăbovi aproape un ceas discutând aprins despre greutatea valizelor sale în număr de unsprezece. Începusem să-mi pierd răbdarea când am zărit apariţia fugară care-mi tăie răsuflarea, aşa încât n-am ştiut cum s-a sfârşit disputa, până când funcţionara mă făcu să cobor pe pământ reproşându-mi neatenţia. În chip de scuză am întrebat-o dacă credea în dragostea la prima vedere. „Sigur că da”, îmi spuse. „Imposibile sunt celelalte.” Stătu mai departe cu privirea aţintită pe ecranul calculatorului şi mă întrebă ce loc preferam: la fumători sau la nefumători.

— Mi-e totuna, i-am răspuns cu subînţeles, numai să nu fie alături de cele unsprezece valize.

Ea îmi mulţumi cu un zâmbet comercial, fără a-şi lua privirea de pe ecranul fosforescent:

— Alegeţi un număr, îmi spuse: trei, patru sau şapte.

— Patru.

Zâmbetul ei avu o sclipire de triumf.

— În cincisprezece ani de când lucrez aici, zise, sunteţi singurul care nu alege numărul şapte.

Marcă pe talonul de îmbarcare numărul locului şi mi-l întinse împreună cu celelalte hârtii, privindu-mă pentru prima oară cu nişte ochi de culoarea strugurilor ce-au fost pentru mine o consolare până aveam s-o văd iar pe fata aceea frumoasă. Abia atunci mă înştiinţă că aeroportul tocmai se închisese şi toate zborurile fuseseră amânate.

— Până când?

— Până când o vrea Domnul, spuse zâmbind. La radio s-a anunţat azi-dimineaţă ninsoarea cea mai mare a anului.

Se înşelă: a fost cea mai mare a secolului. Dar în sala de aşteptare de la clasa întâi era atât de reală, că trandafirii din vaze semănau cu cei naturali şi chiar muzica de la difuzoare părea la fel de minunată şi liniştitoare cum pretindeau creatorii ei. Mi s-a năzărit deodată că acela era un refugiu potrivit pentru frumoasa misterioasă şi am căutat-o prin celelalte saloane, înfiorat de propria-mi îndrăzneală. Dar acolo majoritatea erau bărbaţi din viaţa reală care citeau ziare englezeşti, în vreme ce nevestele lor stăteau cu gândul la alţii, contemplând prin ferestrele panoramice avioanele moarte în zăpadă, fabricile îngheţate, câmpiile întinse de la Roissy, acum pustiite. După ora douăsprezece nu mai era niciun spaţiu disponibil şi căldura devenise insuportabilă, încât am ieşit puţin să respir.

Afară m-am pomenit cu un spectacol cutremurător. Oameni de toate soiurile se revărsaseră din sălile de aşteptare şi se instalaseră pe culoarele sufocante, ba chiar şi pe scări, zăcând pe jos împreună cu animalele, copiii şi

obiectele lor de călătorie. Căci şi comunicarea cu oraşul fusese întreruptă şi palatul de plastic transparent părea o uriaşă capsulă spaţială eşuată în mijlocul furtunii. N-am putut să nu mă gândesc că şi frumoasa trebuia să se afle pe undeva, în mijlocul acelor hoarde paşnice, şi imaginea ei mi-a insuflat curajul s-o aştept mai departe.

La ora prânzului ne asumaserăm conştiinţa de naufragiaţi. Cozile deveniseră nesfârşite în faţa restaurantelor, cafenelelor şi barurilor înţesate şi în mai puţin de trei ceasuri a fost nevoie să fie închise fiindcă nu mai era nimic de mâncat, nici de băut. Copiii, care în clipa aceea păreau că sunt toţi copiii de pe lume, se porniră să plângă în acelaşi timp şi din mulţime începu să se desprindă un miros de turmă. Venise vremea instinctelor. Tot ce am izbutit să mănânc în iureşul acela au fost ultimele două pahare de îngheţată cu frişcă, într-un magazin pentru copii. Le-am mâncat pe îndelete, la tejghea, pe când chelnerii aşezau scaunele la mese pe măsură ce se eliberau, privindu-mă în ochi în oglinda din fund, în mână cu ultimul pahar de carton şi cu ultima linguriţă de carton şi cu gândul la frumoasa misterioasă.

Avionul de New York, prevăzut pentru unsprezece dimineaţa, decolă la opt seara. Când, în sfârşit, am izbutit să urc la bord, pasagerii de la clasa întâi se aflau deja la locurile lor şi o stewardesă mă conduse la al meu. Mi s-a tăiat răsuflarea. În fotoliul de alături, lângă fereastră, frumoasa îşi luă în stăpânire spaţiul cu siguranţa călătorilor experimentaţi. „Dacă vreodată aş scrie despre aşa ceva, nimeni nu m-ar crede”, mi-a trecut prin minte. Şi abia am fost în stare să schiţez, cu limba împleticită, un salut vag pe care ea nu-l luă în seamă.

Se instală de parcă ar fi făcut-o pentru mulţi ani, punând fiecare lucru la locul lui, în ordine, până când spaţiul a fost la fel de bine aranjat ca într-o casă ideală unde totul se află la îndemână. În timp ce făcea operaţiile astea, însoţitorul

de bord ne aduse şampania de bun-venit. Am luat o cupă să i-o ofer, dar m-am oprit la vreme. Căci n-a vrut decât un pahar cu apă şi i-a cerut însoţitorului de bord, mai întâi într-o franceză de neînţeles, apoi într-o engleză doar o idee mai limpede, să n-o trezească pentru nimic în lume pe tot timpul zborului. Glasu-i suav şi cald era năpădit de o tristeţe orientală.

Când i-au adus paharul cu apă, a deschis pe genunchi un *nécessaire* mare şi pătrat, cu colţare de aramă ca la cuierele de pe vremea bunicii, şi a scos două pastile aurii dintr-o cutiuţă plină cu multe altele, de diferite culori. Făcea totul metodic şi fără gesturi de prisos, de parcă n-ar fi existat nimic care să nu fi fost prevăzut pentru ea din clipa naşterii. În cele din urmă, trase perdeaua hubloului, îşi extinse fotoliul la maximum, se acoperi cu pledul până la brâu, fără să-şi scoată pantofii, îşi puse masca de dormit, se aşeză pe o parte, cu spatele la mine, şi a dormit fără nicio întrerupere, fără niciun suspin, fără cea mai mică schimbare de poziţie, de-a lungul celor opt ore eterne şi încă douăsprezece minute cât a durat zborul până la New York.

A fost o călătorie intensă. Dintotdeauna am fost încredinţat că nu există nimic mai frumos pe lume decât o femeie frumoasă, aşa încât mi-a fost cu neputinţă să mă sustrag măcar o clipă farmecului acestei făpturi neasemuite care dormea alături de mine. Însoţitorul de bord se făcuse nevăzut imediat după decolare şi a fost înlocuit de o stewardesă care încercă s-o trezească pe frumoasă ca să-i dea trusa cu articole de toaletă şi casca pentru muzică. I-am repetat recomandarea făcută însoţitorului de bord, dar stewardesa stărui să audă din gura ei că nu voia nici să servească cina. A fost nevoie să i-o confirme însoţitorul de bord, şi chiar şi aşa m-a certat, pentru că frumoasa nu-şi atârnase de gât cartonaşul pe care stătea scris să nu fie deranjată.

Am luat o cină solitară, spunându-mi în gând tot ce i-aş fi spus ei dacă ar fi fost trează. Somnul îi era atât de liniştit, că la un moment dat m-a cuprins teama că pastilele pe care le luase nu erau de dormit, ci de murit. Înainte de fiecare înghiţitură, ridicam paharul şi închinam:

„În sănătatea ta, frumoaso!"

După ce s-a terminat cina, stinseră luminile, puseră filmul la care nu se uită nimeni şi amândoi rămaserăm singuri în penumbra lumii. Cea mai mare furtună a secolului trecuse şi noaptea Atlanticului era infinită şi limpede, iar avionul părea nemişcat printre stele. Atunci am contemplat-o în voie, ceasuri în şir, şi unicul semn de viaţă pe care l-am putut percepe au fost umbrele viselor ce-i lunecau peste frunte ca norii pe apă. Avea la gât un lănţişor atât de fin, încât era aproape invizibil pe pielea ei de aur, avea urechile perfecte, fără găuri pentru cercei, unghiile trandafirii vădind o sănătate deplină şi mai avea un inel fără piatră la mâna stângă. Cum nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani, m-am consolat cu ideea că nu era o verighetă, ci inelul unei logodne trecătoare. „Să ştiu că dormi aievea, singură, căuş fidel de abandon, linie pură la îndemâna braţelor mele ferecate", mi-am zis, îngânând pe creasta spumei de şampanie sonetul magistral al lui Gerardo Diego. Apoi mi-am extins fotoliul la acelaşi nivel, şi am rămas culcaţi unul lângă altul, mai aproape decât într-un pat nupţial. Ritmul respiraţiei sale era acelaşi cu al vocii, iar pielea exala o boare suavă, ce nu putea fi altceva decât parfumul frumuseţii ei. Mi se părea de necrezut: primăvara trecută citisem un minunat roman al lui Yasunari Kawabata despre burghezii în vârstă din Kyoto care plăteau sume enorme ca să-şi petreacă noaptea contemplând fetele cele mai frumoase din oraş, care zăceau, goale şi narcotizate, pe când ei agonizau de iubire în acelaşi pat. Nu le puteau trezi, nici atinge şi nici măcar nu încercau s-o facă, fiindcă esenţa plăcerii era să le vadă

dormind. În noaptea aceea, veghind somnul frumoasei, am ajuns nu doar să înţeleg rafinamentul acela senil, ci şi să-l trăiesc plenar.

— Cine ar fi crezut, mi-am spus, cu amorul propriu exacerbat din pricina şampaniei: Iată-mă acum un japonez în vârstă!

Cred c-am dormit câteva ore, doborât de şampanie şi de scăpărările mute ale filmului şi m-am trezit cu capul plesnindu-mi de durere. M-am dus la toaletă. Două rânduri mai în spate zăcea bătrâna cu cele unsprezece valize, cu picioarele depărtate inestetic pe fotoliu. Părea un mort uitat pe câmpul de luptă. Pe jos, în mijlocul culoarului, se aflau ochelarii ei de citit prinşi cu şnurul de mărgele colorate, şi preţ de o secundă m-a cuprins bucuria meschină de a nu-i ridica.

După ce m-am uşurat de pe urma excesului de şampanie, m-am surprins în oglindă, jalnic şi urât, şi m-am speriat văzând cât de cumplite erau urmele lăsate de iubire pe chipul meu. Brusc, avionul a fost gata să se prăbuşească, se îndreptă cu greu şi-şi continuă zborul în viteză. Se aprinse comanda de întoarcere la locurile noastre. Am ieşit ca din puşcă, făcându-mi iluzia că numai dezlănţuirile Domnului ar putea-o trezi pe frumoasă, şi că ar fi nevoită să se refugieze în braţele mele, îngrozită de moarte. În graba mea puţin a lipsit să nu calc pe ochelarii olandezei ceea ce mi-ar fi făcut plăcere. Dar m-am întors, i-am ridicat şi i-am pus în poala ei, căci m-am simţit deodată recunoscător că nu alesese înaintea mea fotoliul cu numărul patru.

Somnul frumoasei era de nebiruit. Când avionul îşi reluă stabilitatea, a trebuit să rezist ispitei de a o scutura cu orice pretext, fiindcă în acel ultim ceas de zbor nu-mi doream decât s-o văd trează, chiar de-ar fi fost să se înfurie, pentru ca eu să-mi pot recâştiga libertatea şi, poate, tinereţea. Însă n-am fost în stare. „La naiba!”, mi-

am zis, copleşit de dispreţ. „De ce nu m-am născut Taur!?" S-a trezit singură în clipa în care se aprinse anunţul de aterizare şi era atât de frumoasă şi de proaspătă, de parcă ar fi dormit pe un pat de trandafiri. Numai atunci mi-am dat seama că pasagerii care stau alături în avion, ca perechile căsătorite de multă vreme, nu-şi spun bună dimineaţa când se trezesc. Nici ea n-o făcu. Îşi scoase masca, deschise ochii strălucitori, îşi îndreptă fotoliul, aşeză pledul alături, îşi scutură pletele care se aranjară singure sub propria lor greutate, îşi puse iar pe genunchi *nécessaire*-ul*,* se fardă rapid şi superfluu, operaţie care i-a luat exact atâta timp cât i-a trebuit ca să nu mă privească până când se deschise uşa. Atunci şi-a îmbrăcat jacheta de piele de râs, a trecut aproape pe deasupra mea, cu o scuză convenţională rostită în spaniola armonioasă din America, şi a plecat fără să-şi ia măcar rămas-bun, fără să-mi mulţumească cel puţin pentru tot ce făcusem pentru noaptea noastră fericită, şi dispăru până în ziua de azi în jungla New York-ului.

iunie 1982

MĂ OFER SĂ VISEZ

La nouă dimineaţa, în vreme ce luam micul dejun pe terasa de la Habana Riviera, un val îngrozitor în plin soare ridică pe sus mai multe automobile ce treceau pe bulevardul de pe faleză sau erau parcate pe trotuar, iar unul rămase înfipt într-o aripă a hotelului. A fost ca o explozie cu dinamită ce stârni panică la toate cele douăzeci de etaje ale clădirii şi prefăcu în pulbere peretele de sticlă din hol.

Nenumăraţii turişti care se aflau în sala de aşteptare au fost proiectaţi pe sus împreună cu mobilele, câţiva fiind răniţi de grindina de cioburi. A fost, de bună seamă, un val uriaş, căci între zidurile falezei şi hotel se afla un bulevard larg cu dublu sens, astfel încât furia apei sări peste el şi încă îi mai rămăsese destulă putere să facă ţăndări peretele de sticlă.

Veselii voluntari cubanezi, ajutaţi de pompieri, strânseră ravagiile prăpădului în mai puţin de şase ore, închiseră poarta ce dădea spre mare şi amenajară altă intrare şi totul reveni la normal. În cursul dimineţii nimeni nu se ocupă de automobilul incrustat în zid, fiindcă toată lumea credea că era unul dintre cele parcate pe trotuar. Dar când macaraua reuşi să-l scoată, descoperiră cadavrul unei femei legate cu centura de siguranţă pe locul de la volan. Lovitura fusese atât de violentă, că nu-i mai rămăsese niciun os întreg. Avea chipul distrus, încălţările rupte, hainele făcute ferfeniţă şi un inel de aur în formă de şarpe cu ochi de smaralde. Poliţia stabili că era menajera noilor ambasadori ai Portugaliei. Într-adevăr, sosise cu ei la Havana acum cincisprezece zile, iar în dimineaţa aceea plecase la piaţă conducând un automobil nou. Numele ei nu-mi spuse nimic, când am citit ştirea în ziare, dar m-a intrigat inelul în formă de şarpe cu ochi de smaralde. N-am putut afla totuşi pe ce deget îl purta.

Era un indiciu hotărâtor, fiindcă mi-a fost teamă să nu fie o femeie de neuitat al cărei nume adevărat nu l-am ştiut niciodată, care purta un inel la fel pe arătătorul drept, ceea ce era şi mai neobişnuit chiar şi pe vremea aceea. O cunoscusem cu treizeci de ani în urmă la Viena, mâncând cârnaţi cu cartofi fierţi şi bând bere la halbă într-o cârciumă a studenţilor latino-americani. Eu sosisem de la Roma în dimineaţa aceea şi mi-aduc aminte că m-a impresionat pe loc, cu pieptu-i splendid de soprană, languroasele cozi de vulpe de la gulerul mantoului şi inelul acela egiptean în formă de şarpe. Mi s-a părut că era singura austriacă la masa aceea lungă de lemn, datorită spaniolei rudimentare pe care o vorbea pe nerăsuflate cu o intonaţie metalică. Dar nu era aşa, se născuse în Columbia şi plecase în Austria între cele două războaie, aproape copilă, să studieze muzică şi canto. În momentul acela avea cam treizeci de ani şi nu arăta grozav, căci nu fusese niciodată frumoasă şi începuse să îmbătrânească înainte de vreme. În schimb, era o fiinţă încântătoare. Şi una dintre cele mai redutabile.

Viena era încă un oraş imperial, a cărui poziţie geografică între cele două lumi ireconciliabile, trasată de cel de-al doilea Război Mondial, o transformase de curând într-un paradis al pieţei negre şi al spionajului internaţional. Nu mi-aş fi putut imagina un mediu mai potrivit pentru compatrioata mea fugară, care mânca mai departe la cârciuma studenţească din colţ numai din fidelitate faţă de propria-i obârşie, deoarece avea mijloace din belşug s-o cumpere cu bani gheaţă, cu comeseni cu tot. Niciodată nu şi-a spus numele adevărat, pentru că am ştiut-o veşnic cu împiedicatul nume germanic pe care i l-au inventat studenţii latinoamericani din Viena: Frau Frida. Abia i-am fost prezentat, că am şi comis impertinenţa fericită de a o întreba cum izbutise să se adapteze atât de bine acelei lumi atât de îndepărtate şi de diferite de

ţancurile bătute de vânt ale muntelui ei de-acasă, Quindío, iar ea îmi dădu un răspuns care mă lăsă buimac:

— Mă ofer să visez.

În realitate era tot ce ştia să facă. Fusese al treilea copil din cei unsprezece ai unui negustor prosper din vechiul Caldas şi de când învăţă să vorbească instaură în casă bunul obicei de a-şi povesti visele dimineaţa pe nemâncate, adică la ceasul când harul ei de prezicătoare se găseşte în starea cea mai pură. La şapte ani visă că unul dintre fraţi era înghiţit de un vârtej. Mama, numai din superstiţie religioasă, îi interzise copilului tot ce-i plăcea mai mult, adică să se scalde în râu. Însă Frau Frida avea deja un sistem propriu de tălmăcire:

— Visul acesta nu înseamnă, spuse, că o să se înece, ci că nu trebuie să mănânce dulciuri.

Interpretarea în sine părea o infamie fiind vorba de un copil de cinci ani, care nu putea trăi fără dulciurile din fiecare duminică. Mama, încredinţată de virtuţile divinatorii ale fetei ei, făcu totul ca să respecte cu străşnicie avertismentul. Însă la prima clipă de neatenţie din partea ei, copilul s-a înecat cu o bomboană mâncată pe ascuns şi n-a fost cu putinţă să mai fie salvat.

Frau Frida nu se gândise că facultatea aceea ar putea fi o îndeletnicire, până când viaţa n-o strânse de gât în toiul iernilor aprige de la Viena. Atunci sună la prima casă unde i-ar fi făcut plăcere să locuiască şi, când au întrebat-o ce ştia să facă, ea spuse adevărul-adevărat: „Visez”. I-a fost de-ajuns o scurtă explicaţie pentru stăpâna casei ca să fie primită, cu un salariu care abia dacă acoperea cheltuielile mărunte, dar cu o cameră bună şi trei mese pe zi. Mai ales micul dejun, care era momentul când familia se aşeza la masă ca să afle destinul imediat al fiecăruia dintre membrii săi: tatăl – un excelent specialist în operaţii financiare, mama – o femeie veselă, pasionată de muzica romantică de cameră, şi cei doi copii de unsprezece ani şi, respectiv,

nouă ani. Toţi erau credincioşi, deci înclinaţi să creadă în superstiţiile străvechi, şi o primiră încântaţi pe Frau Frida care avea drept unică sarcină să descifreze soarta de zi cu zi a familiei prin intermediul viselor.

A făcut-o temeinic şi vreme îndelungată, mai cu seamă în anii războiului, când realitatea a fost mai sinistră decât coşmarurile. Numai ea putea hotărî la micul dejun ce trebuia să facă fiecare în ziua aceea şi cum trebuia s-o facă, până când pronosticurile ei ajunseră să fie singura autoritate în casă. Puterea sa asupra familiei a fost absolută: chiar şi suspinul cel mai uşor se auzea doar la ordinul ei. Pe vremea când eu am fost la Viena tocmai murise stăpânul casei şi avusese eleganţa de a-i fi lăsat moştenire o parte din venituri, cu singura condiţie să viseze mai departe pentru familie până la sfârşitul zilelor ei.

Am stat la Viena mai bine de o lună, trecând prin lipsurile tuturor studenţilor şi tot aşteptând nişte bani ce n-au sosit niciodată. Vizitele neprevăzute şi generoase ale lui Frau Frida la cârciumă erau pe atunci un fel de sărbătoare în starea noastră de penurie. Într-una din serile acelea, în euforia stârnită de bere, mi-a vorbit la ureche, cu o convingere ce nu îngăduia nicio pierdere de vreme:

— Am venit numai ca să-ţi spun că azi-noapte te-am visat, îmi spuse. Trebuie să pleci neîntârziat şi să nu te mai întorci la Viena în următorii cinci ani.

Convingerea ei era atât de reală, încât chiar în noaptea aceea m-a dus la ultimul tren spre Roma. Eu, la rându-mi, am rămas atât de sugestionat, că de atunci mă consider supravieţuitor al unei nenorociri ce nu mi s-a întâmplat niciodată. Nu m-am mai întors nici astăzi la Viena.

Înainte de dezastrul de la Havana o văzusem pe Frau Frida la Barcelona, într-un chip atât de surprinzător şi de hazardat că mi s-a părut de-a dreptul misterios. A fost în ziua în care Pablo Neruda a călcat pe pământ spaniol

pentru prima oară de la Războiul Civil, făcând escală într-o lentă călătorie pe mare până la Valparaíso. Petrecu împreună cu noi o dimineaţă de vânătoare în stil mare prin anticariate şi de la *Porter* cumpără o carte veche şi îngălbenită de vreme, cu filele abia ţinându-se, pentru care plăti cam cât ar fi fost leafa lui pe două luni în consulatul de la Rangoon. Se mişca printre oameni ca un elefant invalid, cu un interes copilăresc pentru mecanismul interior a tot ceea ce vedea în jur, căci lumea i se părea o imensă jucărie cu resort cu ajutorul căreia se inventa viaţa.

N-am cunoscut pe nimeni care să corespundă mai bine imaginii pe care ţi-o poţi face despre un Papă renascentist: gurmand şi rafinat. Chiar fără voia lui, el era veşnic cel din fruntea mesei. Matilde, soţia lui, îi punea o bavetă care părea mai curând de frizerie decât de stat la masă, deoarece era singurul mod de a-l feri să se mânjească mereu cu toate sosurile. În ziua aceea la *Carvalleira* a fost exemplar. A mâncat trei languste întregi spintecându-le cu iscusinţă de chirurg, devorând în acelaşi timp cu privirea tot ce mâncam noi ceilalţi şi ciugulind câte ceva de la fiecare, cu o plăcere ce-ţi stârnea pofta: midii din Galicia, scoici din marea Cantabrică, crustacee din Alicante, felurite *espardenyes* de pe Costa Brava. Între timp, cum fac francezii, vorbea numai despre alte minunăţii culinare, în special despre fructele de mare preistorice din Chile pe care le purta în suflet. Se opri pe neaşteptate din mâncat, îşi îndreptă antenele-i de vâslaş cap de rând, şi-mi spuse abia şoptit:

— E cineva în spate care nu-şi ia ochii de la mine.

M-am uitat peste umărul lui şi aşa era, într-adevăr. În spatele lui, la distanţă de trei mese, o femeie sigură pe ea, cu o pălărie demodată de fetru şi un fular violet mesteca încet cu ochii la el. Am recunoscut-o imediat. Arăta îmbătrânită şi grasă, dar era ea, cu inelul în formă de

şarpe pe degetul arătător.

Călătorea de la Napoli cu acelaşi vapor ca şi soţii Neruda, însă nu se văzuseră la bord. Am invitat-o să bea cafeaua la masa noastră şi am făcut-o să ne vorbească despre visele ei, ca să-l surprindă pe poet. El n-a luat-o în seamă, căci decretă de la bun început că nu credea în ghicitul în vise:

— Numai poezia este clarvăzătoare, spuse.

După prânz, la inevitabila plimbare pe Ramblas, am rămas dinadins în urmă cu Frau Frida ca să ne împrospătăm amintirile fără să ne audă nimeni. Mi-a povestit că-şi vânduse proprietăţile din Austria şi că trăia retrasă la Porto, în Portugalia, într-o casă pe care o descrisese ca pe un fel de castel pe o colină de unde se vedea întregul ocean până în America. Chiar dacă n-a spus-o, din conversaţie reieşea clar că, tot înşirând vise, ajunsese până la urmă să pună mâna pe averea inefabililor săi patroni din Viena. Nu m-a impresionat totuşi, deoarece crezusem mereu că visele ei nu erau decât un truc pentru a-şi câştiga traiul. I-am şi spus-o.

Ea slobozi un hohot irezistibil. „Eşti la fel de îndrăzneţ ca întotdeauna”, mi-a zis. Şi n-a mai spus nimic, pentru că restul grupului se oprise aşteptându-l pe Neruda să termine de vorbit în argoul chilian cu papagalii de pe Rambla Păsărilor. Când am reluat discuţia, Frau Frida schimbă subiectul:

— Fiindcă veni vorba, îmi zise. Poţi să te întorci la Viena.

Numai atunci mi-am dat seama că trecuseră treisprezece ani de când ne-am cunoscut.

— Chiar dacă visele tale nu se adeveresc, n-o să mă mai întorc în veci. Pentru orice eventualitate.

La trei ne-am despărţit de ea ca să-l însoţim pe Neruda la siesta lui sacră. Şi-a făcut-o la noi acasă, după nişte preparative solemne care aminteau oarecum de ceremonia ceaiului în Japonia. Trebuia să deschidem nişte ferestre şi

să închidem altele ca să obţinem gradul exact de căldură, un anumit fel de lumină dintr-o anumită direcţie şi o linişte desăvârşită. Neruda adormi într-o clipă şi se trezi după zece minute, cum fac copiii, când ne aşteptam mai puţin. Apăru în salon, refăcut şi cu monograma pernei imprimată pe obraz.

— Am visat-o pe femeia aceea care visează, spuse.

Matilde a vrut să-i povestească visul.

— Am visat că ea mă visa pe mine, spuse el.

— Asta-i din Borges, i-am zis.

El mă privi dezamăgit.

— A scris-o deja?

— Dacă n-a scris-o, o s-o scrie cândva, i-am spus. O să fie unul dintre labirinturile sale.

Îndată ce se urcă la bord, la şase după-amiaza, Neruda se despărţi de noi, se aşeză la o masă lăturalnică şi începu să scrie versuri curgătoare cu stiloul cu cerneală verde cu care desena flori, peşti şi păsări pe dedicaţiile cărţilor sale. La primul şuierat de sirenă am pornit-o în căutarea lui Frau Frida şi, în cele din urmă, am descoperit-o pe puntea turiştilor, chiar când eram pe punctul să ne luăm rămas-bun. Tocmai îşi terminase şi ea siesta.

— L-am visat pe poet, ne spuse.

Uimit, am rugat-o să-mi povestească visul.

— Am visat că el mă visa pe mine, spuse, şi chipul meu uluit o descumpăni. Ce vrei? Uneori, printre atâtea vise, ni se mai strecoară unul ce n-are nimic a face cu viaţa reală.

N-am mai văzut-o şi nici nu m-am mai gândit la ea până când am aflat de inelul în formă de şarpe al femeii care a murit în naufragiul de la hotelul Riviera. Astfel încât n-am rezistat tentaţiei de a-l întreba pe ambasadorul portughez, când l-am întâlnit, după câteva luni, la o recepţie diplomatică. Ambasadorul mi-a vorbit de ea cu mare entuziasm şi neţărmurită admiraţie. „Nu vă închipuiţi ce nemaipomenită era”, îmi spuse. „Dumneavoastră n-aţi fi

rezistat tentaţiei de a scrie o povestire despre ea.” Şi continuă pe acelaşi ton, cu detalii surprinzătoare, dar fără indicii care să-mi permită o concluzie finală.

— De fapt, l-am întrebat în sfârşit, ce făcea?

— Nimic, îmi spuse el, oarecum dezamăgit. Visa.

martie 1980

„AM VENIT DOAR SĂ DAU UN TELEFON”

Într-o dimineaţă cu ploi primăvăratice, pe când călătorea singură spre Barcelona, conducând un automobil închiriat, María de la Luz Cervantes avu o pană în deşertul de la Monegros. Era o mexicană de douăzeci şi şapte de ani, frumoasă şi cuminte, care cu câţiva ani înainte avusese un oarecare renume ca actriţă de varietăţi. Era măritată cu un prestidigitator de salon, cu care urma să se întâlnească în ziua aceea după ce-şi vizitase nişte rude la Zaragoza. După un ceas de făcut semne disperate automobilelor şi camioanelor de transport ce treceau rapid prin furtună, şoferul unui autobuz hârbuit se milostivi de ea. O avertiză însă că nu mergea prea departe.

— Nu contează, spuse María. N-am nevoie decât de un telefon.

Era într-adevăr aşa, n-avea nevoie decât să-şi prevină bărbatul că nu va ajunge înainte de şapte seara. Părea o mică pasăre udă leoarcă, îmbrăcată cu o haină studenţească şi cu nişte pantofi de plajă, acum, în aprilie, şi era atât de zăpăcită de incident, că uită să-şi ia cheile maşinii. O femeie care stătea lângă şofer, cu înfăţişare milităroasă, dar cu purtări blânde, îi dădu un prosop şi o pătură şi-i făcu loc lângă ea. După ce se uscă pe jumătate, María se aşeză, se înfăşură în pătură şi încercă să-şi aprindă o ţigară, dar chibriturile se udaseră. Vecina de pe scaunul de alături îi dădu foc şi-i ceru o ţigară din puţinele care rămăseseră uscate. În timp ce fumau, María cedă dorinţei aprige de a-şi vărsa amarul şi vocea ei se auzi mai tare decât ploaia şi zdrăngăneala autobuzului. Femeia o întrerupse cu degetul pe buze:

— Dorm toate, şopti.

María se uită peste umăr şi văzu că autobuzul era ocupat de femei cu vârste incerte şi de condiţii diferite,

care dormeau învelite cu pături la fel ca a ei. Molipsită de liniştea lor, María se ghemui în scaun şi se lăsă purtată de zgomotul ploii. Când se trezi, era noapte şi ploaia torenţială se transformase într-un îngheţ senin. N-avea cea mai vagă idee câtă vreme dormise şi nici în ce loc de pe lume se aflau. Vecina ei era ochi şi urechi.

— Unde suntem? o întrebă María.

— Am ajuns, răspunse femeia.

Autobuzul intra într-o curte pietruită a unei clădiri imense şi sumbre, ce părea o veche mănăstire într-o pădure cu copaci uriaşi. Pasagerele, abia luminate de un felinar din curtea interioară, rămaseră nemişcate până când femeia cu înfăţişare milităroasă le făcu semn să se dea jos cu o serie de ordine elementare, ca la grădiniţă. Toate erau mai în vârstă şi se mişcau atât de lent în penumbra curţii, că păreau imagini dintr-un vis. María, ultima care coborî, crezu că erau călugăriţe. Încetă s-o mai creadă când văzu mai multe femei în uniformă care le aşteptau la uşa autobuzului, le acopereau capetele cu pături, să nu se ude, şi le aşezau în şir indian, conducându-le fără să vorbească, bătând din palme ritmic şi rapid. După ce se despărţi de vecina ei, María vru să-i dea înapoi pătura, dar îi spuse să-şi acopere capul cât traversează curtea şi s-o lase la poartă.

— O fi vreun telefon?

— Bineînţeles, spuse femeia. Chiar acolo, zise şi i-l arătă.

Îi mai ceru o ţigară Maríei, iar ea îi dădu restul pachetului ud. „Pe drum se usucă”, îi spuse. Femeia îi făcu un semn de rămas-bun cu mâna, de pe scară, şi aproape că-i strigă: „Mult noroc!” Autobuzul o porni fără să-i mai lase timp de nimic altceva.

María o luă la fugă spre intrarea clădirii. O femeie paznic încercă s-o oprească, bătând energic din palme, dar trebui să recurgă la un strigăt poruncitor: „Am spus să stai!” María se uită de sub pătură şi văzu nişte ochi de

gheaţă şi un arătător fără drept de apel care-i indica şirul. Se supuse. În vestibulul clădirii se despărţi de grup şi-l întrebă pe portar unde era un telefon. Una dintre femeile paznic o obligă să intre înapoi în rând, bătând-o uşurel pe spate în timp ce-i spunea cu blândeţe:

— Pe aici, dragă, pe aici e un telefon.

María merse mai departe cu celelalte femei pe un culoar tenebros, şi la capătul lui intră într-un dormitor comun, unde femeile paznic strânseră păturile şi începură să repartizeze paturile. O femeie mai deosebită, care i se păru Maríei mai omenoasă şi cu un grad ierarhic superior, trecu prin dreptul şirului comparând o listă cu numele pe care cele de curând sosite le aveau scrise pe un carton cusut pe corsaj. Când ajunse în faţa Maríei, se arătă surprinsă că nu avea semnul de identificare.

— Păi, eu am venit doar să dau un telefon, îi spuse María.

Îi explică în mare grabă că maşina ei rămăsese în pană pe şosea. Bărbatul ei, care era magician de salon, o aştepta la Barcelona să meargă împreună la cele trei întâlniri pentru care fusese angajat până la miezul nopţii şi voia să-l anunţe că n-o să ajungă la timp pentru a-l însoţi. Curând avea să fie şapte. El trebuia să plece de-acasă cam în zece minute şi ea se temea să nu anuleze totul din pricina întârzierii ei. Femeia paznic păru că o ascultă cu atenţie.

— Cum te cheamă? o întrebă.

María îşi spuse numele cu un suspin de uşurare, dar femeia nu-l găsi după ce parcurse lista de mai multe ori. O întrebă alarmată pe o altă colegă, iar aceasta, fără să spună o vorbă, dădu din umeri.

— Păi am venit doar să dau un telefon, spuse María.

— Bine, dragă, îi spuse şefa, ducând-o spre patul ei cu o blândeţe prea evidentă ca să fie reală. Dacă te porţi frumos, o să poţi da un telefon cui pofteşti. Dar nu acum,

mâine.

Ceva se petrecu atunci în mintea Maríei, care o făcu să înţeleagă de ce femeile din autobuz se mişcau ca pe fundul unui acvariu. În realitate erau drogate cu sedative, iar palatul acela în umbră, cu ziduri groase de piatră şi scări îngheţate era, de fapt, un spital de boli mintale pentru femei. Speriată, ieşi în fugă din dormitor şi, înainte de a ajunge la poarta mare, o femeie paznic uriaşă, într-o salopetă de mecanic, puse laba pe ea şi o imobiliză la pământ cu o lovitură. María o privi paralizată de groază.

— Pentru numele Domnului, spuse. Vă jur pe mama care a murit că am venit doar să dau un telefon.

I-a fost de ajuns să-i vadă chipul ca să înţeleagă că nu era rugăminte pe lume să-i stârnească mila acelei femei în salopetă care părea diavolul în persoană şi căreia i se spunea Herculina, datorită forţei ei nemaipomenite. Era cea însărcinată să se ocupe de cazurile grave şi două femei de acolo muriseră sugrumate de braţu-i de urs polar, deprins cu dibăcia de a omorî din neglijenţă. Primul caz a fost rezolvat ca fiind un accident dovedit. Al doilea a fost mai puţin clar şi Herculina a fost admonestată şi avertizată că data viitoare avea să i se deschidă o anchetă în toată regula. Versiunea curentă era că oaia aceea rătăcită a unei familii cu nume ilustru avea la activul său tulbure accidente îndoielnice în mai multe ospicii din Spania.

Pentru ca María să doarmă în prima noapte, a fost nevoie să i se injecteze somnifere. Înainte de a se crăpa de ziuă, când a trezit-o dorinţa de a fuma, era legată de încheieturile de la mâini şi de glezne de barele patului. Nimeni nu apăru la strigătele ei. În cursul dimineţii, pe când bărbatul ei nu găsea la Barcelona nicio pistă asupra locului în care se afla ea, au fost obligate s-o ducă la infirmerie, căci au găsit-o fără simţire, băltind în propria-i murdărie.

N-a ştiut câtă vreme trecuse când şi-a venit în fire. Dar

atunci lumea devenise o oază de iubire, iar în dreptul patului ei se afla un bătrân impozant, cu o înfăţişare de plantigrad şi cu un zâmbet liniştitor, care, cu două pase de maestru, i-a redat bucuria de a trăi. Era directorul sanatoriului.

Înainte de a-i spune ceva, fără să-l salute măcar, María îi ceru o ţigară. El i-o dădu aprinsă şi-i dărui pachetul aproape plin. María nu şi-a putut reţine lacrimile.

— Profită acum să plângi cât pofteşti, îi spuse doctorul, cu o voce adormitoare. Nu există leac mai bun decât lacrimile.

María îşi vărsă amarul fără pudoare, cum nu reuşise s-o facă nicicând cu amanţii ei întâmplători, după ce făceau dragoste, în plictiseala care urma. Pe când o auzea, medicul o pieptăna cu degetele, îi aranja perna ca să poată respira în voie, o călăuzea în labirintul incertitudinii ei cu o înţelepciune şi o blândeţe pe care nu le-ar fi visat în veci. Se întâmpla pentru prima oară în viaţa ei minunea de a fi înţeleasă de un bărbat care o asculta din tot sufletul, fără să aştepte, ca răsplată, să se culce cu ea. După un ceas, uşurată de-a binelea, îi ceru voie să vorbească la telefon cu bărbatul ei.

Medicul se ridică în picioare cu toată maiestatea rangului său. „Încă nu, domniţă”, îi spuse, dându-i pe obraz pălmuţa cea mai blândă pe care a simţit-o vreodată. „Toate la vremea lor.” Îi făcu din uşă o binecuvântare de episcop şi dispăru pentru totdeauna.

— Ai încredere în mine, îi spusese.

Chiar în seara aceea, María a fost înscrisă în registrul ospiciului cu un număr de serie şi cu un comentariu special despre enigma provenienţei sale şi despre îndoielile legate de identitatea ei. Pe margine, figura o caracterizare scrisă de mâna doctorului: *agitată.*

Aşa cum prevăzuse María, bărbatul ei plecă din modestul lor apartament din cartierul Horta cu o jumătate

de oră mai târziu pentru a onora cele trei angajamente. Era prima oară când ea nu ajungea la timp în aproape doi ani de convieţuire liberă, întru totul consimţită, iar el interpretă întârzierea ca fiind cauzată de sălbăticia ploilor torenţiale, care devastară zona în acel sfârşit de săptămână. Înainte de a pleca, lăsă în uşă un bilet cu itinerarul din seara aceea.

La prima petrecere, la care toţi copiii se travestiseră în canguri, sări peste trucul colosal cu peştii invizibili pentru că nu-l putea face fără ajutorul ei. Cel de-al doilea angajament era acasă la o bătrână de nouăzeci şi trei de ani, în scaun cu rotile, care se lăuda că şi-a sărbătorit fiecare din ultimele sale treizeci de aniversări cu un magician diferit. El era atât de contrariat de întârzierea Maríei, că nu se putu concentra asupra paselor celor mai simple. Cel de-al treilea angajament era cel din fiecare seară, într-un cafe-concert de pe Ramblas, unde se produse neinspirat în faţa unui grup de turişti francezi care n-au putut crede ce vedeau fiindcă refuzau să creadă în magie. După fiecare reprezentaţie suna acasă şi spera, fără prea mari iluzii, să răspundă María. La ultima nu şi-a mai putut înfrânge neliniştea că se întâmplase ceva rău.

Întorcându-se acasă cu camioneta adaptată pentru reprezentaţii în aer liber, văzu splendoarea primăverii în palmierii de pe Paseo de Gràcia şi-l înfioră un gând sinistru: cum ar putea fi oraşul fără María. I se spulberă şi ultima speranţă când îşi găsi biletul încă prins în uşă. Era atât de supărat, că uită să-i dea de mâncare motanului.

Numai acum când scriu, îmi dau seama că n-am ştiut niciodată cum se numea în realitate, pentru că în Barcelona îl cunoşteam numai cu numele lui de scenă: Magicianul Saturno. Era un bărbat cu o fire ciudată şi cu o stângăcie socială fără leac, însă tactul şi farmecul care-i lipseau lui erau completate cu prisosinţă de María. Ea îl ducea de mână în această comunitate de mistere adânci,

unde nimănui nu i s-ar fi năzărit să telefoneze cuiva după miezul nopţii să întrebe de nevastă-sa. Saturno făcuse aşa ceva pe vremea când abia sosise şi nici nu mai voia să-şi amintească. Aşa încât, în noaptea aceea, s-a mulţumit să telefoneze la Zaragoza, unde o bunică pe jumătate adormită îi răspunse fără să se alarmeze că María plecase după masa de prânz. Nu dormise mai mult de o oră când se crăpa de ziuă. Avu un vis nămolos, în care o văzu pe María cu o rochie de mireasă, zdrenţuită, stropită cu sânge, şi se trezi cu certitudinea înspăimântătoare că îl lăsase iar singur, dar de data aceasta pentru totdeauna, în lumea necuprinsă, dar fără ea.

O mai făcuse de trei ori, cu trei bărbaţi diferiţi, între care şi el, în ultimii cinci ani. Îl părăsise în Ciudad de México, după şase luni de când se cunoscuseră, în vreme ce agonizau de fericire, iubindu-se cu o dragoste nebună într-o cameră de serviciu din colonia Anzures. Într-o dimineaţă, María dispăru din casă, după o noapte de excese de nemărturisit. Lăsă tot ce îi aparţinea, până şi verigheta din căsătoria anterioară şi o scrisoare în care spunea că nu este în stare să supravieţuiască chinurilor acelei iubiri nesăbuite. Saturno crezu că s-a întors la primul ei soţ, un coleg de liceu cu care s-a măritat pe ascuns, fiind minoră, şi pe care l-a părăsit pentru altul după doi ani lipsiţi de dragoste. Dar n-a fost aşa: s-a întors acasă la părinţi şi Saturno s-a dus s-o caute acolo cu orice preţ. O imploră fără condiţii, îi promise mult mai mult decât era hotărât să facă, dar se lovi de o fermitate de neînvins. „Sunt iubiri scurte şi iubiri lungi”, îi spuse ea. Şi încheie fără milă: „Aceasta a fost scurtă”. El cedă în faţa asprimii ei. Cu toate acestea, într-o dimineaţă, de ziua Tuturor Sfinţilor, întorcându-se la casa lui de orfan după aproape un an de uitare, o găsi adormită pe sofaua din sufragerie, cu coroniţa de lămâiţă şi trena lungă de dantelă a mireselor fecioare.

María îi spuse adevărul. Noul mire, văduv, fără copii, cu viaţa rezolvată şi gata să se însoare pentru totdeauna, după cum cerea Biserica catolică, o lăsase să-l aştepte îmbrăcată astfel la altar. Părinţii ei hotărâră să facă oricum petrecerea. Ea le cântă în strună, dansă, cântă cu *mariachis*, bău fără măsură şi într-o stare cumplită de remuşcări tardive se duse la miezul nopţii să-l caute pe Saturno.

Nu era acasă, dar găsi cheile în glastra de flori de pe coridor, unde le ascundeau întotdeauna. De data aceasta ea a fost cea care se predă necondiţionat: „Şi acum, până când?” o întrebă el. Ea îi răspunse cu un vers din Vinicius de Moraes: „Dragostea-i eternă câtă vreme dăinuie”. După doi ani continua să fie eternă.

María păru că se maturizează. Renunţă la visele de actriţă şi i se consacră lui Saturno, atât în profesie, cât şi în pat. La sfârşitul anului trecut, participase la un congres al magicienilor la Perpignan, iar la întoarcere se opriră în Barcelona. Le plăcu atât de mult, încât erau acolo de opt luni şi le mergea atât de bine, că-şi cumpăraseră un apartament în cartierul catalan Horta, zgomotos şi fără portar, dar cu spaţiu din belşug pentru cinci copii. Trăiseră o fericire posibilă, până la sfârşitul acela de săptămână, în care ea a închiriat un automobil şi s-a dus să-şi viziteze rudele la Zaragoza, cu promisiunea că se va întoarce luni, la şapte seara. În zorii zilei de joi încă nu dăduse semne de viaţă.

Lunea următoare compania de asigurări a maşinii închiriate telefonă acasă, întrebând de María. „Nu ştiu nimic de ea”, spuse Saturno. „Căutaţi-o la Zaragoza.” Închise telefonul. După o săptămână, un poliţist civil veni acasă cu vestea că găsiseră automobilul ajuns doar carcasă, pe o scurtătură lângă Cádiz, la nouă sute de kilometri de locul unde îl abandonase María. Agentul voia să ştie dacă ea cunoştea detalii în plus despre furt.

Saturno tocmai dădea motanului de mâncare şi abia dacă se uită la el ca să-i spună de-a dreptul să nu-şi mai piardă timpul, căci nevastă-sa fugise de acasă, iar el nu ştia cu cine şi nici unde. Era atât de convins, că agentul se simţi stingherit şi-i ceru iertare pentru întrebări. Cazul a fost declarat închis.

Teama că María ar putea să fugă din nou îl cuprinsese pe Saturno cam pe la Florii, la Cadaqués, unde Rosa Regàs îi invitase să facă iahting. Ne aflam la *Maritim*, barul aglomerat şi sordid al aşa-numitei *gauche divine* în perioada de apus a franchismului, în jurul uneia dintre acele mese de fier cu scaune tot din fier unde încăpeam cu greu numai şase şi ne aşezam douăzeci. După ce şi-a terminat cel de-al doilea pachet de ţigări din ziua aceea, María se pomeni fără chibrituri. Un braţ slab cu păr viril, cu o brăţară de bronz roman îşi croi drum prin tumultul mesei şi îi dădu un foc. Ea mulţumi fără să se uite la nimeni, dar Magicianul Saturno îl văzu. Era un adolescent osos şi imberb, palid ca un mort şi cu o coadă de cal foarte neagră ce-i venea până la talie. Geamurile barului abia dacă puteau îndura furia tramontanei de primăvară, dar el era îmbrăcat cu un fel de pijama de stradă, din in ecru şi încălţat cu nişte galenţi ţărăneşti.

Nu-l mai văzură decât la sfârşitul toamnei, într-un restaurant marinăresc din Barcelona, cu acelaşi compleu de pânză grosolană şi cu o coadă lungă împletită în locul celei de cal. Îi salută pe amândoi ca pe nişte prieteni buni, şi după cum o sărută pe Mana, şi după cum ea îl sărută, pe Saturno îl străfulgeră bănuiala că se vedeau pe furiş. După câteva zile dădu din întâmplare peste un nume nou şi peste un număr de telefon scrise de María în agenda de acasă, iar necruţătoarea luciditate a geloziei îi dezvălui cui îi aparţineau. Fişa socială a intrusului îl dădu gata: douăzeci şi doi de ani, singurul fiu al unor oameni bogaţi, decorator de vitrine la modă, cu un renume facil de bisexual şi cu un

prestigiu întemeiat de consolator plătit al doamnelor măritate. Dar reuşi să se stăpânească până în noaptea în care María nu se întoarse acasă. Atunci se apucă să-i dea telefon în fiecare zi, la început tot la două sau trei ore, de la şase dimineaţa până în zorii zilei următoare, şi apoi, ori de câte ori avea un telefon la îndemână. Faptul că nimeni nu-i răspundea îi sporea chinurile.

În a patra zi îi răspunse o andaluză care venea numai pentru curăţenie. „Domnişorul a plecat”, îi spuse destul de vag, cât să-l înnebunească. Saturno nu rezistă tentaţiei de a o întreba dacă întâmplător nu era acasă domnişoara María.

— Aici nu locuieşte nicio María, îi spuse femeia. Domnişorul e burlac.

— Ştiu, spuse el. Nu locuieşte, dar uneori vine. Sau nu-i aşa?

Femeia se supără.

— Dar cine naiba-i acolo?

Saturno închise telefonul. Faptul că femeia tăgădui i se păru o dovadă în plus a ceea ce nu mai era pentru el o bănuială, ci o certitudine nimicitoare. Îşi pierdu controlul. În zilele următoare îi sună la telefon, în ordine alfabetică, pe toţi cunoscuţii din Barcelona. Nimeni nu-i spuse nimic, dar fiecare telefon îi sporea disperarea, căci delirurile sale de gelozie erau deja celebre printre petrecăreţii împătimiţi ai acelei *gauche divine,* şi-i răspundeau cu vreo glumă care-l făcea să sufere. Numai atunci înţelese cât era de singur în oraşul acela frumos şi de nepătruns în care n-avea să fie în veci fericit.

După două luni, María nu se adaptase încă la viaţa din sanatoriu. Supravieţuia, abia ciugulind mâncarea ca de închisoare, cu tacâmurile legate cu lanţ de masa mare de lemn nelăcuit, cu privirea aţintită la litografia generalului Francisco Franco, ce prezida lugubra sală de mese medievală. La început se împotrivea orelor de rugăciune,

cu rutina lor neroadă de utrenie, prânz şi vecernie, şi la alte slujbe bisericeşti ce ocupau majoritatea timpului. Refuză să joace pelota în curtea pentru recreaţie şi să lucreze la atelierul de flori artificiale, ţinut cu o sârguinţă frenetică de un grup de femei internate. Dar din a treia săptămână începu să se adapteze treptat vieţii de mănăstire. La urma urmelor, spuneau doctorii, aşa începeau toate, şi mai curând sau mai târziu sfârşeau prin a se integra în comunitate.

Lipsa de ţigări, soluţionată în primele zile de o femeie paznic care le vindea la un preţ de parcă ar fi fost de aur, începu s-o chinuie din nou când i se terminară puţinii bani pe care-i avea la ea. Se consolă apoi cu ţigările din hârtie de ziar pe care femeile de acolo le făceau din mucurile culese de la gunoi, căci obsesia cu fumatul ajunsese pentru ea la fel de mare ca aceea cu telefonul. Puţinele pesete pe care le câştigă mai târziu, făcând flori artificiale, îi îngăduiră o alinare efemeră.

Cel mai greu era să îndure singurătatea nopţilor. Multe femei rămâneau treze în penumbră, ca şi ea, dar fără să se încumete să facă ceva, căci supraveghetoarea de noapte stătea de veghe la poarta mare închisă cu lanţ şi lacăt. Cu toate acestea, într-o noapte, copleşită de amărăciune, María întrebă cu o voce destul de tare ca s-o audă vecina de pat:

— Unde suntem?

Vocea gravă şi lucidă a vecinei îi răspunse:

— În străfundurile iadului.

— Se spune că ăsta-i pământ al maurilor, spuse alt glas din depărtare, care răsună în spaţiul dormitorului. Şi trebuie să fie aşa, fiindcă vara, când e lună, se aud câinii lătrând către mare.

Se auzi lanţul în belciuge ca o ancoră de galion şi poarta se deschise. Femeia-cerber, singura fiinţă care părea vie în liniştea clipei, începu să se plimbe dintr-un capăt în

celălalt al dormitorului. María se înfioră şi ştia ea de ce.

Din prima ei săptămână în sanatoriu, supraveghetoarea de noapte îi propusese fără ocolişuri să se culce cu ea în camera de gardă. Începu pe un ton de târguială concretă: schimb în natură, dragoste pe ţigări, pe ciocolată, pe orice ar fi. „Vei avea de toate”, îi spunea tremurândă. „Vei fi o prinţesă.” María o respinse şi supraveghetoarea schimbă metoda. Îi lăsa bileţele de amor sub pernă, în buzunarele halatului, în locurile la care te gândeai cel mai puţin. Erau mesaje de o urgenţă sfâşietoare, capabilă să înduioşeze şi pietrele.

În noaptea în care se produse incidentul din dormitor se împlinea mai bine de o lună de când părea că se resemnase, acceptând înfrângerea.

Când s-a convins că toate femeile dormeau, supraveghetoarea se apropie de patul Maríei şi-i şopti la ureche tot felul de obscenităţi drăgăstoase, în vreme ce-i săruta faţa, gâtul încordat de groază, braţele încremenite, picioarele fără vlagă. În cele din urmă, crezând poate că paralizia Maríei nu era pricinuită de frică, ci de încuviinţare, se încumetă să meargă mai departe. María îi cârpi atunci o palmă cu dosul mâinii, făcând-o să cadă peste patul alăturat. Supraveghetoarea se ridică furibundă în toiul larmei stârnite de femeile tulburate.

— Nemernico, strigă. O să putrezim împreună în cocina asta până când ai să te dai în vânt după mine.

Vara sosi pe nepregătite în prima duminică a lui iunie şi a fost nevoie să se ia măsuri de urgenţă pentru că femeile, sufocându-se de căldură, începeau să-şi scoată în timpul slujbei, în biserică, halatele de etamină. María asistă amuzată la spectacolul bolnavelor în pielea goală, pe care femeile paznic le fugăreau prin naos ca pe nişte găini oarbe. În toiul vacarmului, încercă să se ferească de loviturile rătăcite şi, fără să ştie cum, se pomeni singură într-un birou pustiu, cu un telefon care suna fără încetare

cu un ţârâit implorator. María răspunse fără să stea pe gânduri şi auzi un glas îndepărtat şi vesel care se amuza imitând serviciul telefonic cu ora exactă.

— Este ora patruzeci şi cinci, nouăzeci şi două de minute şi o sută şapte secunde.

— Nenorocitule, spuse María.

Închise amuzată telefonul. Dădu să plece când luă aminte că lăsa să-i scape o ocazie ce n-o să se mai ivească în veci. Atunci formă şase cifre, atât de încordată şi de grăbită, că n-a mai fost sigură dacă acela era numărul lor de acasă. Aşteptă cu inima bătându-i nebuneşte în piept, auzi sunetul familiar cu tonu-i avid şi trist, o dată, de două ori, de trei ori şi auzi, în sfârşit, vocea bărbatului vieţii ei în casa din care ea lipsea:

— Alo?

Trebui să aştepte să i se dezlege nodul de lacrimi ce-i stătea in gât.

— Iepuraş, iubitul meu, suspină.

Lacrimile o năpădiră. La celălalt capăt al firului se lăsă o tăcere scurtă şi înspăimântată, iar vocea înflăcărată de gelozie slobozi cuvântul:

— Curvo!

Şi închise brusc.

În noaptea aceea, într-un atac frenetic, María dădu jos de pe peretele din sala de mese litografia generalisimului, o aruncă în geamul dinspre grădină cu toată puterea şi se prăbuşi scăldată în sânge. Mai avu încă atâta furie în ea, cât să înfrunte cu pumnii supraveghetoarele care încercau s-o potolească, fără succes, până când o văzu pe Herculina postată în cadrul uşii, cu braţele încrucişate, privind-o. Se dădu bătută. Cu toate acestea, o târâră până în pavilionul cu nebune furioase, o stropiră cu un furtun cu apă îngheţată, îi făcură injecţii cu trementină în picioare. Fără să mai poată merge din pricina umflăturilor provocate, María îşi dădu seama că nu exista nimic pe lume de care

să nu fie în stare ca să scape de iadul acela. Săptămâna următoare, întoarsă în dormitorul comun, se duse pe vârfuri şi bătu la uşa celulei supraveghetoarei de noapte.

Preţul Maríei, cerut de ea cu anticipaţie, a fost să-i ducă un mesaj bărbatului ei. Supraveghetoarea acceptă numai dacă înţelegerea avea să rămână absolut secretă. Şi îndreptă spre ea arătătoru-i necruţător.

— Dacă se află vreodată, ai să mori.

Astfel că magicianul Saturno se duse la ospiciu sâmbăta următoare, în camioneta circului pregătită să sărbătorească întoarcerea Maríei. Directorul în persoană îl primi în biroul lui, la fel de curat şi de ordonat ca o navă de război, şi-i făcu un raport afectuos asupra stării soţiei. Nimeni nu ştia de unde apăruse, nici când, nici cum, căci primul indiciu al internării ei era examenul oficial dictat de el când i-a pus întrebările. O cercetare începută chiar în ziua aceea n-a dus la nimic. În orice caz, pe director îl intriga cel mai mult cum a aflat Saturno locul unde era soţia lui. Saturno n-o dădu de gol pe supraveghetoare:

— M-a informat compania de asigurări a automobilului, spuse.

Directorul încuviinţă bucuros. „Nu ştiu cum de fac asigurările ca să le afle pe toate”, spuse. Aruncă o privire asupra dosarului pe care-l ţinea pe biroul său de ascet şi conchise:

— Singurul lucru cert este gravitatea stării ei.

Era dispus să-i dea voie s-o viziteze, cu precauţiile cuvenite, dacă magicianul Saturno îi promitea, spre binele soţiei sale, să procedeze astfel încât să nu iasă din cuvântul lui. Mai cu seamă în felul de a se purta cu ea, pentru a evita să recidiveze în privinţa acceselor de furie tot mai frecvente şi mai primejdioase.

— Ciudat, zise Saturno. Întotdeauna a fost iute la mânie, dar se stăpânea grozav.

Medicul făcu un gest de înţelept. „Sunt comportamente

care rămân în stare latentă mai mulţi ani şi dintr-odată izbucnesc”, spuse. „Totuşi este un noroc că a picat la noi, fiindcă suntem *specialişti* în cazurile care impun mână de fier.” La sfârşit, făcu o remarcă în legătură cu strania obsesie a Maríei pentru telefon:

— Cântaţi-i în strună.

— Fiţi pe pace, domnule director, zise Saturno cu un aer vesel, e specialitatea mea.

Sala de vizite, amestec de închisoare şi de loc de spovedanie, era fostul vorbitor al mănăstirii. Intrarea lui Saturno n-a însemnat explozia de bucurie la care amândoi s-ar fi putut aştepta. María stătea în picioare, în mijlocul sălii, lângă o măsuţă cu două scaune şi un vas de flori gol. Era limpede că se pregătise de plecare, cu groaznicul său pardesiu de culoare frez şi cu nişte pantofi nenorociţi pe care îi primise de pomană. Într-un colţ, aproape nevăzută, stătea Herculina cu braţele încrucişate. María nu se mişcă văzându-şi soţul intrând şi nu i se citi nicio emoţie pe faţa încă marcată de ravagiile provocate de cioburile geamului. Îşi dădură o sărutare de rutină.

— Cum te simţi? o întrebă el.

— Fericită că, în sfârşit, ai venit, iepuraş, spuse ea. Am văzut cu adevărat moartea.

N-au avut timp să se aşeze. Sufocându-se de plâns, María îi povesti mizeriile captivităţii, barbaria supraveghetoarelor, mâncarea infectă, nopţile nesfârşite în care nu închidea ochii de groază.

— Nici nu mai ştiu de câte zile sunt aici, de câte luni sau ani, dar ştiu că fiecare zi a fost mai cumplită decât cea dinainte. Spuse şi oftă din adâncul sufletului: cred că n-am să mai fiu niciodată aceeaşi.

— Acum toate astea au trecut, spuse el, mângâindu-i cu vârful degetelor cicatricele recente de pe faţă. Eu voi veni în fiecare sâmbătă, ba şi mai des, dacă-mi dă voie directorul. Ai să vezi că totul o să fie foarte bine.

Ea îşi aţinti privirea îngrozită în ochii lui. Saturno îşi încercă trucurile de salon. Îi povesti, pe tonul copilăros al marilor minciuni, o versiune edulcorată a pronosticului doctorului. „Pe scurt”, încheie, „mai ai încă vreo câteva zile ca să te refaci de tot.” María înţelese adevărul.

— Pentru Dumnezeu, iepuraş! exclamă uluită. N-ai să-mi spui că şi tu crezi că sunt nebună!

— Cum de-ţi trece aşa ceva prin cap? zise el, încercând să râdă. Dar e mult mai bine pentru toţi să stai încă o vreme aici. În condiţii mai bune, bineînţeles.

— Dar ţi-am spus că am venit doar să dau un telefon! spuse María.

El nu ştiu cum să reacţioneze în faţa obsesiei de temut. Se uită la Herculina. Aceasta profită de privire ca să-i arate, la ceasul ei de la mână, că era timpul să-şi termine vizita. María interceptă semnalul, se uită în spate şi o văzu pe Herculina încordată, gata de asaltul iminent. Se agăţă atunci de gâtul bărbatului, ţipând ca o nebună adevărată. El a respins-o cât de drăgăstos a putut şi a lăsat-o la cheremul Herculinei, care-i sări în spate. Fără a-i da timp să reacţioneze, îi aplică o lovitură cu mâna stângă, îi trecu celălalt braţ de fier în jurul gâtului şi-i strigă Magicianului Saturno:

— Plecaţi!

Saturno o luă la fugă îngrozit.

Cu toate acestea, sâmbăta următoare, revenindu-şi din spaima vizitei, se întoarse la sanatoriu cu motanul îmbrăcat la fel ca el: maioul roşu şi galben al marelui Leotardo, jobenul şi o capă în care te înfăşurai o dată şi jumătate, care părea croită pentru zbor. Camioneta de bâlci intră până în curtea interioară cu galerie şi acolo dădu o reprezentaţie minunată de aproape trei ceasuri, de care bolnavele se bucurară de la balcoane, cu ţipete stridente şi ovaţii inoportune. Erau toate în afară de María, care nu numai că refuză să-şi primească bărbatul, dar nici

nu vru măcar să-l vadă de la balcon. Saturno se simţi rănit de moarte.

— E o reacţie tipică, îl consolă directorul. O să treacă.

Dar n-a trecut niciodată. După ce încercă de mai multe ori s-o vadă pe María, Saturno făcu imposibilul pentru ca ea să-i accepte măcar o scrisoare, dar a fost zadarnic. De patru ori i-o înapoie nedesfăcută şi fără comentarii.

Saturno renunţă, dar continuă să lase la poarta spitalului pachetele de ţigări, fără să ştie măcar dacă-i ajungeau Maríei, până când realitatea a fost mai tare ca el.

Nu s-a mai ştiut niciodată de el, decât că s-a recăsătorit şi s-a întors în ţara lui. Înainte de a pleca din Barcelona i-a lăsat motanul aproape mort de foame unei iubite întâmplătoare, care pe deasupra se angajă să-i ducă mai departe ţigări Maríei. Dar şi ea dispăru. Rosa Regàs îşi amintea că o văzuse la *El Corte Inglés*, acum vreo doisprezece ani, cu capul ras şi chimonoul portocaliu al vreunei secte orientale şi însărcinată în ultima lună. Ea îi povesti că-i dusese în continuare ţigări Maríei, ori de câte ori a putut, şi-i rezolvase chiar unele treburi urgente neprevăzute, până într-o zi când se pomeni doar cu ruinele spitalului, demolat ca o amintire tristă a acelor vremuri ingrate. María îi păru foarte lucidă ultima dată când o văzu, puţin cam grasă şi împăcată cu liniştea de acolo. În ziua aceea i-a dus şi motanul, fiindcă se terminaseră banii lăsaţi de Saturno ca să-i dea de mâncare.

aprilie 1978

SPAIME DE AUGUST

Ajunseserăm la Arezzo puţin înainte de prânz şi pierdurăm mai bine de două ceasuri tot căutând castelul renascentist pe care scriitorul venezuelean Miguel Otero Silva îl cumpărase în colţul acela idilic din câmpia toscană. Era o duminică de la începutul lui august, arzătoare şi năvalnică, şi nu era uşor să dai de cineva care să ştie ceva pe străzile acelea înţesate de turişti. După multe încercări zadarnice, ne întoarserăm la maşină, ieşirăm din oraş pe un drum străjuit de chiparoşi, fără semne de circulaţie, şi o bătrână care păzea gâşte ne-a indicat cu precizie unde se afla castelul. Înainte de a ne despărţi, ne întrebă dacă aveam de gând să dormim acolo, şi-i răspunserăm, aşa cum stabiliserăm, că urma să luăm numai prânzul.

— Mai bine, zise ea, căci castelul e bântuit de stafii.

Eu şi soţia mea, necrezând în strigoi în miez de zi, glumirăm pe seama naivităţii ei. Însă pe cei doi băieţi ai noştri, de nouă şi şapte ani, ideea de a vedea o fantomă aievea îi entuziasmă.

Miguel Otero Silva, care era nu numai un bun scriitor, ci şi o gazdă minunată şi un gurmand rafinat, ne aştepta cu un prânz de neuitat. Cum se făcuse târziu, n-avuseserăm timp să vedem castelul pe dinăuntru înainte de a ne aşeza să mâncăm, dar înfăţişarea sa exterioară n-avea nimic înspăimântător, şi orice nelinişte ni se risipi la vederea întregului oraş de pe terasa înflorită unde stăteam la masă. Era greu de crezut că pe colina aceea, cu case căţărate până sus, unde abia încăpeau nouăzeci de mii de fiinţe, s-au născut atâţia oameni atinşi de scânteia nepieritoare a geniului. Şi totuşi, Miguel Otero Silva ne spuse, cu umorul său din Caraibi, că niciunul din mulţimea aceea nu era bărbatul cel mai de vază pe care-l dăduse Arezzo.

— Cel mai de vază, decretă, a fost Ludovico.

Aşa, fără nume de familie: Ludovico, marele senior al

artelor şi al războaielor, care construise castelul acela al nenorocirii lui şi despre care Miguel ne-a vorbit cât a durat prânzul. Ne-a vorbit de puterea-i imensă, de iubirea nefericită şi de moartea sa îngrozitoare. Ne-a povestit cum s-a întâmplat totul, cum într-o clipă de rătăcire a cugetului şi-a înjunghiat aleasa pe patul unde tocmai se iubiseră, iar apoi şi-a asmuţit împotrivă-i ferocii câini de vânătoare, care-l sfâşiară din câteva muşcături. Ne-a încredinţat cât se poate de serios că, începând cu miezul nopţii, fantoma lui Ludovico bântuia prin castelul cufundat în beznă, străduindu-se să-şi găsească liniştea în purgatoriul său de iubire. Castelul era în realitate uriaş şi sumbru. Dar în toiul zilei, fiind noi cu stomacul plin şi cugetul împăcat, povestirea lui Miguel nu ne putea părea decât o glumă, ca atâtea altele spuse de el ca să-şi distreze invitaţii. Cele optzeci şi două de încăperi pe care le străbăturăm fără teamă, după ce ne făcurăm siesta, suferiseră felurite schimbări aduse de stăpânii lor succesivi. Miguel restaurase complet parterul şi-şi amenajase un dormitor modern, cu pardoseala de marmură şi instalaţii pentru saună şi cultură fizică, precum şi terasa cu flori parfumate unde mâncaserăm. Etajul întâi, care în cursul veacurilor fusese cel mai folosit, era o înşiruire de camere fără niciun stil, cu mobile din epoci diferite, rămase de izbelişte. Însă la ultimul etaj, se păstra o încăpere neatinsă, peste care timpul uitase să treacă. Era dormitorul lui Ludovico.

A fost o clipă magică. Acolo era alcovul cu baldachin brodat în fir de aur şi cuvertura cu dantele măiestrite, încă întărite de sângele uscat al amantei sacrificate. Era şi căminul cu cenuşa îngheţată şi lemnul cel de pe urmă pietrificat, şi dulapul cu armele bine încărcate, şi portretul în ulei al cavalerului îngândurat, într-o ramă de aur, zugrăvit de vreunul dintre maeştrii florentini care n-avuseseră norocul să supravieţuiască vremii lor. Totuşi, ceea ce m-a impresionat cel mai tare a fost mireasma de

fragi proaspete ce dăinuia fără nicio explicaţie posibilă în aerul din dormitor.

Zilele de vară sunt lungi şi molcome în Toscana, iar orizontul nu se clinteşte din loc până la nouă seara. Când sfârşirăm de vizitat castelul, trecuse de cinci, dar Miguel stărui să ne ducă să vedem frescele lui Piero della Francesca de la biserica San Francisco, apoi băurăm o cafea însoţită generos de conversaţie, sub pergola din piaţă şi, când ne întoarserăm să ne luăm valizele, găsirăm cina servită. Aşa că rămaserăm să mâncăm.

În timpul mesei, sub un cer violet cu o singură stea, copiii aprinseră nişte torţe de la bucătărie şi porniră să cerceteze negurile de la ultimul etaj. De la masă le auzeam tropotul de căluţi slobozi pe scări, tânguirile pe la uşi, strigătele fericite chemându-l pe Ludovico prin încăperile tenebroase. Lor li se năzări proasta idee să rămânem peste noapte. Miguel Otero Silva le sări în ajutor, iar noi n-avurăm curajul să refuzăm politicos.

În pofida temerilor mele, dormirăm foarte bine, eu şi soţia mea, într-un dormitor la parter, iar copiii într-o cameră alăturată. Ambele fuseseră modernizate şi n-aveau nimic tenebros. Pe când încercam să adorm, am auzit cele douăsprezece bătăi neostoite ale pendulei din salon şi mi-am amintit de avertismentul îngrozitor al femeii cu gâştele. Dar eram atât de frânţi de oboseală, că ne cufundarăm curând într-un somn adânc şi neîntrerupt, şi m-am trezit după ora şapte cu un soare splendid răzbătând prin iedera de la fereastră. Lângă mine, soţia plutea pe marea liniştită a celor nevinovaţi. „Ce prostie, mi-am zis, cineva să mai creadă în strigoi în vremea noastră!” Abia atunci mă înfioră parfumul de fragi proaspăt culese şi am văzut căminul cu cenuşa îngheţată şi lemnul cel de pe urmă pietrificat, şi portretul cavalerului trist care ne privea de peste trei veacuri din rama de aur. Căci nu ne aflam în dormitorul de la parter unde ne culcaserăm în ajun, ci în

acela al lui Ludovico, sub cornişa şi perdelele prăfuite şi sub cearşafurile îmbibate în sângele încă fierbinte ale patului său blestemat.

octombrie 1980

MARÍA DOS PRAZERES

Funcţionarul de la agenţia de pompe funebre sosi atât de punctual, că María dos Prazeres era încă în halat de baie şi cu capul plin de bigudiuri şi abia dacă avu timp să-şi pună un trandafir roşu după ureche pentru a nu părea atât de neatrăgătoare cum se simţea. Îi păru şi mai rău de starea ei când deschise uşa şi văzu că nu era un notar lugubru, cum bănuia ea că erau negustorii care se ocupau cu moartea, ci un tânăr timid, cu o haină în carouri şi o cravată cu păsări colorate. N-avea pardesiu, în pofida primăverii incerte din Barcelona, cu ploaia ei măruntă şi rafalele piezişe de vânt, care o făceau aproape întotdeauna mai puţin suportabilă ca iarna. María dos Prazeres, care primise atâţia bărbaţi la orice oră, se simţi ruşinată ca în foarte puţine rânduri. Tocmai împlinise şaptezeci şi şase de ani şi era convinsă că avea să moară înainte de Crăciun, dar chiar şi aşa a fost pe punctul de a închide uşa şi de a-l ruga pe vânzătorul de înmormântări să aştepte o clipă până se îmbracă, să-l primească aşa cum se cuvine. Dar apoi s-a gândit că avea să îngheţe pe palierul întunecos şi-l lăsă să intre.

— Iartă-mi mutra asta de liliac, zise, dar stau de peste cincizeci de ani în Catalunya şi e prima oară când cineva vine la ora fixată.

Vorbea o catalană fără cusur, de o perfecţiune puţin arhaică, deşi se mai simţea încă muzica portughezei sale uitate. În ciuda anilor şi a buclelor de sârmă, continua să fie o mulatră zveltă şi vioaie, cu părul aspru şi ochii galbeni şi congestionaţi, şi de multă vreme îşi pierduse compasiunea pentru bărbaţi. Vânzătorul, orbit încă de lumina străzii, nu făcu niciun comentariu, ci îşi şterse tălpile pantofilor pe preşul de iută şi-i sărută mâna cu o plecăciune.

— Eşti un bărbat ca aceia de pe vremea mea, zise María

dos Prazeres cu un hohot ca bătaia grindinei. Ia loc.

Cu toate că era nou în meserie, el o ştia destul de bine ca să nu se aştepte la o primire festivă, la opt dimineaţa, şi cu atât mai puţin din partea unei bătrâne nemiloase care, la prima vedere, i se păru o nebună fugară din America. Aşa încât rămase la un pas de uşă fără să ştie ce să spună, pe când María dos Prazeres dădu în lături draperiile de pluş de la ferestre. Gingaşa strălucire de aprilie abia lumină interiorul meticulos aranjat al salonului care părea mai degrabă vitrina unui anticariat. Erau obiecte pe care le folosea zilnic, niciunul în plus, niciunul în minus, şi fiecare părea pus la locul potrivit şi cu un gust atât de sigur, încât ar fi fost greu să găseşti o altă casă mai bine aranjată, chiar şi într-un oraş atât de vechi şi de tainic precum Barcelona.

— Iertaţi-mă, spuse. Am greşit uşa.

— Ce bine ar fi, zise ea, dar moartea nu se înşală.

Vânzătorul desfăcu pe masa din sufragerie un grafic cu multe foi, ca o hartă pentru navigatori, cu parcele de diferite culori şi numeroase cruci şi cifre pentru fiecare culoare. María dos Prazeres înţelese că era planul complet al cimitirului de pe Montjuic şi-şi aminti cu groază de vechiul cimitir din Manaos sub ploile de octombrie, unde tapirii se bălăceau printre tumuli fără nume şi cavouri de aventurieri cu vitralii florentine. Într-o dimineaţă, când ea era foarte mică, fluviul Amazonas revărsat se prefăcuse în zori într-o mlaştină greţoasă şi ea văzuse coşciugele distruse plutind prin curtea casei lor cu bucăţi de zdrenţe şi păr de oameni morţi ivindu-se prin crăpături. Amintirea aceea era pricina pentru care alesese colina Montjuic spre a se odihni în pace, şi nu micul cimitir San Gervasio, atât de aproape şi de familiar.

— Vreau un loc unde să nu ajungă apele niciodată, spuse.

— Păi, iată-l aici, spuse vânzătorul, indicând locul pe

hartă cu o baghetă extensibilă pe care o purta în buzunar ca un stilou de oţel. Nu-i mare pe lume care să ajungă acolo.

Ea se orientă pe tabelul în culori până găsi intrarea principală, unde se aflau cele trei morminte alăturate, identice şi fără nume, unde zăceau Buenaventura Durruti şi alţi doi conducători anarhişti morţi în Războiul Civil. În fiecare noapte cineva le scria numele pe lespezile albe. Le scriau cu creionul, cu vopsea, cu cărbune, cu dermatograf sau cu ojă, numele complete şi în ordinea cuvenită, şi în fiecare dimineaţă paznicii le ştergeau ca nimeni să nu ştie cine se afla sub marmura mută. María dos Prazeres fusese la înmormântarea lui Durruti, cea mai tristă şi mai tumultuoasă dintre toate câte au fost vreodată în Barcelona, şi voia să se odihnească aproape de mormântul lui. Dar nu era niciunul disponibil în vastul cimitir arhiaglomerat. Astfel încât se resemnă la ceea ce era posibil. „Cu condiţia, spuse, să nu mă băgaţi într-unul din sertarele acelea pe cinci ani unde te simţi ca într-o căsuţă poştală.” Apoi, amintindu-şi dintr-odată de cerinţa esenţială, încheie:

— Şi, mai cu seamă, să mă îngropaţi culcată.

Într-adevăr, ca o replică la publicitatea răsunătoare făcută mormintelor vândute în rate anticipate, circula zvonul că morţii erau îngropaţi pe verticală din economie de spaţiu. Vânzătorul a explicat, cu precizia unui discurs învăţat pe dinafară şi repetat de multe ori, că versiunea aceea era o minciună perversă a întreprinderilor de pompe funebre internaţionale pentru a discredita noutatea promovării de morminte în rate. Pe când dădea aceste explicaţii, se auziră trei bătăi discrete în uşă, iar el făcu o pauză nehotărâtă, însă María dos Prazeres îl îndemnă să continue:

— Nu-ţi face griji, spuse în şoaptă. Este *Noi.*[2]

[2] „Băiatul” (în catalană, în original).

Vânzătorul reluă firul discuţiei şi Maria dos Prazeres a fost satisfăcută de explicaţie. Totuşi, înainte de a deschide uşa, vru să facă o sinteză a unor gânduri pe care le tot rumegase în sinea ei ani în şir, în cele mai mici amănunte, de la legendara revărsare a apelor de la Manaos.

— Ce vreau să spun, zise, e că eu caut un loc unde să stau culcată sub pământ, fără riscuri de inundaţie, şi, dacă se poate, la umbra copacilor, vara, şi de unde să nu mă scoată după un anumit timp şi să mă arunce la gunoi.

Deschise uşa dinspre stradă şi intră un pudel mic, ud leoarcă de ploaie şi cu un aer neîngrijit, fără nicio legătură cu restul casei. Se întorcea de la plimbarea matinală prin apropiere şi când intră fu apucat de un acces de bucurie. Sări pe masă, lătrând fără rost, şi a fost gata să strice planul cimitirului cu labele lui murdare de noroi. O singură privire a stăpânei a fost de ajuns să-i potolească avântul.

— *Noi!* îi spuse fără să strige. *Baixa d'aci!*[3]

Animalul îşi pierdu entuziasmul, o privi speriat şi două lacrimi limpezi i se prelinseră pe bot. Atunci María dos Prazeres se întoarse să se ocupe din nou de vânzător şi-l văzu rămas perplex.

— *Collons!*[4] exclamă el. Plânge!

— Asta fiindcă-i tulburat că găseşte pe cineva aici la ora asta, îl scuză María dos Prazeres în şoaptă. În general, intră în casă cu mai multă grijă decât bărbaţii. În afară de dumneata, cum am văzut.

— Dar a plâns, drace! repetă vânzătorul, dar imediat îşi dădu seama de greşeală şi-şi ceru iertare, aprins la faţă: Scuzaţi-mă, dar aşa ceva nu s-a mai văzut nici în filme.

— Toţi câinii pot s-o facă dacă sunt învăţaţi, spuse ea. Însă stăpânii îşi petrec viaţa deprinzându-i cu treburi care îi fac să sufere, cum e să mănânce din farfurii sau să-şi facă nevoile la ore fixe şi în acelaşi loc. Şi, în schimb, nu-i

---

[3] „Dă-te jos de-aici!" (în catalană, în original).

[4] „Drace!" (în catalană, în original).

învăţă ceea ce-i natural şi le place, cum e să râdă şi să plângă. Unde rămăsesem?

Mai era foarte puţin. María dos Prazeres a fost nevoită să se resemneze şi în privinţa verilor fără copaci, deoarece singurii care erau în cimitir aveau umbra rezervată pentru grangurii la putere. În schimb, condiţiile şi termenii contractului în rate erau superflui, căci ea dorea să beneficieze de reducerea acordată pentru plata anticipată şi cu banii jos.

Numai după ce terminară, pe când îşi strângea hârtiile să le pună la loc în geantă, vânzătorul cercetă casa cu o privire conştientă şi-l înfioră boarea vrăjită a frumuseţii ei. Se uită din nou la María dos Prazeres de parcă ar fi văzut-o prima oară.

— Pot să vă pun o întrebare indiscretă? întrebă el.

Ea îl însoţi spre uşă.

— Bineînţeles, îi spuse, numai să nu se refere la vârstă.

— Am mania să ghicesc cu ce se îndeletnicesc oamenii după lucrurile din casă, dar adevărul e că aici nu izbutesc s-o fac, spuse el. Cu ce vă ocupaţi dumneavoastră?

María dos Prazeres îi răspunse, prăpădindu-se de râs:

— Sunt curvă, băiatule. Sau nu se mai vede?

Vânzătorul roşi.

— Îmi pare rău.

— Mie ar trebui să-mi pară şi mai rău, spuse ea, luându-l de braţ ca să-l ferească să-şi spargă capul de uşă. Şi ai grijă! Nu-ţi sparge ţeasta înainte de a mă îngropa cum se cuvine.

Îndată ce închise uşa luă în braţe căţeluşul şi se apucă să-l răsfeţe, alăturându-şi frumoasa voce africană corului de copii care începu să se audă în clipa aceea de la grădiniţa de alături. Cu trei luni în urmă, avusese în vis revelaţia că o să moară şi de atunci se simţea mai legată ca oricând de făptura aceea în singurătatea ei. Prevăzuse cu mare grijă împărţirea postumă a lucrurilor sale şi soarta

trupului ei, încât în clipa aceea ar fi putut să moară fără să deranjeze pe nimeni. Se retrăsese din proprie voinţă, cu o avere strânsă treptat, dar fără sacrificii prea mari şi alesese ca ultim refugiu prea vechiul şi nobilul sat Gràcia, acum înghiţit de expansiunea oraşului. Cumpărase mezaninul în ruină, veşnic mirosind a hering afumat, cu pereţii mâncaţi de salpetru, ce păstrau încă impactul vreunei bătălii fără glorie. Nu exista portar şi scările umede şi întunecoase aveau câteva trepte lipsă, deşi toate etajele erau ocupate. María dos Prazeres renovă baia şi bucătăria, căptuşi pereţii cu draperii în culori vii şi puse geamuri mate şi perdele de catifea la ferestre. În cele din urmă, aduse mobilele acelea minunate, serviciile şi obiectele decorative, cuierele cu mătăsuri şi brocarturi, pe care fasciştii le furau din reşedinţele părăsite de republicani în goana înfrângerii şi pe care ea le cumpărase încetul cu încetul, ani în şir, la preţuri de ocazie şi la licitaţii tainice. Unica legătură care i-a rămas cu trecutul a fost prietenia cu contele de Cardona, care continuă s-o viziteze în ultima vineri a fiecărei luni ca să ia cina împreună şi să facă dragoste sfios după ce mâncau. Dar chiar şi acea prietenie din tinereţe se menţinu în taină, căci contele îşi lăsa automobilul cu emblemele-i heraldice la o distanţă mai mult decât prudentă pentru a proteja atât onoarea ei, cât şi a lui. María dos Prazeres nu cunoştea pe nimeni din clădire, decât pe cei de la uşa din faţă, unde locuia de puţină vreme o pereche foarte tânără cu o fetiţă de nouă ani. I se părea de necrezut că nu se întâlnise niciodată cu altcineva pe scări, dar acesta era adevărul.

Totuşi, împărţirea bunurilor ei îi dovedi că era mai integrată decât ar fi crezut în comunitatea aceea de catalani neaoşi, a căror cinste naţională se confunda cu pudoarea. Chiar şi flecuşteţele cele mai mărunte la împărţise celor care îi erau mai aproape de suflet, adică celor care erau mai aproape de casa ei. În sfârşit, nu era

convinsă că fusese dreaptă, dar, în schimb, era sigură că nu uitase pe nimeni care să merite ceva. A fost un act pregătit cu atâta rigoare, încât notarul de pe strada Copacului, care se lăuda că văzuse multe, nu-şi putea crede ochilor când a văzut-o dictând pe de rost copiştilor lista amănunţită a bunurilor ei, cu numele exact al fiecărui obiect în catalana medievală, şi lista completă a moştenitorilor, cu profesiile şi adresele lor şi cu locul pe care-l ocupau în inima ei.

După vizita vânzătorului de înmormântări, ajunse unul dintre numeroşii vizitatori de duminică ai cimitirului. La fel ca vecinii ei de mormânt, semăna flori în straturi pentru fiecare din cele patru anotimpuri, uda iarba ivită de curând şi o egala cu foarfeca până o făcea precum covoarele de la primărie, familiarizându-se într-atât cu locul, că până la urmă nu mai înţelese cum de îi păruse atât de dezolant la început.

În prima ei vizită, inima îi tresări când văzu lângă poarta principală cele trei morminte fără nume, dar nu se opri nici măcar să le privească, fiindcă la câţiva paşi de ea era paznicul vigilent. Dar în a treia duminică, profită de nebăgarea lui de seamă şi-şi împlini unul din visele cele mai mari, scriind cu ruj pe prima lespede spălată de ploaie: *Durruti.* De atunci, ori de câte ori a putut, a făcut-o din nou, uneori pe un mormânt, pe două sau pe toate trei şi totdeauna cu mâna neşovăielnică şi cu inima tulburată de nostalgie.

Într-o duminică, la sfârşitul lui septembrie, asistă la prima înmormântare de pe colină. După trei săptămâni, într-o după-amiază cu vânt îngheţat, îngropară o tânără proaspăt căsătorită în mormântul de alături. La sfârşitul anului, şapte parcele erau ocupate, dar iarna efemeră trecu fără ca ea să păţească ceva. Nu simţea nicio durere şi pe măsură ce căldura se înteţea şi zgomotul trepidant al vieţii intra prin ferestrele deschise, se trezea cu tot mai

mult elan pentru a supravieţui enigmelor din visele ei. Contele de Cardona, care-şi petrecea la munte lunile cele mai călduroase, o găsi la întoarcere încă şi mai atrăgătoare decât în surprinzătoarea-i tinereţe de la cincizeci de ani.

După mai multe tentative eşuate, María dos Prazeres reuşi să-l facă pe *Noi* să-i recunoască mormântul pe vasta colină cu morminte identice. Apoi se strădui să-l înveţe să plângă deasupra gropii goale ca să continue s-o facă din obişnuinţă după moartea ei. Îl duse de mai multe ori de acasă la cimitir, indicându-i puncte de referinţă ca să ţină minte ruta autobuzului de pe Ramblas, până când îl simţi destul de sigur pe el ca să-l trimită singur.

Duminica în care făcu repetiţia finală, la trei după-amiaza, îi scoase vesta de primăvară, în parte pentru că vara era iminentă, în parte ca să nu atragă prea mult atenţia, şi-l lăsă de capul lui. Îl văzu îndepărtându-se pe trotuarul marcat de umbră, în trap uşor, cu funduleţu-i trist sub coada agitată, şi reuşi cu mare greutate să-şi înfrângă dorinţa de a plânge, pentru ea şi pentru el şi pentru atât de multe şi atât de amare iluzii comune, până când îl văzu dând colţul spre mare, pe Strada Mare. După cincisprezece minute se urcă în autobuzul care mergea pe Ramblas în Plaza de Lesseps, din apropiere, încercând să-l vadă fără să fie văzută, de la fereastră, şi într-adevăr îl văzu printre pâlcurile de copii care ieşeau duminica pe stradă, îndepărtat şi serios, aşteptând să se schimbe semaforul pentru pietoni pe Paseo de Gràcia.

„Dumnezeule!” suspină. „Ce singurel mai e!”

A trebuit să-l aştepte două ceasuri sub soarele arzător de pe Montjuic. Salută câteva persoane îndurerate din alte duminici mai puţin memorabile, deşi abia dacă le recunoştea, căci trecuse atâta vreme de când le văzuse întâia oară, încât acum nu mai purtau haine cernite şi nici nu mai plângeau, punând florile pe morminte fără a se mai gândi la morţi. Puţin mai târziu, când plecară cu toţii, auzi

un urlet lugubru ce înspăimântă pescăruşii şi văzu pe marea nemărginită un transatlantic alb cu steagul Braziliei, şi dori din tot sufletul să-i aducă o scrisoare de la cineva care ar fi murit de dragul ei în închisoarea din Pernambuco. Puţin după cinci, cu douăsprezece minute avans, pe colină apăru *Noi*, cu balele curgându-i de oboseală şi de căldură, dar cu aere de copil victorios. În clipa aceea, María dos Prazeres îşi învinse groaza de a nu avea pe nimeni să-i plângă la mormânt.

Abia în toamna următoare începu să desluşească semne funeste, al căror tâlc nu izbutea să-l pătrundă, dar care-i sporiră greutatea de pe suflet. Începu iar să-şi bea cafeaua sub salcâmii auriţi din Piaţa Ceasului, cu pardesiul cu guler de cozi de vulpe şi pălăria împodobită cu flori artificiale, care, de veche ce era, ajunsese să fie iar la modă. Îşi ascuţi simţurile. Încercă să-şi explice propria tulburare, ascultă iscoditor taifasul vânzătorilor de păsări de pe Ramblas, şuşotelile bărbaţilor de la chioşcurile de cărţi, care, pentru prima oară după mulţi ani, nu vorbeau de fotbal, tăcerea adâncă a invalizilor de război care aruncau firimituri de pâine porumbeilor şi pretutindeni găsi semne negreşite ale morţii. De Crăciun se aprinseră luminile colorate printre salcâmi şi se auziră prin balcoane muzică şi voci pline de veselie, iar o mulţime de turişti străini de destinul nostru invadă cafenelele în aer liber, însă chiar în miezul sărbătorii se simţea aceeaşi încordare reţinută de dinaintea timpurilor în care anarhiştii deveniseră stăpânii străzii. María dos Prazeres, care trăise epoca aceea de pasiuni aprinse, nu reuşea să-şi înfrâneze neliniştea şi, pentru prima oară, s-a trezit în mijlocul visului cuprinsă de ghearele groazei. Într-o noapte, agenţi ai Securităţii Statului asasinară cu focuri de armă, în dreptul ferestrei sale, un student care scrisese cu bidineaua pe zid: *Visca Catalunya lliure!*[5]

---

[5] „Viva Catalonía liberă!” (în catalană, în original).

„Dumnezeule – îşi zise uimită – parcă totul ar muri odată cu mine!”

Mai simţise o nelinişte asemănătoare pe vremea când era foarte mică, la Manaos, cu o clipă înainte de răsăritul soarelui, când zgomotele nenumărate ale nopţii conteneau dintr-odată, apele se opreau, timpul se poticnea şi selva amazoniană se cufunda într-o linişte abisală, care semăna doar cu tăcerea morţii. În toiul acelei tensiuni de nesuportat, în ultima vineri din aprilie, ca întotdeauna, contele de Cardona veni să cineze la ea acasă. Vizita devenise un ritual. Contele ajungea punctual, între şapte şi nouă seara, cu o sticlă de şampanie autohtonă, înfăşurată în ziarul de seară, ca să se vadă cât mai puţin, şi cu o cutie de trufe umplute. María dos Prazeres îi pregătea colţunaşi gratinaţi şi un pui fraged în sos propriu, care erau felurile de mâncare preferate ale catalanilor de viţă veche din vremurile bune, şi o tavă bine asortată cu fructe de sezon. Pe când ea punea masa, contele asculta la gramofon arii din opere italiene, în interpretări de referinţă, bând cu sorbituri lente un păhărel de Porto care-i ajungea până la sfârşitul discurilor.

După cina lungă şi cu multă conversaţie, făceau dragoste în amintirea vremurilor de altădată, sedentar, lăsându-le amândurora un iz de dezastru. Înainte de a pleca, veşnic speriat de apropierea miezului nopţii, contele punea douăzeci şi cinci de pesete sub scrumiera din dormitor. Acesta era preţul Maríei dos Prazeres când o cunoscuse el într-un hotel cu ora, pe Paralelo, şi era singurul lucru pe care rugina timpului îl lăsase neatins.

Niciunul dintre ei nu se întreba vreodată pe ce se întemeia prietenia lor. María dos Prazeres îi datora câteva servicii neînsemnate. El îi dădea sfaturi oportune ca să-şi plaseze bine economiile, o învăţase să distingă valoarea reală a relicvelor ei şi felul în care să le ţină spre a nu se descoperi că erau lucruri furate. Dar mai cu seamă el a

fost cel care i-a arătat calea unei bătrâneţi cuviincioase în cartierul Gràcia, când, în bordelul unde îşi petrecuse toată viaţa, se hotărâse că era prea trecută pentru gusturile moderne şi vrură s-o trimită la o casă de pensionare clandestină, unde pentru cinci pesete trebuia să-i înveţe pe copii să facă dragoste. Ea îi povestise contelui cum maică-sa o vânduse la paisprezece ani în portul Manaos şi cum secundul de pe un vapor turc profitase nemilos de ea cât a durat traversarea Atlanticului, ca apoi s-o părăsească, lăsând-o fără bani, fără limbă şi fără nume, în mocirla de lumini de pe Paralelo. Amândoi erau conştienţi că aveau atât de puţine lucruri în comun, încât niciodată nu se simţeau mai singuri decât atunci când erau împreună, dar niciunul din ei nu îndrăznise să întunece farmecul obişnuinţei. Au avut nevoie de o emoţie naţională ca să-şi dea seama amândoi în acelaşi timp cât de mult se urâseră, şi cu câtă duioşie, atât amar de ani.

A fost o explozie. Contele de Cardona stătea şi asculta duetul de dragoste din *La Bohème,* cântat de Licia Albanese şi Beniamino Gigli, când ajunse până la el o frântură întâmplătoare de ştiri de la radioul pe care María dos Prazeres îl asculta la bucătărie. Se apropie în vârful picioarelor şi ascultă. Generalul Francisco Franco, dictator etern al Spaniei, îşi asumase responsabilitatea de a decide soarta finală a trei separatişti basci care tocmai fuseseră condamnaţi la moarte. Contele scoase un oftat de uşurare.

— Atunci o să-i împuşte fără cruţare, spuse, căci Conducătorul e un om drept.

María dos Prazeres îşi aţinti asupră-i ochii înflăcăraţi de cobră şi-i văzu pupilele lipsite de pasiune în dosul ochelarilor cu rame de aur, dinţii de animal de pradă, mâinile hibride de făptură obişnuită cu umezeala şi bezna. Îl văzu aşa cum era.

— Păi roagă-l pe Domnul să n-o facă, spuse, fiindcă dacă-l împuşcă, fie şi pe unul singur, o să-ţi torn otravă în supă.

Contele se sperie:

— Dar de ce?

— Pentru că şi eu sunt o curvă dreaptă.

Contele de Cardona nu s-a mai întors niciodată, iar María dos Prazeres avu certitudinea că ultimul ciclu al vieţii ei tocmai se încheiase. Până de curând, într-adevăr, o indigna să i se cedeze locul în autobuz, să fie ajutată să treacă strada, să fie luată de braţ ca să urce scările, dar, până la urmă, ajunsese nu numai să admită toate astea, ci chiar să şi le dorească precum o nevoie detestabilă. Atunci comandă o lespede de anarhist, fără nume şi fără dată, şi începu să doarmă fără a mai trage zăvoarele la uşă, pentru ca *Noi* să poată da de veste, dacă ea ar muri în timpul somnului.

Într-o duminică, intrând în casă, la întoarcerea de la cimitir, o întâlni pe palierul scării pe fetiţa care locuia la uşa din faţa apartamentului ei. O însoţi câteva străzi, sporovăind despre toate cu o candoare de bunică, uitându-se la ea cum se zbenguie cu *Noi* ca doi prieteni buni. În Piaţa Diamantului, aşa cum plănuise, o invită la o îngheţată.

— Îţi plac câinii? o întrebă.

— Grozav, spuse fetiţa.

Atunci María dos Prazeres îi făcu propunerea la care se gândise de multă vreme:

— Dacă mi se întâmplă vreodată ceva, ia-l tu pe *Noi*, îi spuse, cu o singură condiţie, să-l laşi liber duminica, fără să-ţi faci vreo grijă. O să ştie ce trebuie să facă.

Fetiţa fu încântată. María dos Prazeres, la rândul ei, se întoarse acasă cu bucuria de a-şi fi trăit visul la care se gândise ani de zile în sinea sa. Totuşi, nu datorită oboselii, bătrâneţii şi nici întinderii morţii nu se împlini acel vis. Nici măcar n-a fost o decizie proprie. Viaţa o luase pentru ea, într-o după-amiază îngheţată de noiembrie, când se stârni deodată o furtună, în timp ce ieşea din cimitir.

Scrisese numele pe cele trei lespezi şi cobora pe jos spre staţia de autobuz, când se pomeni udă din cap până-n picioare odată cu primele rafale ale ploii. Abia dacă avu timp să se adăpostească pe la porţile unui cartier pustiu, care părea din alt oraş, cu magazii în ruină şi fabrici prăfuite, cu uriaşe furgoane de transport, care făceau şi mai înspăimântător zgomotul furtunii. Pe când încerca să-l încălzească de zor cu trupul ei pe căţeluşul ud leoarcă, María dos Prazeres vedea cum trec autobuzele pline ochi, cum trec taxiurile goale cu lumina stinsă, dar nimeni nu lua în seamă semnele ei de naufragiată. Pe neaşteptate, când până şi o minune părea imposibilă, un automobil somptuos de culoarea oţelului crepuscular trecu aproape fără zgomot pe strada inundată, se opri brusc la colţ şi se întoarse mergând cu spatele până unde stătea ea. Geamurile coborâră printr-o mişcare magică şi şoferul se oferi să o conducă.

— Merg foarte departe, spuse María dos Prazeres cu sinceritate. Dar mi-aţi putea face un mare serviciu dacă m-aţi duce puţin mai aproape.

— Spuneţi-mi unde mergeţi, insistă el.

— În Gràcia, zise ea.

Portiera se deschisese fără să fie atinsă.

— E în direcţia mea, spuse el. Urcaţi!

În interiorul mirosind a medicamente ţinute la rece, ploaia se prefăcu într-un incident ireal, oraşul îşi schimbă culoarea şi ea se simţi într-o lume străină şi fericită, unde totul era hotărât dinainte. Şoferul îşi croia drum prin harababura traficului cu o fluenţă ce părea magică. María dos Prazeres era intimidată, nu numai de propria mizerie, ci şi de cea a căţeluşului nenorocit care dormea la ea în poală.

— Ăsta-i un transatlantic, zise, fiindcă simţea că trebuie să spună ceva demn. N-am văzut niciodată aşa ceva, nici măcar în vise.

— De fapt, singurul cusur pe care-l are e că nu-i al meu, spuse el, într-o catalană greoaie, şi după o pauză, adaugă în spaniolă: Salariul pe toată viaţa nu mi-ar ajunge să-l cumpăr.

— Îmi închipui, suspină ea.

Îl cercetă cu coada ochiului, în lumina verde ce-i bătea în faţă de la tabloul de comandă, şi văzu că era aproape un adolescent, cu părul creţ şi scurt şi cu un profil demn de o medalie romană. Se gândi că nu e frumos, dar că are un farmec deosebit, că îi venea foarte bine haina de piele uzată şi că maică-sa trebuia să fie foarte fericită când îl auzea întorcându-se acasă. Numai datorită mâinilor lui de ţăran se putea crede că, într-adevăr, nu era el proprietarul automobilului.

Nu mai vorbiră tot drumul, dar María dos Prazeres se simţi şi ea cercetată cu coada ochiului, în mai multe rânduri, şi o dată în plus regretă că mai e în viaţă la vârsta ei. Se simţi urâtă şi vrednică de milă, cu basmaua de bucătărie pe care şi-o pusese strâmb pe cap, când începuse să plouă, şi cu pardesiul jalnic de toamnă pe care nu i-a trecut prin minte să-l schimbe, căci stătea cu gândul la moarte.

Când ajunseră în cartierul Gràcia, ploaia încetase, era noapte şi luminile de pe stradă erau aprinse. María dos Prazeres îi indică şoferului s-o lase într-un colţ aproape, dar el se strădui s-o ducă până în poarta casei şi nu numai că aşa făcu, dar se şi opri lângă bordură, ca să poată coborî fără să se ude. Ea lăsă jos căţelul, încercă să iasă din maşină cu toată demnitatea pe care i-o îngăduia trupul, dar când se întoarse să mulţumească, dădu peste o privire de bărbat care-i tăie răsuflarea. Îl privi şi ea o clipă, fără să înţeleagă prea bine cine ce anume aştepta, nici din partea cui, şi atunci el o întrebă cu o voce hotărâtă:

— Urc şi eu?

María dos Prazeres se simţi umilită.

— Vă mulţumesc că m-aţi adus, dar nu vă permit să vă bateţi joc de mine.

— N-am niciun motiv să-mi bat joc de nimeni, spuse el în spaniolă cu o seriozitate categorică. Şi cu atât mai puţin de o femeie ca dumneavoastră.

María dos Prazeres cunoscuse mulţi bărbaţi ca acesta, salvase de la sinucidere pe mulţi alţii mai îndrăzneţi ca acesta, dar niciodată în lunga ei viaţă nu i-a fost atât de frică să ia o hotărâre. Îl auzi insistând fără cel mai mic semn de schimbare în glas:

— Urc şi eu?

Ea se îndepărtă, fără să închidă uşa automobilului, şi-i răspunse în spaniolă, ca să fie sigură că o să se facă înţeleasă.

— Faceţi ce vreţi.

Intră în vestibulul abia luminat de strălucirea piezişă a străzii şi începu să urce prima porţiune de scări cu genunchi tremurători, sugrumată de o groază pe care ar fi crezut-o cu putinţă numai în clipa morţii. Când se opri în faţa uşii de la mezanin, căutând înfrigurată de nelinişte cheile în buzunar, auzi cum se trânteau cele două uşi ale automobilului în stradă. *Noi*, care o luase înainte, încercă să latre. „Taci”, îi porunci cu un glas şoptit, de agonie. Aproape imediat auzi primii paşi pe treptele scării şi se temu că o să-i crape inima în piept. Într-o fracţiune de secundă îşi cercetă încă o dată visul premonitoriu care-i schimbase viaţa vreme de trei ani şi-şi înţelese greşeala în tălmăcirea lui.

„Dumnezeule!” îşi spuse, minunându-se. „Deci nu era moartea!”

Găsi în sfârşit broasca, ascultând paşii rari în întuneric, respiraţia tot mai puternică a cuiva care se apropia la fel de speriat ca ea în beznă şi pricepu atunci că a meritat să aştepte atât amar de ani şi să sufere atâta în întuneric, fie şi numai pentru a trăi clipa aceea.

mai 1979

ŞAPTESPREZECE ENGLEZI OTRĂVIŢI

Primul lucru pe care îl remarcă doamna Prudencia Linero, când ajunse în portul din Napoli, a fost că avea acelaşi miros ca portul din Riohacha. N-a spus nimănui, de bună seamă, căci n-ar fi înţeles-o nimeni de pe transatlanticul acela senil, înţesat de italieni din Buenos Aires, care se întorceau în patrie pentru prima oară după război, dar oricum se simţi mai puţin singură, mai puţin speriată şi distantă la cei şaptezeci şi doi de ani pe care îi avea şi după optsprezece zile de mare agitată ce-o despărţeau de lume şi de casa ei.

Din zorii zilei se văzuseră luminile de pe uscat. Pasagerii se sculară mai devreme ca de obicei, îmbrăcaţi în haine noi şi cu inima strânsă de nesiguranţa debarcării, astfel încât acea ultimă duminică la bord păru a fi singura adevărată din toată călătoria. Doamna Prudencia Linero a fost printre foarte puţinele persoane care au asistat la liturghie. Spre deosebire de zilele de dinainte, când mergea pe vapor îmbrăcată pe jumătate în doliu, îşi pusese pentru debarcare o tunică de culoare cafenie, din pânză grosolană, cu cordonul ordinului Sfântului Francisc la mijloc, şi nişte sandale de piele neprelucrată care, numai pentru că erau prea noi, nu păreau de pelerin. Era o plată anticipată: promisese Domnului să poarte veşmântul acesta până la călcâie, dacă-i dăruia graţia de a se duce la Roma să-l vadă pe Suveranul Pontif, şi socotea că graţia îi fusese dăruită deja. La sfârşitul slujbei, aprinse o lumânare Sfântului Duh, pentru curajul pe care i-l insuflase de a îndura furtunile Caraibilor, şi făcu o rugăciune pentru fiecare dintre cei nouă copii şi paisprezece nepoţi, care în momentul acela o visau în noaptea bătută de vânt din Riohacha.

Când urcă pe punte după micul dejun, viaţa de pe vapor se schimbase. Bagajele erau îngrămădite în salonul de

dans, printre tot felul de obiecte pentru turişti cumpărate de italieni din târgurile magice din Antile, şi pe tejgheaua de la barul din sala de mese stătea o maimuţă din Pernambuco într-o cuşcă de fier dantelat. Era o dimineaţă strălucitoare de început de august. O duminică exemplară din verile acelea de după război, în care lumina se arăta ca o revelaţie în fiecare zi, iar vaporul uriaş se mişca foarte încet, cu gâfâieli de om bolnav, pe o pânză de apă diafană. Fortăreaţa tenebroasă a ducilor de Anjou abia dacă începea să se zărească la orizont, dar pasagerii îngrămădiţi la bord credeau că recunosc locurile familiare şi le tot arătau, fără să le vadă în mod sigur, strigând de bucurie în dialecte meridionale. Doamna Prudencia Linero, care-şi făcuse atâţia prieteni la bord şi avusese grijă de copii în vreme ce părinţii lor dansau, ba chiar îi cususe un nasture la veston secundului, îi găsi deodată străini şi diferiţi. Spiritul social şi căldura omenească, care-i îngăduiseră să supravieţuiască primelor nostalgii în toropeala de la tropice, dispăruseră. Iubirile eterne din largul mării se sfârşeau când se vedea portul. Doamna Prudencia Linero, care nu cunoştea natura volubilă a italienilor, crezu că răul nu se afla în sufletele celorlalţi, ci în al ei, căci ea era singura care venea în mulţimea aceea care se întorcea. „Aşa trebuie să fie toate călătoriile”, se gândi, simţind pentru prima dată în viaţă o strângere de inimă din pricină că era străină de locurile acelea, în vreme ce contempla de pe punte vestigiile atâtor lumi apuse pe fundul apei. Pe neaşteptate, o fată foarte frumoasă care stătea lângă ea o sperie cu un ţipăt de groază:

— *Mamma mia*, spuse, arătând în jos. Uitaţi-vă acolo!

Era un înecat. Doamna Prudencia Linero îl văzu plutind descumpănit cu faţa în sus; era un bărbat matur şi cu chelie, cu o rară prestanţă naturală, iar ochii săi deschişi şi veseli aveau aceeaşi culoare ca a cerului în zori. Purta un

costum de ceremonie cu vestă de brocart, ghete de lac şi cu o gardenie proaspătă la rever. În mâna dreaptă ţinea un pacheţel cubic, învelit în hârtie de cadouri, şi degetele ca de fier livid erau înţepenite pe panglica şnurului, singurul lucru de care putuse să se agaţe în clipa morţii.

— Trebuie să fi căzut de la o nuntă, spuse un ofiţer de pe vapor. Se întâmplă adesea în timpul verii în apele astea.

A fost o viziune instantanee, căci tocmai atunci intrau în golf şi alte motive mai puţin lugubre au atras atenţia pasagerilor. Însă doamna Prudencia Linero rămase cu gândul la cel înecat, la sărmanul înecat, a cărui redingotă îşi ondula pulpanele în dâra lăsată de vapor.

Îndată ce intră în golf, un remorcher decrepit ieşi în întâmpinarea vaporului şi-l călăuzi „de căpăstru” printre numeroasele nave militare distruse în timpul războiului. Apa se prefăcea în ulei pe măsură ce vasul îşi croia drum printre epavele ruginite, iar căldura deveni şi mai copleşitoare decât cea din Riohacha la două după-amiaza. De partea cealaltă a cheiului, strălucitor în soarele de la ora unsprezece, se ivi brusc oraşul întreg, cu palatele-i himerice şi cu vechile barăci pestriţe îngrămădite pe coline. De pe fundul răscolit al apei se stârni atunci o duhoare de neîndurat, pe care doamna Prudencia Linero o asemănă cu izul de raci putreziţi din curtea casei sale.

Cât dură manevra, pasagerii îşi recunoscură rudele în iureşul de pe chei, cu gesturi nestăpânite de bucurie. Majoritatea erau matroane tomnatice, cu piepturi impozante, sufocate în hainele lor de doliu, cu copiii cei mai frumoşi şi mai numeroşi de pe pământ şi cu soţi scunzi şi harnici, din soiul acela nemuritor al celor care citesc ziarul abia după soţiile lor şi se îmbracă în haine scorţoase de conţopist, în ciuda căldurii.

În toiul vacarmului aceluia de bâlci, un bărbat foarte bătrân, cu un aer neconsolat, într-o haină de cerşetor, scotea cu amândouă mâinile din buzunare nenumăraţi

puişori. Într-o clipă aceştia umplură cheiul, privind înnebuniţi în toate părţile, şi numai fiindcă erau rodul magiei mulţi dintre ei continuau să fugă teferi, după ce fuseseră călcaţi în picioare de mulţimea străină de miracol. Magicianul îşi pusese pălăria pe pământ, dar nimeni de la bord nu-i aruncă vreun bănuţ de pomană.

Fascinată de spectacolul minunat care părea să fi fost dat în cinstea ei, căci numai ea se bucura privindu-l, doamna Prudencia Linero nu-şi dădu seama în ce moment fusese întinsă pasarela şi o avalanşă omenească năvăli pe vapor cu strigătele şi elanul unui atac de piraţi. Năucită de veselia şi de izul de ceapă stricată specific atâtor familii pe timp de vară, izbită de echipele de hamali care-şi disputau cu lovituri bagajele, se simţi ameninţată de aceeaşi moarte fără glorie ca puişorii de pe chei. Se aşeză atunci pe cufărul ei de lemn cu colţare de alamă vopsită şi rămase nemişcată, începând un şir nesfârşit de rugăciuni împotriva ispitelor şi primejdiilor de pe meleagurile necredincioşilor. Acolo o găsi secundul când cataclismul încetă şi nu mai rămăsese nimeni în afară de ea în salonul eliberat.

— Nimeni nu trebuie să mai fie aici la ora asta, îi spuse cu oarecare amabilitate. Pot să vă ajut cu ceva?

— Trebuie să-l aştept pe consul, zise ea.

Într-adevăr, aşa era. Cu două zile înainte de a ridica ancora, fiul ei cel mare îi trimisese o telegramă consulului de la Napoli, cu care era prieten, ca să-l roage s-o aştepte în port şi s-o ajute cu toate formalităţile necesare pentru a merge mai departe la Roma. Îi indicase numele vaporului şi ora sosirii şi, pe deasupra, îi spusese că putea s-o recunoască după rasa ordinului Sfântului Francisc, pe care şi-o va pune la debarcare. Ea se arătă atât de strictă în privinţa acestor reguli, încât secundul îi permise să mai aştepte puţin, chiar dacă avea să fie în curând ora când echipajul mânca de prânz şi puseseră deja scaunele pe

mese şi acum spălau puntea cu găleţi de apă. În mai multe rânduri au fost nevoiţi să mute cufărul ca să nu-l ude, dar ea îşi schimba locul netulburată, fără să-şi întrerupă rugăciunile, până când o scoaseră şi din sălile de distracţii, ajungând să stea în bătaia soarelui printre bărcile de salvare. Acolo dădu iar peste secundul vasului, puţin înainte de ora două, sufocându-se transpirată în costumul de scafandru al penitenţei sale şi făcând rugăciuni fără speranţă, căci era îngrozită şi tristă şi-şi înfrâna cu greu dorinţa de a plânge.

— Zadarnic vă tot rugaţi, spuse secundul, fără amabilitatea de prima oară. Până şi Dumnezeu pleacă în vacanţă în august.

Se apucă să-i explice că jumătate din Italia era la plajă la ora aceea, mai ales duminica. Poate că totuşi consulul nu era în vacanţă, datorită naturii funcţiei lui, dar precis că nu se va mai duce la birou decât luni. Singurul lucru rezonabil era să meargă la un hotel, să se odihnească liniştită la noapte, iar mâine să telefoneze la consulat, al cărui număr era cu siguranţă în cartea de telefon. Aşa încât doamna Prudencia Linero a fost nevoită să se mulţumească doar cu vorbele astea, iar secundul o ajută cu formalităţile de imigrare şi cu cele vamale, şi apoi să schimbe nişte bani şi o urcă într-un taxi cu indicaţia hazardată: s-o ducă la un hotel cuviincios.

Taxiul decrepit, cu reminiscenţe de dric, înainta hurducăindu-se pe străzile pustii. Doamna Prudencia Linero crezu o clipă că şoferul şi ea erau singurele fiinţe vii într-un oraş de fantome atârnate pe sârmă în mijlocul străzii, dar îşi mai zise că un om care vorbea aşa de mult şi cu atâta pasiune nu putea să aibă timp pentru a-i face rău unei biete femei singure, care înfruntase primejdiile oceanului ca să-l vadă pe Papă.

La capătul labirintului de străzi, se vedea din nou marea. Taxiul mergea mai departe, hurducăindu-se, de-a lungul

unei plaje arzătoare şi singuratice, unde se aflau numeroase hoteluri micuţe în culori vii. Dar nu se opri la niciunul dintre ele, ci se duse drept la cel mai puţin arătos, situat într-o grădină publică plină de palmieri mari şi de bănci verzi. Şoferul puse cufărul pe trotuarul umbrit şi, văzând şovăiala doamnei Prudencia Linero, o asigură că acela era hotelul cel mai cuviincios din Napoli.

Un hamal frumos şi amabil îşi puse cufărul pe umăr şi se ocupă de ea. O conduse până la ascensorul cu plasă de sârmă, improvizat în golul scării, şi începu să cânte o arie din Puccini, în gura mare şi cu o hotărâre alarmantă. Era o clădire vetustă, restaurată, cu nouă etaje, fiecare fiind un hotel diferit. Doamna Prudencia Linero se simţi brusc cufundată într-o clipă halucinantă, vârâtă într-un coteţ de găini care urca foarte încet prin mijlocul unei scări de marmură răsunătoare, şi surprindea lumea la ea acasă, în situaţiile cele mai intime, cu izmene rupte şi râgâieli acre. La etajul trei ascensorul se opri cu o zguduire şi hamalul încetă să mai cânte, deschise uşa cu romburi pliabile şi-i arătă doamnei Prudencia Linero, cu o plecăciune galantă, că se afla la ea acasă.

Văzu un adolescent slab în spatele unei tejghele de lemn cu incrustaţii de sticlă colorată, într-un vestibul cu plante care ţin umbră, în oale de aramă. Îl plăcu imediat pentru că avea aceleaşi bucle de serafim ca nepoţelul ei cel mai mic. Îi plăcu numele hotelului, cu literele gravate pe o placă de bronz, îi plăcu mirosul de fenol, ferigile atârnate, liniştea, florile de crin aurite de pe tapetul pereţilor. Apoi făcu un pas în afara ascensorului şi i se strânse inima. Un grup de turişti englezi, în pantaloni scurţi şi cu sandale de plajă, moţăiau într-un lung şir de fotolii de aşteptare. Erau şaptesprezece şi stăteau jos într-o ordine simetrică, de parcă ar fi fost unul singur repetat de mai multe ori într-o galerie de oglinzi. Doamna Prudencia Linero îi văzu fără să-i deosebească, dintr-o singură privire, şi tot ce o

impresionă fu lungul şir de genunchi trandafirii, care păreau bucăţi de carne de porc atârnate în cârlige la o măcelărie. Nu mai făcu niciun pas către tejghea, ci se dădu înapoi speriată şi intră din nou în ascensor.

— Să mergem la alt etaj, zise.

— Asta-i singurul care are sală de mese, *signora,* spuse hamalul.

— Nu contează, spuse ea.

Hamalul făcu un gest de încuviinţare, închise uşa ascensorului şi cântă fragmentul care lipsea din arie până la hotelul de la etajul cinci. Acolo totul părea mai puţin strict, proprietăreasa era o matroană primăvăratică, vorbind o spaniolă fluentă, iar în fotoliile din hol nu-şi făcea nimeni siesta. Nu exista sală de mese, într-adevăr, dar hotelul avea o înţelegere cu o bodegă din apropiere ca să-i servească clienţii la un preţ special.

Aşa încât doamna Prudencia Linero hotărî să rămână o noapte, convinsă deopotrivă de elocvenţa şi de simpatia proprietăresei, ca şi de uşurarea că nu există niciun englez cu genunchii trandafirii dormind în hol.

Dormitorul avea jaluzelele trase la două după-amiaza, iar penumbra păstra răcoarea şi liniştea unei dumbrăvi ascunse, fiind tocmai bun ca să poată plânge. Nu rămase bine singură, că şi trase cele două zăvoare şi se duse să urineze pentru prima dată de dimineaţă, anevoie şi cu un firicel subţire, ceea ce-i permise să-şi recapete identitatea pierdută în timpul călătoriei. Apoi îşi scoase sandalele şi cordonul de la rasă şi se întinse pe partea stângă, pe patul dublu prea lat şi prea mare pentru ea, şi dădu drumul altui izvor al lacrimilor ei întârziate.

Nu numai că era pentru prima oară când pleca din Riohacha, dar era şi una dintre puţinele dăţi în care ieşise din casă după ce copiii se căsătoriseră şi plecaseră, iar ea rămăsese singură cu două indience desculţe, îngrijind trupul fără suflet al soţului ei. Îşi prăpădi jumătate din

viaţă în dormitor, în faţa rămăşiţelor singurului bărbat pe care îl iubise şi care stătuse în letargie vreme de aproape treizeci de ani, întins pe patul iubirii lor din tinereţe, pe o saltea din piei de ied.

În octombrie anul trecut, bolnavul deschise ochii într-o tresărire subită de luciditate, îi recunoscu pe toţi ai lui şi ceru să fie chemat un fotograf. Îl aduseră pe bătrânul din parc, cu uriaşu-i aparat cu burduf, manivelă neagră şi cu placă de magneziu pentru pozele făcute în casă. Bolnavul însuşi conduse fotografiatul. „Una pentru Prudencia, pentru dragostea şi fericirea pe care mi le-a dăruit în viaţă”, spuse. Făcură poza cu prima străfulgerare de magneziu. „Acum încă două pentru fiicele mele adorate, Prudencita şi Natalia”, spuse. Le făcură şi pe acestea. „Alte două pentru băieţii mei, care sunt o pildă a familiei prin iubirea şi judecata lor chibzuită”, spuse. Şi tot aşa până se termină hârtia, iar fotograful a fost nevoit să se ducă acasă ca să se aprovizioneze. La patru după-amiaza, când nu mai puteai respira în dormitor din cauza fumului de magneziu şi a iureşului rudelor, prietenilor şi cunoscuţilor, care veniră să-şi primească fiecare copia portretului lui, invalidul începu să-şi piardă cunoştinţa, stând în pat, şi se despărţi treptat de toţi, făcând cu mâna semne de adio, parcă dispărând de pe lume pe puntea cu balustradă a unui vapor.

Moartea lui n-a însemnat pentru văduvă alinarea aşteptată de toţi. Dimpotrivă, a fost atât de îndurerată, că toţi copiii ei se adunară s-o întrebe cum ar putea s-o consoleze, iar ea le-a răspuns că nu voia nimic altceva decât să se ducă la Roma să-l cunoască pe Papă.

— Mă duc singură şi cu rasa Sfântului Francisc, îi anunţă. E un legământ.

Singurul lucru plăcut care i-a rămas din anii aceia de veghe a fost desfătarea de a plânge. Pe vapor, cât a trebuit să împartă cabina cu două călugăriţe clarise, care

rămaseră la Marsilia, zăbovea la baie ca să plângă fără a fi văzută. Astfel, camera de la hotelul din Napoli a fost singurul loc potrivit pentru a plânge după pofta inimii, de când plecase de la Riohacha. Şi ar fi plâns până a doua zi când pleca trenul spre Roma, dacă proprietăreasa nu i-ar fi bătut în uşă la ora şapte s-o anunţe că o să rămână nemâncată, dacă nu ajungea la timp la bodegă.

Omul de la hotel o însoţi. O briză răcoroasă prinse să adie dinspre mare şi pe plajă tot mai stăteau câţiva amatori de scăldat, sub soarele palid de la ora şapte. Doamna Prudencia Linero îl urmă pe omul de la hotel pe coclauri, pe nişte străduţe povârnite şi înguste, care abia începeau să se trezească din siesta de duminică, şi se pomeni brusc sub o boltă umbroasă, unde pe mesele cu feţe în pătrăţele roşii se aflau borcane de murături, pe post de vaze, cu flori de hârtie. Singurii comeseni la ora aceea, atât de devreme, erau chiar chelnerii şi un preot foarte sărman care mânca ceapă cu pâine, retras într-un colţ. Când intră, simţi aţintită asupra-i privirea tuturor, din pricina rasei cafenii, dar nu se tulbură, căci era conştientă că ridicolul făcea parte din penitenţă. Chelneriţa, în schimb, îi stârni un dram de milă, fiindcă era blondă şi frumoasă şi vorbea ca şi cum ar fi cântat, iar ea se gândi că o duceau de bună seamă tare greu în Italia după război, dacă o fată ca aceea trebuia să servească într-o bodegă. Se simţi însă mai bine în atmosfera bolţii de viţă în floare şi aroma de mâncare cu foi de dafin de la bucătărie îi stârni foamea amânată de neliniştea din timpul zilei. Pentru prima oară de mai multă vreme nu avea chef să plângă.

Totuşi, nu putu mânca relaxată. În parte, fiindcă i-a fost greu să se înţeleagă cu chelneriţa cea blondă, cu toate că era simpatică şi răbdătoare, şi, în parte, pentru că singura carne pe care o aveau era a unor păsărele cântătoare, din acelea pe care le creşteau în colivii prin casele din Riohacha. Preotul care mânca în colţ şi care ajunse să le

slujească drept tălmaci, se strădui s-o facă să înţeleagă că lipsurile războiului nu se sfârşiseră în Europa şi că trebuiau să considere o adevărată minune că aveau măcar păsărelele de pădure ca hrană. Însă ea refuză.

— Pentru mine, spuse, ar fi ca şi cum mi-aş mânca un copil.

Aşa încât a fost nevoie să se mulţumească doar cu o supă cu fidea, o mâncare de dovlecei fierţi cu nişte felii de slănină râncedă şi cu o bucată de pâine ce părea de marmură. Pe când mânca, preotul veni s-o roage fierbinte să-l invite la o ceaşcă de cafea şi se aşeză lângă ea. Era iugoslav, dar fusese misionar în Bolivia, şi vorbea o spaniolă greoaie, dar expresivă. Doamnei Prudencia Linero i se păru un om de rând şi fără cea mai mică urmă de indulgenţă, observând că avea nişte mâini vrednice de dispreţ, cu unghiile rupte şi murdare, şi un iz de ceapă atât de persistent, că părea mai curând un atribut al făpturii lui. Dar, la urma urmei, îl slujea pe Domnul şi era o plăcere nouă să găsească pe cineva cu care să se înţeleagă, fiind atât de departe de casă.

Stătură de vorbă pe îndelete, străini de rumoarea adâncă de staul care-i înconjura pe măsură ce clienţii ocupau celelalte mese. Doamna Prudencia Linero îşi făcuse deja o părere de nestrămutat despre Italia: nu-i plăcea. Şi nu pentru că oamenii ar fi fost cam exageraţi, ceea ce oricum conta mult, şi nici fiindcă mâncau păsări, ceea ce era prea de tot, ci din cauza felului nepăsător de a-i lăsa pe înecaţi în derivă.

Preotul, care pe lângă cafea ceru să i se aducă pe socoteala ei şi un păhărel de *grappa,* încercă s-o facă să vadă cât de superficială îi era părerea. Căci în timpul războiului se stabilise un serviciu foarte eficace pentru a recupera, identifica şi înmormânta în pământ sfinţit nenumăraţii înecaţi care apăreau în zori, plutind în golful din Napoli.

— De veacuri, conchise preotul, italienii şi-au dat seama că nu există decât o viaţă şi încearcă s-o trăiască aşa cum pot mai bine. Asta i-a făcut calculaţi şi volubili, dar i-a şi vindecat de cruzime.

— Nici măcar n-au oprit vaporul, spuse ea.

— Şi nu pot decât să anunţe prin radio autorităţile portului, spuse preotul. La ora asta trebuie să-l fi scos deja şi să-l fi înmormântat în numele Domnului.

Discuţia le schimbă dispoziţia amândurora. Doamna Prudencia Linero terminase de mâncat şi numai atunci îşi dădu seama că toate mesele erau ocupate. La cele mai apropiate stăteau turişti aproape goi şi, printre ei, câteva perechi de îndrăgostiţi care se sărutau în loc să mănânce. La mesele din fund, aproape de tejghea, stătea lumea din cartier, jucând zaruri şi bând un vin fără culoare. Doamna Prudencia Linero înţelese că avea un singur motiv pentru care se afla în ţara aceea de nedorit.

— Credeţi că-i foarte greu să-l văd pe Papă? întrebă.

Preotul îi răspunse că nimic nu era mai uşor vara. Papa era în vacanţă la Castelgandolfo, iar miercurea după-amiaza primea în audienţă colectivă pelerini din lumea întreagă. Intrarea era foarte ieftină: douăzeci de lire.

— Şi cât ia ca să spovedească pe cineva? întrebă ea.

— Sfântul Părinte nu spovedeşte pe nimeni, răspunse preotul cam scandalizat, numai pe regi, bineînţeles.

— Nu văd de ce i-ar refuza favoarea aceasta unei biete femei venite de atât de departe, spuse ea.

— Chiar şi unii regi, cât au fost ei de regi, au murit aşteptând, zise preotul. Dar spuneţi-mi: trebuie să fie un păcat îngrozitor dacă aţi făcut dumneavoastră singură o astfel de călătorie numai pentru a i-l mărturisi Sfântului Părinte.

Doamna Prudencia Linero se gândi o secundă şi preotul o văzu zâmbind pentru prima oară.

— *Ave María Purisima!* spuse. Mi-ar fi de ajuns să-l văd.

Şi adăugă cu un suspin ce păru să-i iasă din suflet: A fost visul vieţii mele!

De fapt, era mai departe supărată şi tristă şi nu voia decât să plece imediat, nu numai din locul acela, ci şi din Italia. Preotul se gândi, probabil, că de la nebuna aceea nu mai scotea nimic, aşa încât îi ură mult noroc şi se duse la altă masă ca să ceară de pomană o cafea.

Când plecă de la bodegă, doamna Prudencia Linero găsi oraşul schimbat. O surprinse lumina soarelui la nouă seara şi o sperie mulţimea stridentă care năvălise pe străzi alinată de briză. Nu se putea trăi cu păcăniturile atâtor motociclete înnebunite. Le conduceau bărbaţi fără cămaşă, ducându-şi în spate nevestele frumoase, care le înlănţuiau mijlocul, şi-şi croiau drum în salturi, şerpuind printre porcii atârnaţi şi mesele cu pepene verde.

Atmosfera era sărbătorească, dar doamnei Prudencia Linero îi păru dezastruoasă. Se rătăci. Se pomeni pe neaşteptate pe o stradă dubioasă, cu femei taciturne, stând în poarta caselor lor, toate la fel, ale căror lumini roşii şi intermitente îi stârniră o înfiorare de groază. Un bărbat bine îmbrăcat, cu un inel de aur masiv şi un diamant la cravată, o urmări mai multe străzi, spunându-i ceva în italiană, apoi în engleză şi în franceză. Fiindcă nu obţinu niciun răspuns, îi arătă o carte poştală dintr-un pachet pe care-l scoase din buzunar, iar ei i-a fost de ajuns o singură privire pentru a simţi că străbătea iadul.

Fugi înspăimântată şi la capătul străzii întâlni iar întinderea de apă crepusculară, cu acelaşi iz de fructe de mare stătute al portului din Riohacha, şi inima îi veni la loc. Recunoscu hotelurile colorate în dreptul plajei pustii, taxiurile funebre, diamantul celei dintâi stele pe cerul imens. În fundul golfului, singuratic la chei, recunoscu vaporul cu care sosise, uriaş şi cu punţile luminate, şi-şi dădu seama că nu mai avea nicio legătură cu viaţa ei. Acolo făcu la stânga, dar n-a mai putut înainta din pricina

unei mulţimi de curioşi ţinuţi la distanţă de o patrulă de carabinieri. Un şir de ambulanţe aşteptau cu uşile deschise în faţa clădirii în care se afla hotelul ei. Aplecată peste umărul unuia dintre curioşi, doamna Prudencia Linero îi revăzu atunci pe turiştii englezi. Îi scoteau pe targă, unul după altul, şi toţi erau nemişcaţi şi demni, şi păreau mai departe unul şi acelaşi, repetat de mai multe ori, cu costumul pus pentru cină: pantaloni de lână, cravată în dungi diagonale şi haină de culoare închisă cu emblema de la Trinity College brodată pe buzunarul de la piept. Vecinii iviţi pe la balcoane şi curioşii blocaţi în stradă îi numărau în cor, ca pe un stadion, pe măsură ce îi scoteau. Erau şaptesprezece. Îi urcară în ambulanţe, doi câte doi, şi îi duseră cu zgomot de sirene de război.

Năucită de atâtea pricini de stupoare, doamna Prudencia Linero urcă în ascensorul înţesat de clienţii de la alte hoteluri care vorbeau limbi de neînţeles. Coborâră treptat pe la toate etajele, în afară de al treilea, care era deschis şi luminat, dar nu era nimeni la tejghea şi nici în fotoliile din hol, unde văzuse genunchii trandafirii ai celor şaptesprezece englezi adormiţi. Proprietăreasa de la etajul cinci comenta dezastrul, cuprinsă de o exaltare nestăpânită:

— Au murit cu toţii, îi spuse doamnei Prudencia Linero în spaniolă. S-au otrăvit cu supa de stridii de la cină. Stridii în august, închipuiţi-vă!

Îi dădu cheia de la cameră, fără să-i mai acorde atenţie, pe când le spunea altor clienţi în dialectul lor: „Cum aici nu există sală de mese, toţi cei care se culcă se scoală teferi în zori!” Din nou cu nodul de lacrimi în gât, doamna Prudencia Linero trase zăvoarele camerei. Apoi fixă uşa cu măsuţa de scris şi cu fotoliul, iar la sfârşit puse cufărul ca baricadă de netrecut împotriva groazei inspirate de ţara aceea unde se întâmplau atâtea lucruri în acelaşi timp. Apoi îşi puse cămaşa de noapte de văduvă, se întinse cu

faţa în sus pe pat şi făcu şaptesprezece rugăciuni pentru veşnica odihnă a sufletelor celor şaptesprezece englezi otrăviţi.

aprilie 1980

TRAMONTANA

L-am văzut o singură dată la *Boccacio,* cabaretul la modă din Barcelona, cu câteva ceasuri înaintea morţii lui îngrozitoare. Era încolţit de un grup de tineri suedezi care încercau să-l ia cu ei, la două noaptea, să termine petrecerea la Cadaqués. Erau unsprezece şi cu greu îi puteai deosebi, fiindcă băieţii şi fetele păreau toţi la fel: frumoşi, cu şolduri înguste şi plete lungi, aurii. El nu avea probabil mai mult de douăzeci de ani. Avea capul acoperit cu bucle lucioase, pielea măslinie şi netedă a antilienilor deprinşi de mămica să meargă pe la umbră şi o privire arabă menită parcă să le înnebunească pe suedeze, ba poate chiar şi pe unii suedezi. Îl aşezară pe tejgheaua barului ca pe o păpuşă de ventriloc şi-i cântau şlagăre moderne în ritmul bătăilor din palme, ca să-l convingă să vină cu ei. El, îngrozit, le explica motivele. Cineva interveni spunând în gura mare să-l lase în pace, dar unul dintre suedezi îl înfruntă, prăpădindu-se de râs:

— E al nostru, strigă. L-am găsit la lada de gunoi.

Eu intrasem de puţină vreme cu un grup de prieteni, după ultimul concert al lui David Oistrach la *Palau de la Música,* şi neîncrederea suedezilor m-a făcut să mă înfior. Căci motivele băiatului erau sacre. Stătuse la Cadaqués până vara trecută, unde fusese angajat să cânte melodii din Antile într-un bar la modă, până când l-a gonit tramontana. Izbuti să fugă a doua zi, hotărât să nu mai revină nicicând, cu tramontana sau fără ea, încredinţat că, dacă s-ar întoarce vreodată, l-ar aştepta moartea. Era o credinţă antiliană ce nu putea fi înţeleasă de o bandă de nordici raţionalişti, înflăcăraţi de vară şi de vinurile tari catalane de pe atunci, care făceau să încolţească în cuget gânduri smintite.

Eu îl înţelegeam ca nimeni altcineva. Cadaqués era unul dintre satele cele mai frumoase de pe Costa Brava şi,

totodată, cel mai bine păstrat. Aceasta se datora în parte faptului că şoseaua de acces era un fel de cornişă strâmtă şi întortocheată pe marginea unei prăpăstii fără fund, pe unde, ca să conduci cu peste cincizeci de kilometri la oră, trebuia să fii bărbat, nu glumă. Casele erau veşnic albe şi scunde, în stilul tradiţional al satelor de pescari de pe coasta Mediteranei. Cele noi erau construite de arhitecţi renumiţi care respectaseră armonia originală. Vara, când căldura părea a veni din deşerturile africane de peste drum, Cadaqués se prefăcea într-un Babel infernal, cu turişti din toată Europa, care vreme de trei luni îşi disputau paradisul celor din partea locului şi al străinilor care avuseseră norocul să-şi cumpere o casă la un preţ bun când încă mai era cu putinţă. Totuşi, primăvara şi toamna, adică în perioadele când Cadaqués era cel mai ademenitor, nimeni nu înceta să se gândească plin de teamă la tramontana, un vânt de uscat neîndurător şi tenace care, după cum cred localnicii şi unii scriitori păţiţi, aducea cu sine germenii nebuniei.

Acum vreo cincisprezece ani, eu eram unul dintre vizitatorii stăruitori ai satului, până când tramontana a intervenit în vieţile noastre. Am simţit-o înainte de a se apropia, într-o duminică după-amiaza, copleşit de presimţirea inexplicabilă că avea să se întâmple ceva. M-am simţit vlăguit şi trist fără motiv şi-am avut impresia că băieţii mei, care pe atunci nu împliniseră încă zece ani, mă urmăreau prin casă cu priviri ostile. La puţină vreme intră portarul cu lădiţa de scule şi nişte frânghie marinărească, să fixeze uşile şi ferestrele, şi n-a fost surprins de starea mea de apatie.

— E tramontana, îmi spuse. În mai puţin de un ceas o să fie aici.

Era un fost lup de mare, foarte bătrân, care mai păstra de pe când era în serviciu haina impermeabilă, şapca şi pipa, şi avea pielea arsă de toată sarea de pe lume. În

orele-i de răgaz, juca popice cu veteranii unor războaie pierdute şi bea câte ceva cu turiştii prin cârciumile de pe plajă, fiindcă avea darul de a se face înţeles în orice limbă cu catalana-i de tunar. Se fălea c-ar cunoaşte toate porturile planetei, dar niciun oraş de pe uscat. „Nici Parisul din Franţa, cu toate că-i Parisul”, spunea. Căci n-avea încredere în niciun vehicul în afara celor de pe mare.

În ultimii ani îmbătrânise pe neaşteptate şi nu prea mai ieşise din casă. Îşi petrecea mai tot timpul în bârlogu-i de portar, de unul singur, cum trăise mereu. Îşi pregătea cu mâna lui mâncarea, într-o cratiţă pe un reşou, iar acestea-i erau de ajuns ca să ne răsfeţe pe toţi cu minunăţiile bucătăriei sale fără cusur. De cum se făcea ziuă se ocupa de chiriaşi, luând apartamentele la rând, şi era unul dintre oamenii cei mai serviabili pe care i-am cunoscut, cu acea generozitate spontană şi duioşie reţinută a catalanilor. Vorbea puţin, dar într-un fel direct şi chibzuit. Când nu mai avea nimic de făcut, îşi petrecea ore în şir completând formulare de pronosport pe care numai arareori le trimitea.

În ziua aceea, în vreme ce fixa uşi şi ferestre ca să preîntâmpine dezastrul, ne vorbi de tramontana ca despre o femeie înfricoşătoare, dar fără de care viaţa i-ar fi fost lipsită de sens. M-a mirat că un om al mării cinstea astfel un vânt de uscat.

— Păi ăsta-i mai vechi, spuse.

Lăsa impresia că pentru el anul nu era împărţit în zile şi luni, ci în perioadele când bătea tramontana. „Anul trecut, cam la trei zile după a doua tramontană, am avut o criză de stomac”, îmi spusese odată. Aşa se explica poate convingerea lui că fiecare tramontană te îmbătrânea cu câţiva ani. Obsesia-i era atât de mare, că ne-a insuflat dorinţa tulburătoare de a cunoaşte acest vânt şi-l aşteptam aşa cum aştepţi o vizită fatală şi fascinantă.

N-am avut mult de aşteptat. Abia plecă portarul, că se

auzi un şuierat ce devenea tot mai pătrunzător şi puternic, ca să se topească apoi într-un zgomot asurzitor de cutremur. Atunci se dezlănţui vântul. Mai întâi în rafale, la răstimpuri tot mai dese, până când una nu mai conteni, stăruind fără răgaz, cu o tărie şi o sălbăticie care avea ceva supranatural. Apartamentul nostru, spre deosebire de cum se obişnuieşte în Antile, dădea spre munte, poate din pricina gustului ciudat al catalanilor neaoşi care iubesc marea, dar fără s-o vadă. Aşa încât vântul ne bătea în faţă şi ameninţa să smulgă frânghiile de la ferestre.

Cel mai tare m-a impresionat vremea, care continua să fie de o frumuseţe neasemuită, cu un soare de aur şi cerul limpede. Într-atât, încât m-am hotărât să ies în stradă cu copiii să vedem cum era marea. În definitiv, ei crescuseră printre cutremurele din Mexic şi uraganele din Marea Caraibilor, şi un vânt mai mult sau mai puţin nu ni s-a părut ceva care să ne poată tulbura. Ne-am strecurat pe vârfuri, pe dinaintea bârlogului portarului, şi-l zărirăm înmărmurit în faţa unei farfurii de fasole cu cârnaţi, contemplând vântul pe fereastră. Nu ne văzu ieşind.

Izbutirăm să facem câţiva paşi la adăpostul casei, însă când dădurăm colţul, am fost nevoiţi să strângem în braţe un stâlp ca să nu ne doboare furia vântului. Stăturăm aşa, admirând marea neclintită şi diafană în toiul cataclismului, până când portarul, ajutat de câţiva vecini, dădu fuga să ne salveze. Numai atunci ne-am convins că singurul lucru cuminte era să rămânem închişi în casă până când o vrea Dumnezeu. Şi nimeni n-avea pe atunci habar când se va întâmpla asta.

După două zile, aveam cu toţii senzaţia că vântul acela înspăimântător nu era un fenomen teluric, ci un afront personal pe care cineva ni-l făcea dinadins numai nouă. Portarul ne vizita de mai multe ori pe zi, îngrijorat de starea noastră de spirit, şi ne aducea fructe de sezon şi turtă dulce pentru copii. Marţi, la prânz, ne desfătă cu

piesa de rezistenţă a bucătăriei catalane, pregătită în cratiţă: iepure cu melci. A fost un festin în toiul urgiei.

Miercuri, când n-a mai apărut nimic în afară de vânt, a fost ziua cea mai lungă din viaţa mea. Dar a fost, pesemne, ca un fel de negură dinaintea ivirii zorilor, pentru că după miezul nopţii ne-am trezit toţi deodată, copleşiţi de o linişte absolută ce putea fi doar prevestitoare de moarte. Înspre munte nu se clintea nicio frunză în copaci. Astfel că am ieşit în stradă când încă nu era lumină în încăperea portarului şi ne-am bucurat de cerul răsăritului cu toate stelele-i aprinse şi de marea fosforescentă. Deşi nu se făcuse încă ora cinci, mulţi turişti savurau liniştea pe pietrele de pe plajă şi velierele începeau să se pregătească după trei zile de penitenţă.

La plecare nu luaserăm aminte că la portar era beznă. Când ne-am întors însă acasă, văzduhul avea aceeaşi fosforescenţă ca marea, iar la el era tot întuneric. Uimit, am bătut de două ori şi, cum nu răspundea, am împins uşa. Cred că-l văzură copiii înaintea mea şi sloboziră un strigăt de groază. Bătrânul portar, cu insignele de navigator destoinic prinse pe reverul hainei marinăreşti, atârna spânzurat de bârna din mijloc, legănat de ultima suflare a tramontanei.

În plină convalescenţă şi cu un sentiment de nostalgie anticipată, plecarăm din sat înainte de momentul prevăzut, cu hotărârea nestrămutată de a nu ne mai întoarce niciodată. Turiştii ieşeau iar pe străzi şi se auzea muzică în piaţa veteranilor, care abia mai aveau tragere de inimă să lovească popicele. Prin geamul prăfuit de la barul *Maritim* apucarăm să vedem câţiva prieteni supravieţuitori, care-şi începeau din nou viaţa în primăvara strălucitoare a tramontanei. Însă toate acestea aparţineau acum trecutului.

De aceea, în tristul revărsat de ziuă de la *Boccacio*, nimeni nu înţelegea mai bine ca mine teroarea cuiva care

se împotrivea să se întoarcă la Cadaqués, fiind sigur că avea să moară. N-a fost totuşi chip să-i fac să se răzgândească pe suedezii, care, până la urmă, îl luară pe băiat cu forţa, cu pretenţia europeană de a aplica un remediu straşnic superstiţiilor lui africane. Îl băgară într-o camionetă de beţivani, în timp ce el se zbătea dând din picioare, în aplauzele şi fluierăturile clienţilor împărţiţi în două tabere, şi-şi începură lunga călătorie spre Cadaqués.

Dimineaţa mă trezi telefonul. Uitasem să trag perdelele când m-am întors de la chef şi n-aveam habar cât putea fi ceasul, însă dormitorul era năpădit de strălucirea verii. Glasul tulburat de la telefon, pe care n-am fost în stare să-l recunosc pe dată, m-a deşteptat de-a binelea:

— Ţi-aminteşti de băiatul pe care l-au dus azi-noapte la Cadaqués?

Nu mi-a trebuit să aud mai mult. Atâta doar că nu s-a întâmplat aşa cum îmi imaginasem eu, ci într-un fel încă şi mai tragic. Băiatul, îngrozit de fatalitatea întoarcerii, profită de o clipă de neatenţie a suedezilor ţicniţi şi se aruncă în prăpastie din camioneta în goană, încercând astfel să scape de o moarte inevitabilă.

ianuarie 1982

VARA FERICITĂ A DOAMNEI FORBES

După-amiaza, întorcându-ne acasă, am dat peste un ţipar de mare, un exemplar uriaş, ţintuit de gât pe pragul de sus al porţii; era negru şi fosforescent şi părea vrăjitoria unui ţigan, cu ochii încă vii şi dinţii ca ferăstrăul în fălcile larg căscate. Aveam pe atunci nouă ani şi am simţit o spaimă atât de cumplită în faţa acelei apariţii de coşmar, că mi-a pierit graiul. Iar fratele meu, care era cu doi ani mai mic, aruncă tuburile de oxigen, măştile şi aripioarele de înot, şi o rupse la fugă cu un strigăt de groază. Doamna Forbes îl auzi de pe scara şerpuitoare de piatră, care se căţăra pe stânci, de la debarcader până acasă, şi ne ajunse din urmă gâfâind, lividă; i-a fost însă de ajuns să vadă animalul crucificat în poartă ca să înţeleagă pricina ororii noastre. Obişnuia să spună că atunci când doi copii sunt împreună, amândoi sunt vinovaţi de ceea ce face fiecare în parte, aşa că ne dojeni pentru strigătele fratelui meu, mustrându-ne apoi pentru lipsa noastră de stăpânire. Vorbi în germană, nu în engleză, cum prevedea contractul ei de guvernantă, poate fiindcă era şi ea speriată, deşi refuza să recunoască. Dar, îndată ce-şi trase sufletul, se întoarse la engleza ei bolovănoasă şi la obsesia pedagogică.

— Este o *muraena Helena,* ne spuse, numită astfel pentru că a fost animal sacru la vechii greci.

Oreste, băiatul din partea locului care ne învăţa să înotăm sub apă, se ivi pe neaşteptate de după nişte tufe de caperi. Avea masca de scafandru pe frunte, un slip minuscul şi un brâu de piele cu şase cuţite, de forme şi mărimi diferite, căci nu concepea alt mod de a vâna sub apă decât lupta corp la corp cu vietăţile. Avea cam douăzeci de ani; petrecea mai multă vreme pe fundul mării decât pe uscat şi el însuşi părea un animal marin, cu trupul veşnic mânjit de ulei de motor. Când îl văzuse prima oară,

doamna Forbes le spusese părinţilor mei că nu era cu putinţă să-ţi imaginezi o făptură omenească mai frumoasă. Cu toate acestea, frumuseţea nu-l punea la adăpost de severitate: a fost nevoit şi el să înghită un perdaf în italiană pentru că atârnase ţiparul de mare în poartă, fără altă explicaţie posibilă decât intenţia de a-i speria pe copii. Apoi doamna Forbes i-a poruncit să-l desprindă din cui cu tot respectul cuvenit unei creaturi legendare şi ne-a trimis să ne îmbrăcăm pentru cină.

Ne-am executat îndată, străduindu-ne să nu facem nicio greşeală, fiindcă după două săptămâni de regim instituit de doamna Forbes învăţaserăm că nu-i nimic mai greu decât să trăieşti. Pe când făceam duş în baie, în penumbră, mi-am dat seama că fratele meu era tot cu gândul la ţipar. „Avea ochi de om”, mi-a zis. Eram de aceeaşi părere, dar l-am făcut să creadă dimpotrivă, şi-am reuşit să schimb subiectul până am terminat cu spălatul. Când am ieşit de la duş, m-a rugat să rămân să-i ţin de urât.

— E încă lumină, i-am spus.

Am dat la o parte perdelele. Eram în toiul lui august şi prin fereastră se vedea torida câmpie lunară până la capătul celălalt al insulei şi soarele neclintit pe cer.

— Nu de-asta, zise fratele meu. Mi-e frică să nu-mi fie frică.

Totuşi, când ajunserăm la masă, părea liniştit, şi-şi dăduse silinţa să se dichisească cu atâta grijă, încât merită o felicitare specială din partea doamnei Forbes şi încă două plusuri în punctajul lui din săptămâna aceea. Mie, în schimb, îmi scăzu două din cele cinci pe care le câştigasem, deoarece în ultimul moment m-a găsit zorul şi-am ajuns în sufragerie cu sufletul la gură. Fiecare cincizeci de plusuri ne dădeau dreptul la o porţie dublă de desert, dar niciunul dintre noi nu izbutise să treacă de cincisprezece.

Era mare păcat, căci n-am mai mâncat niciodată budinci

atât de minunate precum cele ale doamnei Forbes.

Înainte de a începe să mâncăm, ne făceam rugăciunea în picioare, în faţa farfuriilor goale. Doamna Forbes nu era catolică, dar „contractul” prevedea să ne pună să ne rugăm de şase ori pe zi şi ne învăţase rugăciunile ca să-l respecte. Apoi ne aşezam toţi trei, ţinându-ne respiraţia în timp ce ea verifica până în cele mai mici amănunte felul în care ne prezentam, şi numai când găsea totul în perfectă ordine suna din clopoţel. Atunci intra Fulvia Flaminea, bucătăreasa, cu veşnica supă de tăiţei din vara aceea îngrozitoare.

La început, când eram singuri cu părinţii, mâncarea era o sărbătoare. Fulvia Flaminea ne servea cotcodăcind în jurul mesei, cu o vocaţie a neorânduielii care făcea viaţa veselă, şi la sfârşit se aşeza cu noi şi termina prin a ciuguli câte ceva din farfuriile tuturor. De când doamna Forbes a preluat însă destinul nostru, ne servea într-o tăcere atât de întunecată, că puteam distinge bolboroseala supei care fierbea în oală. Mâncam cu şira spinării sprijinită de spătarul scaunului, mestecând de zece ori pe o parte şi de zece ori pe cealaltă, fără să ne luăm ochii de la femeia tomnatică, dură şi istovită, care recita pe de rost o lecţie de comportare civilizată. Era la fel ca slujba de duminică, însă fără mângâierea de a auzi lumea cântând.

În ziua în care ne pomenirăm cu ţiparul atârnat în poartă, doamna Forbes ne vorbi despre datoria faţă de patrie. Fulvia Flaminea, aproape plutind în aerul rărit parcă din pricina vocii, ne aduse după supă un grătar dintr-o carne albă ca zăpada, cu un miros îmbietor. Mie, care de pe atunci preferam peştele oricărei alte hrane de pe pământ sau din cer, amintirea casei noastre din Guacamayal mi-a mers la suflet. Dar fratele meu refuză farfuria fără să guste.

— Nu-mi place, spuse.

Doamna Forbes întrerupse lecţia.

— N-ai cum să ştii, nici măcar n-ai gustat.

Aruncă bucătăresei o privire de avertisment, însă era prea târziu.

— Ţiparul de mare este peştele cel mai delicios din lume, *figlio mio,* îi spuse Fulvia Flaminea. Gustă-l şi ai să vezi.

Doamna Forbes nu se tulbură. Ne povesti, cu metoda sa neînduratoare, că în antichitate ţiparul de mare era o mâncare regească şi că războinicii îşi disputau fierea lui, pentru că insufla un curaj supraomenesc. Apoi ne repetă, ca în atâtea rânduri într-un răstimp atât de scurt, că bunul-gust nu e o facultate înnăscută, dar că nici nu se învaţă la vreo vârstă, ci se impune din copilărie. Aşa că nu există niciun motiv valabil ca să nu mâncăm. Eu, care gustasem din ţipar înainte să ştiu ce era, am rămas pentru totdeauna cu o senzaţie contradictorie: avea un gust pur, chiar dacă uşor melancolic, dar imaginea şarpelui ţintuit de buiandrug era mai puternică decât pofta mea de mâncare. Fratele meu făcu o sforţare supremă la prima înghiţitură, dar n-a fost în stare să îndure şi a vărsat.

— Te duci la baie, îi spuse doamna Forbes fără să clipească, te speli bine şi vii să mănânci mai departe.

M-a cuprins o nelinişte adâncă pentru el, căci ştiam cât îl costa să traverseze toată casa în întunericul care începea să se lase şi să stea singur în baie atât cât era nevoie să se spele. Dar se întoarse foarte curând, cu o cămaşă curată, palid şi scuturat imperceptibil de un tremur ascuns şi făcu faţă foarte bine examenului sever privitor la curăţenia lui. Atunci doamna Forbes tăie o bucată de ţipar şi ne porunci să mâncăm mai departe. Eu am mai luat o înghiţitură, cu chiu, cu vai. În schimb, fratele meu nici nu se atinse de tacâmuri.

— Nu mănânc, zise.

Hotărârea lui era atât de neclintită, că doamna Forbes dădu înapoi.

— Bine, spuse, dar n-ai să mănânci desert.

Uşurarea pe care o simţi fratele meu îmi dădu curaj. Am încrucişat tacâmurile în farfurie, aşa cum ne învăţase doamna Forbes că trebuia să facem când terminam de mâncat, şi am spus:

— Nici eu n-o să mănânc desert.

— Nici n-o să vă uitaţi la televizor, replică ea.

— Nici n-o să ne uităm la televizor, am spus.

Doamna Forbes puse şervetul pe masă şi toţi trei ne sculrăm să spunem rugăciunea. Apoi ne trimise în dormitor, avertizându-ne că trebuia să adormim până când ea avea să termine de mâncat. Toate plusurile noastre au fost anulate şi ne-a spus că numai de la douăzeci ale lunii ne vom mai putea desfăta iar cu prăjiturile ei cu cremă, tartele cu vanilie şi cu nemaipomenitele fursecuri cu prune, cum nu ne-a mai fost dat să gustăm tot restul vieţii.

Mai curând sau mai târziu trebuia să ajungem la această ruptură. Un an întreg aşteptaserăm cu nerăbdare vara aceea de libertate pe insula Pantelaria, în partea cea mai de sud a Siciliei, şi am trăit-o aievea în prima lună, când părinţii erau cu noi. Încă mi-amintesc ca într-un vis câmpia solară de roci vulcanice, marea eternă, casa în alb până la brâul de cărămizi, de la ferestrele căreia se zăreau, în nopţile fără vânt, razele luminoase ale farurilor din Africa. Explorând cu tata adâncurile încremenite din jurul insulei descoperiserăm un şir de torpile galbene, împotmolite de pe vremea ultimului război; recuperaserăm o amforă grecească de aproape un metru, cu ghirlande pietrificate, pe fundul căreia zăcea drojdia unui vin străvechi şi otrăvitor, şi ne scăldaserăm într-o baltă aburindă, ale cărei ape erau atât de dense, că aproape se putea merge pe ele. Dar revelaţia cea mai minunată pentru noi a fost Fulvia Flaminea. Avea un aer de episcop fericit şi era înconjurată de o liotă de pisici somnoroase care o stinghereau la mers, însă ea spunea că nu din dragoste le îngăduia, ci pentru că

în felul acesta nu aveau s-o mănânce şobolanii. Noaptea, pe când părinţii vedeau la televizor programele pentru adulţi, Fulvia Flaminea ne lua acasă la ea, la mai puţin de o sută de metri de locuinţa noastră, şi ne învăţa să distingem vuietele îndepărtate, cântecele, rafalele tânguitoare ale vânturilor din Tunis. Bărbatu-său era un om prea tânăr pentru ea, care lucra în timpul verii pe la hoteluri, în celălalt capăt al insulei şi se întorcea acasă numai ca să doarmă. Oreste locuia cu părinţii puţin mai departe şi apărea totdeauna seara cu peştii înşiraţi pe funii şi cu coşuri pline cu languste prinse de curând, pe care le agăţa în bucătărie, pentru ca bărbatul Fluviei Flaminea să le vândă a doua zi la hotel. Apoi îşi punea iar lanterna de scafandru pe frunte şi ne ducea să vânăm şobolani mari ca nişte iepuri, care pândeau resturile de la bucătării. Uneori, ne întorceam acasă când părinţii erau deja culcaţi şi abia de puteam adormi de zgomotul şobolanilor ce-şi disputau resturile prin curţi. Însă chiar şi deranjul acela era un ingredient magic al verii noastre fericite.

Ideea de a angaja o guvernantă nemţoaică nu i se putea năzări decât tatălui meu, scriitor din Caraibi cu mai multe pretenţii decât talent. Obsedat de cenuşa gloriilor din Europa, părea mereu prea dornic să i se treacă neobservată obârşia, atât în cărţi, cât şi în viaţa de toate zilele, şi-şi impusese fantezia ca în fiii lui să nu mai dăinuie nicio urmă din propriul său trecut. Mama a fost mereu la fel de simplă ca pe vremea când era învăţătoare, colindând toată Guajira, şi nu şi-a închipuit niciodată că bărbatul ei ar putea concepe o idee care să nu fie providenţială. Aşa încât niciunul dintre ei nu s-a întrebat în adâncul inimii cum avea să fie viaţa noastră cu o femeie-sergent din Dortmund, care se înverşuna să ne deprindă cu de-a sila cu cele mai vechi obiceiuri ale societăţii europene, pe când ei, împreună cu patruzeci de scriitori la modă, făceau o croazieră culturală de cinci săptămâni în zona insulelor

Mării Egee.

Doamna Forbes sosi în ultima sâmbătă a lui iulie, cu vaporaşul ce făcea curse regulate de la Palermo, şi de cum am văzut-o ne-am dat seama că sărbătoarea se sfârşise. Purta pe căldura aceea meridională nişte cizme soldăţeşti şi o rochie cu reverele petrecute şi avea părul tuns scurt, băieţeşte, sub pălăria de fetru. Mirosea a urină de maimuţă. „Aşa miros toţi europenii, mai ales vara”, ne spuse tata. „Este mirosul civilizaţiei.” Dar, în ciuda îmbrăcămintei sale marţiale, doamna Forbes era o creatură plăpândă, care ne-ar fi stârnit o oarecare milă dacă am fi fost mai mari sau dacă ea ar fi avut vreun dram de duioşie. Lumea deveni cu desăvârşire alta. Cele şase ore de scăldat, care de la începutul verii fuseseră un neîntrerupt exerciţiu de imaginaţie, se prefăcură într-o singură oră identică, repetată de mai multe ori. Când eram numai cu părinţii, tot timpul era al nostru ca să înotăm cu Oreste, uimiţi de măiestria şi de îndrăzneala cu care înfrunta sepiile, în propriul lor mediu tulbure de cerneală şi sânge, fără alte arme decât cuţitele sale de luptă. Continua să sosească tot la unsprezece, ca de obicei, în bărcuţa lui cu motorul deasupra bordului, dar doamna Forbes nu-i dădea voie să mai rămână cu noi niciun minut mai mult decât era strict necesar pentru ora de înot submarin. Ne interzisese să ne ducem după cină acasă la Fulvia Flaminea, întrucât considera că asta era o familiaritate prea mare cu servitorimea, şi-am fost nevoiţi să dedicăm lecturii analitice din Shakespeare timpul în care înainte ne desfătam vânând şobolani. Obişnuiţi să furăm fructe din manglierii de prin curţi şi să omorâm câinii cu pietre, pe uliţele încinse din Guacamayal, pentru noi era cu neputinţă de scornit o tortură mai crudă decât viaţa aceea de prinţi.

Totuşi, ne-am dat seama foarte curând că doamna Forbes nu era aşa strictă cu ea însăşi cum era cu noi, şi

asta a fost prima fisură a autorităţii sale. La început rămânea pe plajă sub umbrela multicoloră, îmbrăcată ca de război, citind balade de Schiller, pe când Oreste ne învăţa să ne cufundăm, şi apoi ne preda teoria manierelor elegante în societate, ceasuri în şir, până la pauza de prânz.

Într-o zi, îi ceru lui Oreste s-o ducă cu bărcuţa cu motor la magazinele pentru turişti de prin hoteluri şi se întoarse cu un costum de baie întreg, negru cu violet, ca o piele de focă, dar nu intră niciodată în apă. Se însorea pe plajă, în vreme ce noi înotam, şi-şi ştergea sudoarea cu prosopul fără să treacă pe la duş, aşa încât după trei zile părea un rac fiert, iar mirosul ei de civilizaţie devenise irespirabil.

Noaptea însă îşi făcea de cap. Încă de la începutul mandatului ei, auzeam pe cineva păşind în bezna din casă, bâjbâind prin întuneric, iar fratele meu ajunsese să se sperie la gândul că erau înecaţii rătăcitori de care ne tot povestise Fulvia Flaminea. Am descoperit foarte curând că era doamna Forbes care-şi petrecea noaptea trăindu-şi viaţa reală de femeie singuratică, pe care ea însăşi ar fi dezaprobat-o în timpul zilei. Într-o dimineaţă, în zori, am surprins-o în bucătărie, în cămaşă de noapte de şcolăriţă, pregătind deserturile acelea extraordinare, mânjită cu făină pe tot trupul, până şi pe faţă, şi bând un pahar de Porto într-o dezordine mintală ce-ar fi stârnit un scandal din partea celeilalte doamne Forbes. Pe atunci ştiam deja că, după ce ne trimitea la culcare, nu se ducea la ea în dormitor, ci cobora să înoate pe ascuns, sau rămânea până foarte târziu în salon, văzând filme interzise minorilor la televizorul fără sonor, în vreme ce mânca torturi întregi şi bea chiar şi o sticlă din vinul special pe care tata îl păstra cu atâta zel pentru ocazii deosebite. Contrazicându-şi propriile predici despre austeritate şi cumpătare, se înfrupta fără răgaz, cu un fel de pasiune nestăvilită. O auzeam vorbind singură în camera ei, o auzeam recitind

într-o germană melodioasă fragmente întregi din *Die Jungfrau von Orleans*, o auzeam cântând, o auzeam suspinând până în zori, iar apoi apărea la micul dejun cu ochii umflaţi de plâns, tot mai lugubră şi mai autoritară. Nici fratele meu, nici eu n-am fost vreodată aşa de nefericiţi ca atunci, dar eu eram gata s-o suport până la sfârşit, căci ştiam că oricum temeiurile ei aveau să fie mai puternice decât ale noastre. Fratele meu, în schimb, o înfrunta cu toată ardoarea firii lui şi vara fericită ajunsese să fie un iad. Episodul cu ţiparul a fost ultima picătură. Chiar în noaptea aceea, pe când auzeam din pat acel du-te-vino neîntrerupt al doamnei Forbes prin casa adormită, fratele meu slobozi deodată toată povara urii care-i clocotea în suflet.

— O s-o omor, zise.

Mă luă prin surprindere, nu atât hotărârea lui, cât faptul că şi mie îmi stătea gândul tot la asta, de la cină încoace. Totuşi, am încercat să-l fac să se răzgândească:

— Or să-ţi taie capul, i-am spus.

— În Sicilia nu există ghilotină, răspunse el. Pe deasupra, nimeni n-o să ştie cine a făcut-o.

Se gândea la amfora recuperată din mare, unde mai era pe fund un rest din vinul acela ucigător. Tata îl păstra deoarece voia să-l cerceteze mai atent, ca să afle natura otrăvii din el, pentru că nu putea fi doar rezultatul trecerii timpului. Era foarte uşor să i-l dăm doamnei Forbes, întrucât nimănui nu i-ar fi trecut prin cap c-a fost altceva decât accident sau sinucidere. Aşa încât, în zori, când am auzit-o căzând istovită de veghea ei zgomotoasă, am turnat vinul din amforă în sticla cu vinul special al tatălui nostru. După cum aflaserăm, o doză era suficientă să omoare un cal.

Luam gustarea de dimineaţă în bucătărie, la nouă fix: ne-o servea chiar doamna Forbes, dându-ne brioşele pe care Fulvia Flaminea le lăsa foarte devreme pe plită. La

două zile după ce înlocuiserăm vinul, când eram la micul dejun, fratele meu îmi atrase atenţia, cu o privire dezamăgită, că sticla otrăvită era intactă pe bufet. Asta a fost vineri, iar sticla rămăsese neatinsă tot acel sfârşit de săptămână. În noaptea de marţi însă, doamna Forbes bău jumătate, pe când se uita la nişte filme deşucheate la televizor.

Cu toate acestea, miercuri coborî la gustarea de dimineaţă la fel de punctuală ca oricând. Avea obişnuita faţă trasă după o noapte de nesomn, iar ochii îi erau neliniştiţi ca întotdeauna, în spatele lentilelor masive, şi deveniră şi mai neliniştiţi când găsi în coşuleţul cu brioşe o scrisoare cu timbre din Germania. O citi bându-şi cafeaua, cum ne spusese în atâtea rânduri că nu se cade, şi, în vreme ce o citea, pe chip îi jucau luminile împrăştiate de cuvintele scrise. Apoi rupse timbrele de pe plic şi le puse în coşuleţul cu brioşele rămase, pentru colecţia bărbatului Fluviei Flaminea. În pofida nereuşitei sale experienţe iniţiale în explorarea adâncurilor, în ziua aceea ne însoţi şi rătăcirăm pe fundul unei mări transparente până începu să ni se termine oxigenul din tuburi şi ne întoarserăm acasă fără să mai ţinem lecţia de bune maniere. Doamna Forbes nu numai că a fost într-o dispoziţie îngerească toată ziua, dar la ora cinci părea mai însufleţită ca oricând. Cât despre fratele meu, nu era în stare să îndure acalmia. Îndată ce-am primit ordinul să începem, împinse la o parte farfuria cu supa de tăiţei cu un gest provocator.

— Sunt sătul până în gât de apa asta cu viermi, zise.

A fost ca şi cum ar fi aruncat pe masă o grenadă. Doamna Forbes păli, buzele ei se crispară până prinse a se împrăştia fumul exploziei, şi lentilele ochelarilor i se aburiră de lacrimi. Şi-i scoase, îi şterse cu şervetul şi, înainte de a se ridica, îi puse pe masă cu amărăciunea unei capitulări fără glorie.

— Faceţi ce poftiţi! Eu nu mai exist.

Se închise de la şapte în camera ei. Dar înainte de miezul nopţii, când ne credea adormiţi, am văzut-o trecând în cămaşa de noapte de şcolăriţă şi ducându-şi în dormitor o jumătate de tort de ciocolată şi sticla cu mai bine de patru degete din vinul otrăvit. Mă scutură un fior de milă.

— Biata doamnă Forbes, am spus.

Fratele meu răsuflă neliniştit:

— Bieţii de noi dacă nu moare la noapte, spuse.

În zorii zilei vorbi iar singură un lung răstimp, declamă din Schiller în gura mare, inspirată de o nebunie frenetică, şi culmină cu un strigăt final ce umplu toată casa. Apoi suspină adânc de mai multe ori şi căzu răpusă, cu un şuierat trist şi neîntrerupt ca al unui vapor în derivă. Când ne-am trezit, încă istoviţi de tensiunea din ajun, săgeţile soarelui răzbăteau prin jaluzele, dar casa părea cufundată într-un bazin. Ne-am dat seama că era aproape zece şi nu fuseserăm deşteptaţi de rutina matinală a doamnei Forbes. Nu auzisem apa trasă la toaletă la ora opt, nici robinetul chiuvetei, nici zgomotul jaluzelelor, nici placheurile cizmelor şi cele trei bătăi fatale în uşă cu palma ei de traficant de sclavi negri. Fratele meu îşi lipi urechea de perete, ţinându-şi respiraţia pentru a putea desluşi cel mai mic semn de viaţă din camera de alături, şi în cele din urmă scoase un suspin de uşurare.

— S-a făcut, zise. Nu se aude decât marea.

Ne pregătirăm gustarea cu puţin înainte de unsprezece şi coborârăm pe plajă cu doi cilindri de oxigen pentru fiecare şi încă doi de rezervă, mai înainte ca Fulvia Flaminea să apară, cu liota ei de pisici, să deretice prin casă. Oreste se afla deja la debarcader, spintecând o doradă de şase livre pe care tocmai o prinsese. I-am spus că o aşteptaserăm pe doamna Forbes până la unsprezece şi că, deoarece continua să doarmă, ne-am hotărât să coborâm singuri pe plajă. I-am povestit că aseară suferise o criză de plâns la masă şi că poate dormise prost şi

preferase să rămână în pat. Pe Oreste nu-l prea interesă explicaţia, cum ne şi aşteptam, şi hoinărirăm împreună mai bine de un ceas pe fundul mării. Apoi ne sfătui să ne ducem să mâncăm şi plecă în bărcuţa lui cu motor să vândă dorada la hotelurile de turişti. De pe scările de piatră fluturarăm din mână în semn de rămas-bun, făcându-l să creadă că eram gata să urcăm spre casă, până când dispăru după o cotitură a ţărmului abrupt. Atunci ne-am pus tuburile pline cu oxigen şi am înotat mai departe, fără permisiunea nimănui.

Ziua era înnorată şi în zare se auzea un bubuit de tunete nedesluşite, dar marea era netedă şi diafană, iar propria-i lumină îi era parcă de ajuns. Înotarăm la suprafaţă până la linia farului din Pantelaria, o luarăm apoi cam o sută de metri spre dreapta şi ne cufundarăm în locul unde socoteam că văzuserăm la începutul verii torpilele de război. Erau acolo: şase, vopsite în galben strălucitor, cu numerele de serie intacte, întinse pe fundul vulcanic într-o ordine atât de perfectă, că nu putea să pară întâmplătoare. Ne învârtirăm apoi mai departe în jurul farului, în căutarea oraşului scufundat despre care Fulvia Flaminea ne vorbise atât de mult şi cu atâta uimire, dar n-am putut da de el. După două ceasuri, încredinţaţi că nu mai existau alte taine de descoperit, ieşirăm la suprafaţă cu ultimele sorbituri de oxigen.

Pe când înotam în adânc, afară se dezlănţuise o furtună de vară; marea era agitată şi o puzderie de păsări de pradă se roteau cu ţipete feroce deasupra şuvoiului de peşti muribunzi de pe plajă. Dar lumina după-amiezei părea că se înfiripase de curând şi viaţa era frumoasă fără doamna Forbes. Totuşi, când izbutirăm să urcăm anevoie scările povârnite, văzurăm o grămadă de lume în casă şi două maşini ale poliţiei în faţa porţii şi atunci am realizat pentru prima oară ce făcuserăm. Fratele meu începu să tremure şi dădu să se întoarcă.

— Eu nu intru, spuse.

Eu, în schimb, am avut inspiraţia confuză că numai văzând cadavrul vom fi la adăpost de orice bănuială.

— Fii cuminte, i-am spus. Respiră adânc şi gândeşte-te la un singur lucru: noi nu ştim nimic.

Nimeni nu ne dădu atenţie. Lăsarăm pe verandă tuburile de oxigen, măştile şi labele şi intrarăm prin galeria laterală, unde erau doi bărbaţi care fumau, stând jos lângă o targă. Atunci ne-am dat seama că la uşa din spate se afla o ambulanţă şi mai mulţi militari înarmaţi cu carabine. În salon, femeile din vecinătate spuneau rugăciuni în dialect, aşezate pe scaunele care fuseseră trase toate la perete, iar bărbaţii lor se îngrămădiseră în curte, vorbind despre tot felul de lucruri care n-aveau nicio legătură cu moartea. Am strâns şi mai tare mâna fratelui meu, care era înţepenită şi îngheţată, şi am intrat în casă prin uşa din spate. Dormitorul nostru avea uşa deschisă şi era în aceeaşi stare cum îl lăsaserăm de dimineaţă. În cel de alături, al doamnei Forbes, un carabinier înarmat păzea intrarea, dar uşa era dată de perete. Dădurăm să intrăm, cu inima grea, dar nu făcurăm bine doi paşi, că Fulvia Flaminea ieşi ca din puşcă din bucătărie şi închise uşa cu un strigăt de spaimă:

— Pentru Dumnezeu, *figlioli,* nu vă uitaţi la ea!

Era însă prea târziu. Niciodată, în tot restul vieţii noastre, n-aveam să uităm clipa aceea fugară. Doi bărbaţi în civil măsurau cu o ruletă distanţa dintre pat şi perete, în vreme ce altul făcea poze cu un aparat acoperit cu o pânză neagră, ca fotografii de prin parcuri. Doamna Forbes nu se afla în patul răvăşit. Era trântită pe jos, într-o rână, goală, într-o baltă de sânge uscat care mânjise toată pardoseala camerei, şi trupul ei era ciuruit de lovituri de cuţit. Erau douăzeci şi şapte de răni mortale, şi după numărul şi sălbăticia lor se vedea că fuseseră făcute cu furia unei iubiri înverşunate şi că doamna Forbes le primise cu

aceeaşi pasiune, fără măcar să strige, fără să plângă, recitind din Schiller cu vocea-i frumoasă de soldat, conştientă că era preţul inexorabil al verii sale fericite.

1976

LUMINA E CA APA

De Crăciun, copii cerură din nou o bărcuţă cu vâsle.

— De acord, zise tăticul, o să v-o cumpărăm când ne întoarcem la Cartagena.

Totó, de nouă ani, şi Joel, de opt, erau mai hotărâţi decât credeau părinţii lor.

— Nu, spuseră în cor. Avem nevoie de ea acum şi aici.

— Să fie clar, zise mama, aici nu-i altă apă de navigat decât cea de la duş.

Şi ea şi soţul ei aveau dreptate. În casa lor din Cartagena de Indias era o curte ce da spre golf şi un refugiu pentru două iahturi mari. În schimb, aici, la Madrid, locuiau înghesuiţi la etajul cinci de pe Paseo de la Castellana, la numărul 47. Dar, până la urmă, nici el, nici ea n-avură încotro, fiindcă le făgăduiseră o bărcuţă cu vâsle, cu sextant şi busolă, cu tot, dacă aveau să câştige premiul întâi cu coroniţă la sfârşitul clasei a treia primare, şi ei îl câştigaseră. Aşa încât tăticul cumpără totul fără să-i spună nimic soţiei lui, care se lăsa mai greu când era vorba de plătit ceva. Era o mândreţe de bărcuţă de aluminiu, cu o dungă aurită în dreptul liniei de plutire.

— Barca e în garaj, înştiinţă tăticul în timpul prânzului. Însă treaba e că nu-i chip s-o urcăm nici cu liftul, nici pe scară, iar în garaj nu mai e loc.

Totuşi, sâmbăta următoare, după-amiază copiii îşi invitară acasă colegii ca să urce barca pe scări şi izbutiră astfel s-o aducă până în camera de serviciu.

— Felicitări, le spuse tăticul. Şi acum ce-o să mai faceţi?

— Nimic, răspunseră copiii. Tot ce voiam era să aducem barca în cameră şi am făcut-o.

În seara de miercuri, ca în fiecare miercuri, părinţii se duseră la cinema. Băieţii, rămaşi singuri şi stăpâni pe casă, închiseră uşile şi ferestrele şi sparseră becul aprins de la o lampă din salon. Un şuvoi de lumină aurie şi proaspătă ca

apa începu să curgă din becul spart, şi-l lăsară să se reverse până când nivelul ajunse de patru palme. Atunci întrerupseră curentul, scoaseră bărcuţa şi navigară după pofta inimii printre insulele din casă.

Aventura aceasta nemaipomenită a fost rezultatul unei nechibzuinţe de-ale mele, de pe vremea când participam la un seminar despre poezia obiectelor de uz casnic. Totó mă întrebă cum se face că lumina se aprinde printr-o simplă apăsare de buton, iar eu n-am avut prudenţa să mă gândesc cu luare aminte.

— Lumina este ca apa, i-am răspuns. Dai drumul la robinet şi curge.

Aşa încât continuară să navigheze în fiecare miercuri seara, deprinzându-se să mânuiască sextantul şi busola, până când părinţii se întorceau de la cinema şi-i găseau adormiţi ca nişte îngeraşi pe uscat. După câteva luni, dornici să meargă mai departe, cerură un echipament de pescuit submarin. Cu tot ce-i trebuia: măşti, aripioare, butelii de oxigen şi puşti cu aer comprimat.

— Nu se cade să ţineţi în camera de serviciu o bărcuţă cu vâsle care nu vă e de niciun folos, spuse tatăl. Dar e şi mai rău să vreţi şi un echipament de scafandru.

— Şi dacă luăm gardenia de aur pe primul semestru? zise Joel.

— Nu, răspunse speriată mama. Nici atunci.

Tatăl i-a reproşat intransigenţa.

— Copiii ăştia nu câştigă nimic de dragul învăţăturii, spuse ea, dar dintr-un capriciu sunt în stare să câştige chiar şi scaunul învăţătorului.

Până la urmă părinţii n-au spus nici da, nici nu. Însă Totó şi Joel, care fuseseră codaşii clasei doi ani la rând, câştigaseră în iunie două gardenii de aur şi felicitările în public ale directorului. Chiar în după-amiaza aceea, fără ca ei să le mai fi cerut, găsiră în dormitorul lor două echipamente de scafandru în ambalajul original. Prin

urmare, miercurea următoare, pe când părinţii vedeau *Ultimul tangou la Paris,* umplură apartamentul cam la nivelul a două braţe şi înotară ca nişte rechini blânzi pe sub mobile şi paturi, recuperând din adâncurile luminii lucruri care se pierduseră de ani de zile în întuneric.

La serbarea cu premii de sfârşit de an, amândoi fraţii au fost lăudaţi şi daţi ca exemplu în şcoală, şi li s-au dat diplome de merit. De data asta n-au avut nevoie să mai ceară nimic, fiindcă părinţii i-au întrebat ce-şi doreau. Ei se arătaseră atât de cuminţi, încât tot ce au cerut a fost o petrecere acasă, pentru colegii de clasă.

Tatăl, între patru ochi cu nevastă-sa, radia de bucurie.

— E o dovadă de maturitate, zise.

— Să dea Domnul, spuse mama.

Miercurea următoare, în vreme ce părinţii erau la *Bătălia pentru Alger*, lumea care trecea pe Castellana văzu o cascadă de lumină ce se revărsa de pe o clădire veche, ascunsă printre copaci. Ieşea prin balcoane şi curgea năvalnic pe toată faţada, scurgându-se pe marele bulevard într-un torent de aur ce lumina oraşul până spre munţii Guadarrama.

Chemaţi de urgenţă, pompierii forţară uşa de la etajul cinci şi se pomeniră cu casa plină de lumină până-n tavan. Canapeaua şi fotoliile tapiţate cu blană de leopard pluteau prin salon la niveluri diferite, printre sticlele de la bar şi pianul cu coadă, acoperit cu şalul de Manila ce fâlfâia pe la jumătatea nivelului precum o cuvertură de aur. Obiecte casnice, în plenitudinea lor poetică, zburau cu aripi proprii pe cerul bucătăriei. Instrumentele fanfarei, pe care băieţii le foloseau când aveau chef să danseze, pluteau în derivă printre peştii coloraţi din acvariul mamei, acum în libertate, singurii care zburdau vii şi fericiţi în uriaşa baltă iluminată. În baie pluteau periuţele de dinţi ale întregii familii, prezervativele lui tăticu', flacoanele cu cremă şi dantura de rezervă ale mamei, iar televizorul din

dormitorul mare plutea într-o rână, încă aprins, cu ultimul episod din filmul de la miezul nopţii interzis copiilor. În capătul coridorului, navigând de zor, Totó stătea la pupa, cu mâinile încleştate pe vâsle şi cu masca pe faţă, în căutarea farului din port, până când i s-a terminat oxigenul din butelii, iar Joel plutea la prova, încă cercetând cu sextantul la ce înălţime era steaua polară, şi prin toată casa pluteau cei treizeci şi şapte de colegi de clasă, eternizaţi în clipa în care unii făceau pipi în glastrele cu muşcate, alţii cântau imnul şcolii cu cuvintele schimbate cu nişte versuri batjocoritoare la adresa directorului, iar alţii beau pe ascuns un păhărel de coniac din sticla lui tăticu'. Fiindcă aprinseseră atâtea lumini dintr-odată, încât casa s-a revărsat şi toată clasa a patra primară de la şcoala „San Julián el Hospitalario" se înecase la etajul cinci de la numărul 47 de pe Paseo de la Castellana. În Spania, la Madrid, un oraş îndepărtat, cu veri toride şi vânturi îngheţate, fără mare ori râu, şi ai cărui locuitori trăind pe uscat nu fuseseră niciodată maeştrii în arta de a naviga pe lumină.

decembrie 1978

URMA SÂNGELUI TĂU PE ZĂPADĂ

Spre seară, când ajunseră la graniţă, Nena Daconte îşi dădu seama că degetul cu inelul de nuntă tot îi mai sângera. Poliţistul cu o pătură groasă de lână peste tricornul lăcuit cercetă paşapoartele la lumina unei lanterne cu carbid, luptându-se din răsputeri cu vântul ce sufla turbat dinspre Pirinei. Deşi era vorba de două paşapoarte diplomatice în regulă, omul ridică totuşi lanterna să verifice asemănarea dintre fotografii şi chipuri. Nena Daconte era aproape o fetiţă – cu ochi de pasăre fericită şi cu o piele ca de melasă ce iradia încă reverberaţia soarelui din Caraibi în sumbra înserare de ianuarie –, înfofolită până la gât într-o blană de vizon ce nu putea fi cumpărată nici cu solda pe un an a întregii garnizoane grănicereşti. Billy Sánchez de Avila, soţul ei, care conducea maşina, era cam cu un an mai tânăr şi aproape la fel de frumos; purta o scurtă în carouri şi o şapcă de jucător de pelotă. Spre deosebire de soţia lui, era înalt şi atletic şi avea maxilarele de fier ale spadasinilor tineri. Condiţia lor era însă dezvăluită mai ales de automobilul argintiu, cum nu se mai văzuse altul la graniţa aceea de sărăntoci, al cărui interior exala o răsuflare de animal viu. Locurile din spate erau ticsite de geamantane şi de o sumedenie de cadouri încă nedesfăcute. Tot acolo era şi saxofonul tenor, pasiunea atotstăpânitoare în viaţa Nenei Daconte înainte ca ea să se lase pradă iubirii fulgerătoare a tânărului ei tovarăş din banda de la malul mării.

Când poliţistul le înapoie paşapoartele ştampilate, Billy îl întrebă unde pot găsi o farmacie pentru rana de la degetul soţiei; omul le strigă în bătaia vântului să întrebe la Hendaye, în partea franceză. Poliţiştii din Hendaye stăteau însă la masă, în cămaşă, jucând cărţi şi mâncând pâine, pe care o înmuiau în nişte stacane cu vin, într-o

gheretă de sticlă încălzită şi bine luminată, şi le-a fost de ajuns să vadă mărimea şi marca maşinii ca să le arate prin semne că pot trece în Franţa. Billy Sánchez claxonă de mai multe ori, dar poliţiştii nu pricepură ce voia, ba unul din ei deschise geamul şi strigă, mai furios decât vântul:

— *Merde! Allez-vous-en!*

Atunci Nena Daconte ieşi din automobil, înfăşurată în blană până la urechi, şi-l întrebă pe poliţist de o farmacie, într-o franceză fără cusur. Poliţistul îi răspunse cum îi era felul, cu gura plină de pâine, că nu era treaba lui, mai ales pe o asemenea furtună, şi închise geamul. Mai apoi se uită însă cu atenţie la fata ce-şi sugea degetul vătămat, învăluită în strălucirea vizonului, şi poate că o confundă cu o apariţie fermecată în noaptea aceea de groază, fiindcă îşi schimbă pe dată atitudinea. O lămuri că oraşul cel mai apropiat era Biarritz, dar că în miez de iarnă şi cu vântul acela nenorocit s-ar putea să nu găsească nicio farmacie deschisă până la Bayonne, puţin mai departe.

— E ceva grav?

— O nimica toată, surâse Nena Daconte, arătându-i degetul cu inelul de diamante, în vârful căruia abia dacă se zărea zgârietura pricinuită de trandafir. E doar o înţepătură.

Înainte de Bayonne ninsoarea se porni iar. Cu toate că nu trecuse de ora şapte, găsiră străzile pustii şi casele încuiate de urgia furtunii, şi după ce căutară îndelung, fără să dea de o farmacie, hotărâră să meargă mai departe. Hotărârea îl bucură pe Billy Sánchez. Avea o pasiune nestăvilită pentru automobilele scumpe; nicicând nu condusese ceva asemănător acestui Bentley decapotabil, pe care un tată cu prea multe remuşcări şi cu mijloace din belşug ca să-i facă pe plac i-l oferise ca dar de nuntă. Încântarea care-l cuprindea la volan era atât de mare, încât pe măsură ce conducea se simţea tot mai puţin obosit. Era în stare să ajungă în noaptea aceea la

Bordeaux, unde aveau rezervat apartamentul nupţial la hotelul „Splendid”, şi nu-l împiedica nici vântul potrivnic, nici toată zăpada din cer. În schimb, Nena Daconte era istovită, mai ales că pe ultima bucată a şoselei dinspre Madrid bătuse grindina. Aşa că după Bayonne îşi înfăşură o batistă în jurul degetului cu inelul, strângând bine ca să se oprească sângele ce nu înceta să curgă, şi adormi adânc. Billy Sánchez nu-şi dădu seama decât pe la miezul nopţii, după ce ninsoarea a stat şi vântul s-a oprit deodată printre pini, iar cerul landelor a fost năpădit de stele de gheaţă. Trecuse prin faţa luminilor amorţite ale Bordeaux-ului, dar se opri doar cât să-şi umple rezervorul la o benzinărie de pe şosea, căci mai avea încă putere să ajungă la Paris fără să-şi tragă sufletul. Era aşa de fericit la volanul jucăriei sale mari, de 250.000 de lire sterline, că nici măcar nu se întrebă dacă făptura strălucitoare care dormea lângă el, cu legătura de la deget îmbibată de sânge, şi al cărei somn de adolescentă era străbătut pentru întâia oară de tresăriri de nesiguranţă, era şi ea fericită.

Se căsătoriseră de trei zile, la zece mii de kilometri depărtare, la Cartagena de Indias, spre uimirea părinţilor lui şi dezamăgirea alor ei, cu binecuvântarea personală a arhiepiscopului primat. Nimeni, în afară de ei doi, nu înţelegea temeiul real, nici nu cunoştea începutul acestei iubiri neprevăzute. Se înfiripase cu trei luni înainte, la mare, într-o duminică în care banda lui Billy Sánchez luase cu asalt vestiarele femeilor de pe plaja de la Marbella. Nena Daconte abia împlinise optsprezece ani, sosise de curând de la pensionul Châtellenie din Saint-Blaise, Elveţia, vorbind patru limbi fără accent şi dominând magistral saxofonul tenor, iar aceea era prima ei duminică la mare de când se întorsese. Se dezbrăcase de tot ca să-şi pună costumul de baie, când se stârni explozia de panică şi strigăte de asalt în cabinele vecine, dar nu înţelese ce se petrece până când zăvorul de la uşa ei nu a sărit în ţăndări

şi l-a văzut pironit în prag pe cel mai frumos bandit care se putea închipui. N-avea pe el decât un slip minuscul din imitaţie de leopard, iar trupul lui neted şi suplu avea culoarea aurie a oamenilor de pe malul mării. Pe încheietura de la mâna dreaptă, unde avea o brăţară simplă, metalică, de gladiator roman, îşi înfăşurase un lanţ de fier drept armă cumplită, iar la gât îi spânzura un medalion fără niciun sfânt, care tresărea domol odată cu teama din inimă. Făcuseră împreună şcoala primară şi dansaseră adesea la aniversări, pentru că amândoi făceau parte din protipendada provinciei, care mânuia după bunul plac soarta oraşului încă de pe vremea coloniei, dar nemaivăzându-se atâţia ani nu s-au recunoscut imediat. Nena Daconte rămase în picioare, fără să facă nimic ca să-şi ascundă goliciunea strigătoare. Billy Sánchez şi-a urmat atunci ritualul copilăros: şi-a desprins slipul de leopard şi i-a arătat respectabila-i vietate încordată. Ea l-a privit în ochi fără uimire:

— Am văzut mai mari şi mai vârtoase, zise, stăpânindu-şi teama. Aşa încât gândeşte-te bine ce faci, căci cu mine trebuie să te porţi mai dihai ca un negru!

De fapt, Nena Daconte nu numai că era fecioară, dar nici nu mai văzuse până atunci un bărbat gol, însă provocarea a avut efect. Lui Billy Sánchez nu i-a trecut nimic altceva prin cap decât să izbească atât de furios în perete cu lanţul, încât şi-a rupt mâna. Ea l-a dus cu maşina ei la spital, l-a ajutat să suporte convalescenţa şi, până la urmă, au învăţat să facă dragoste cum trebuie. Au petrecut serile anevoioase de iunie pe terasa interioară a casei în care muriseră şase generaţii de strămoşi iluştri ai familiei Nenei Daconte, ea cântând la saxofon melodii la modă, iar el, cu mâna în ghips, contemplând-o din hamac cu o uimire nepotolită. Casa avea nenumărate ferestre cu geamuri imense care dădeau spre balta stătută a golfului, fiind una dintre cele mai mari şi mai vechi din cartierul La Manga şi,

neîndoielnic, cea mai urâtă. Terasa cu dale ca tabla de şah, unde Nena Daconte cânta la saxofon, era însă o oază în arşiţa după-amiezei şi dădea spre o grădină cu umbră din belşug, cu manglieri şi bananieri sub care se afla un mormânt cu o lespede fără niciun nume, mai veche decât casa şi decât amintirile familiei. Chiar şi cei mai nepricepuţi la muzică socoteau că sunetul saxofonului era nepotrivit într-o casă de asemenea rang. „Sună ca un vapor”, spuse bunica Nenei Daconte când îl auzi prima oară. Mama ei s-a străduit zadarnic s-o convingă să cânte altfel, nu aşa cum făcea ea, din comoditate, cu fusta sumeasă pe coapse şi cu genunchii depărtaţi, cu o senzualitate care mamei nu i se părea esenţială pentru muzică. „Nu-mi pasă la ce instrument cânţi”, îi spuse ea, „numai să cânţi cu picioarele lipite”. Dar sunetul acesta de rămas-bun vestit de vapoare şi înverşunarea aceasta pasionată au ajutat-o pe Nena Daconte să frângă carapacea amară a lui Billy Sánchez. Dincolo de trista reputaţie de om dur, pe care el şi-o cultivase cu sârg din unirea a două nume de familie ilustre, ea descoperi un orfan temător şi tandru. Ajunseră să se cunoască atât de bine în vreme ce i se sudau oasele de la mână, încât el însuşi s-a mirat de uşurinţa cu care s-au iubit, când ea l-a adus în patul ei de fecioară, într-o seară ploioasă, fiind singuri în casă. În fiecare zi, la ceasul acela, timp de aproape două săptămâni, se zbenguiră goi sub privirea uluită a portretelor de războinici îmbrăcaţi civil şi de bunici nesăţioase care i-au precedat în paradisul acelui pat istoric. Chiar şi în clipele de răgaz ale iubirii rămâneau goi, cu ferestrele deschise, respirând briza epavelor din golf, mirosul lor fetid şi ascultând în liniştea saxofonului zgomotele zilnice din curte, nota de neconfundat a broaştei sub bananieri, picătura de apă căzând pe mormântul nimănui, paşii fireşti ai vieţii pe care nu avuseseră timp să o cunoască înainte.

Când părinţii Nenei Daconte se întoarseră acasă, tinerii înaintaseră într-atât în ale iubirii, că nu le mai ajungea lumea pentru altceva şi făceau dragoste la orice oră şi în orice loc, încercând de fiecare dată să o redescopere. La început s-au iubit cum au putut mai bine în maşinile sport cu care tatăl lui Billy Sánchez încerca să-şi răscumpere propriile vinovăţii. Apoi, când maşinile ajunseră să li se pară banale, se furişau noaptea în cabinele pustii de la Marbella, unde soarta îi pusese faţă-n faţă pentru prima dată, ba chiar se strecurară deghizaţi, la vremea carnavalului din noiembrie, în camerele cu chirie din vechiul cartier de sclavi Getsemani, ocrotiţi de prostituatele care, abia cu câteva luni în urmă, erau nevoite să-l suporte pe Billy Sánchez şi pe cei din banda lui, cu lanţuri cu tot. Nena Daconte se dărui iubirii ei tainice cu aceeaşi ardoare frenetică pe care înainte o irosise cu saxofonul, până într-atât încât banditul ei domesticit se dumiri, în sfârşit, ce a înţeles ea când îi zisese că trebuia să se comporte ca un negru. Billy Sánchez îi răspunse pe măsură, întotdeauna prompt şi cu sârg, împărtăşindu-i entuziasmul. Odată căsătoriţi, îşi făcură datoria de a se iubi când stewardesele dormeau, la jumătatea Atlanticului, închizându-se cu greu în toaleta avionului, gata să se prăpădească mai mult de râs decât de plăcere. Numai ei ştiau atunci, la douăzeci şi patru de ore după nuntă, că Nena Daconte era însărcinată în două luni.

Astfel încât, atunci când au ajuns la Madrid, se simţeau foarte departe de a fi doi amanţi potoliţi, dar aveau destulă prudenţă să se comporte ca nişte tineri căsătoriţi neprihăniţi. Părinţii amândurora prevăzuseră tot. Înainte de a se da jos din avion, un funcţionar de la protocol urcă în cabina de clasa întâi ca să-i aducă Nenei Daconte blana de vizon alb cu dungi de un negru luminos, darul de nuntă al părinţilor ei. Lui Billy Sánchez îi adusese o scurtă de miel, noutatea din iarna aceea, şi cheile unei maşini

surpriză care-i aştepta la aeroport.

Misiunea diplomatică a ţării lor îi primi în salonul oficial. Ambasadorul şi soţia lui erau mai mult decât prieteni de o viaţă cu familiile celor doi, diplomatul fiind medicul care asistase la naşterea Nenei Daconte. O aşteptă cu un buchet de trandafiri atât de strălucitori şi de proaspeţi, încât stropii de rouă păreau artificiali. Ea îi sărută pe amândoi, glumind puţin, stingherită de condiţia prematură de tânără căsătorită, şi apoi luă trandafirii. Apucându-i, se înţepă la deget în spinul de pe o tulpină, dar făcu faţă necazului într-un chip încântător:

— Am făcut-o dinadins, spuse, ca să-mi remarcaţi inelul.

Într-adevăr toată misiunea diplomatică a admirat splendoarea inelului, calculând că trebuie să coste o avere, nu atât prin felul diamantelor, cât prin vechimea lor bine păstrată. Dar nimeni n-a observat că degetul începea să sângereze. Atenţia tuturor s-a îndreptat apoi către maşina nouă. Ambasadorul avusese ideea nostimă să o aducă de la aeroport învelită în foiţă de celofan, cu o imensă fundă aurie. Billy Sánchez nu i-a apreciat ingeniozitatea. Era atât de nerăbdător să vadă maşina, că a rupt brusc ambalajul şi a rămas fără suflare. Era Bentley-ul decapotabil din acel an, cu tapiţeria din piele veritabilă. Cerul părea un văl de cenuşă, dinspre Guadarrama bătea un vânt tăios şi îngheţat de nu-ţi venea să stai afară, dar lui Billy Sánchez nu-i păsa de frig. A ţinut misiunea diplomatică în parcarea descoperită fără să-şi dea seama că se congelau din politeţe, până a terminat de cercetat maşina în amănuntele ei cele mai ascunse. Apoi ambasadorul s-a urcat lângă el ca să-l conducă la reşedinţa oficială unde urma să aibă loc prânzul. Pe parcurs, i-a arătat locurile cele mai cunoscute din oraş, dar el părea atent numai la vraja maşinii.

Era prima oară când pleca de pe meleagurile lui. Se perindase prin toate liceele particulare şi publice, repetând mereu aceleaşi clase până când a rămas plutind

într-un nimb de lipsă de iubire. Prima imagine a unui oraş diferit de al lui, blocurile de case cenuşii cu luminile aprinse în plină zi, copacii desfrunziţi, marea îndepărtată, totul îi accentua descumpănirea pe care se străduia să o stăvilească în adâncul inimii. Totuşi, după puţină vreme, a căzut fără să-şi dea seama în prima capcană a uitării. Pe neaşteptate, se iscă o furtună liniştită, prima din acel anotimp, şi, când au ieşit după prânz din casa ambasadorului ca să pornească spre Franţa, au găsit oraşul acoperit de o zăpadă strălucitoare. Billy Sánchez uită atunci de maşină şi, de faţă cu toţi, scoţând chiote de bucurie şi aruncându-şi pumni de zăpadă peste creştet, se tăvăli în mijlocul străzii cu scurta pe el.

Nena Daconte şi-a dat seama pentru prima dată că degetul îi sângera când au părăsit Madridul, într-o după-amiază ce devenise transparentă după furtună. A fost surprinsă, căci o acompaniase la saxofon pe soţia ambasadorului, căreia îi plăcea să cânte arii din opere în italiană după prânzurile oficiale, şi abia a simţit o jenă la inelar. Apoi, în timp ce-i arăta bărbatului ei drumul cel mai scurt până la graniţă, îşi tot sugea inconştient degetul ori de câte ori îi sângera şi doar când ajunseră la Pirinei îi trecu prin cap să caute o farmacie. Curând, a fost răzbită de somnul întârziat din ultimele zile, iar când s-a trezit brusc, cu impresia de coşmar că maşina mergea prin apă, nu şi-a mai amintit o bucată de vreme de batista legată la deget. Văzu pe ceasul luminos de la bord că era trei şi ceva, socoti în gând şi numai atunci înţelese că trecură pe lângă Bordeaux, Angoulême şi Poitiers, iar acum străbăteau digul Loarei, inundat de flux. Lumina lunii se filtra prin ceaţă, iar siluetele castelelor dintre pini păreau desprinse din basmele cu năluci. Nena Daconte, care cunoştea regiunea pe dinafară, socoti că se aflau cam la trei ceasuri de Paris, iar Billy Sánchez continua neclintit la volan.

— Eşti un sălbatic, îi zise. Conduci de mai bine de unsprezece ore fără să mănânci nimic.

Îl stăpânea încă beţia maşinii noi. Deşi în avion dormise puţin şi prost, se simţea treaz şi plin de putere ca să ajungă la Paris în zori.

— Nu mi-e încă foame după masa de la ambasadă, zise. Şi adăugă, fără nicio noimă: La urma urmelor, la Cartagena abia se iese de la cinema. Trebuie să fie cam zece.

Totuşi, Nenei Daconte îi era teamă ca el să nu adoarmă la volan. Desfăcu o cutie dintre multele cadouri pe care le primiseră la Madrid şi încercă să-i bage în gură o felie de portocală glasată. Dar el întoarse capul.

— Bărbaţii nu mănâncă dulciuri, spuse.

Puţin înainte de Orléans, ceaţa se risipi şi o lună imensă lumină câmpurile ninse, dar traficul deveni mai anevoios din pricina camioanelor enorme cu legume şi a cisternelor de vin ce se îndreptau spre Paris. Nena Daconte ar fi vrut să-şi ajute soţul la condus, dar nici măcar nu îndrăzni să i-o sugereze, căci el o avertizase de prima oară când ieşiseră împreună că nu-i umilinţă mai mare pentru un bărbat decât să se lase condus de nevastă. Se simţea lucidă după aproape cinci ore de somn bun şi, pe deasupra, era mulţumită că nu opriseră la un hotel din provincia franceză, pe care o cunoştea de mică din nenumăratele călătorii cu părinţii. „Nu există privelişti mai frumoase pe lume”, zicea, „dar poţi să mori de sete fără să găseşti pe careva să-ţi dea gratis un pahar cu apă”. Era atât de convinsă, încât în ultima clipă a pus un săpun şi un sul de hârtie igienică în geanta de voiaj, fiindcă în hotelurile din Franţa nu găseai niciodată săpun, iar ca hârtie pe la toalete erau ziare de săptămâna trecută, tăiate în pătrate şi agăţate într-un cârlig.

Tot ce regreta în momentul acela era faptul că irosise o noapte întreagă fără să facă dragoste. Răspunsul

bărbatului veni prompt:

— Mă gândeam ce grozav trebuie să fie să te iubeşti în zăpadă, zise. Chiar aici, dacă vrei.

Nena Daconte chibzui. La marginea şoselei, zăpada sub lună părea afânată şi caldă, dar pe măsură ce se apropiau de suburbiile Parisului traficul devenea tot mai intens şi apăreau nuclee de fabrici luminate şi numeroşi muncitori pe biciclete. Dacă n-ar fi fost iarnă, s-ar fi aflat în plină zi.

— Ar fi mai bine să aşteptăm totuşi până la Paris, zise Nena Daconte. La căldurică şi într-un pat cu cearşafuri curate, ca oamenii căsătoriţi.

— E prima oară când nu eşti de părerea mea, spuse el.

— Te cred, răspunse ea. E prima oară când suntem căsătoriţi.

Cu puţin înainte de ivirea zorilor, s-au spălat pe faţă, au mers la toaleta unui restaurant de peste drum şi au băut cafea cu brioşe calde la barul unde camionagii luau micul dejun stropit cu vin roşu. Nena Daconte observase la toaletă că avea pete de sânge pe bluză şi pe fustă, dar nu încercă să le spele. Aruncă la gunoi batista îmbibată, schimbă inelul pe mâna stângă şi îşi spălă bine cu apă şi cu săpun degetul rănit. Înţepătura era aproape invizibilă. Totuşi, îndată ce se întoarseră la maşină, începu iar să sângereze, aşa încât Nena Daconte lăsă braţul să atârne afară pe geam, încredinţată că aerul îngheţat al câmpiei avea virtutea de a opri sângele. Şi acest leac se dovedi zadarnic, dar nu se îngrijoră încă. „Dacă vrea să ne găsească cineva o să-i fie foarte uşor”, zise cu farmecul ei firesc. „N-ar avea decât să se ia după urma sângelui meu pe zăpadă”. Apoi se gândi mai bine la ce spusese şi chipul ei înflori în lumina zorilor.

— Imaginează-ţi, spuse, o dâră de sânge pe zăpadă de la Madrid la Paris. Nu ţi se pare frumos pentru un cântec?

N-avu timp să se mai gândească. În suburbiile Parisului, degetul devenise un izvor de nestăvilit, iar ea simţi cu

adevărat că i se scurge sufletul prin rană. Încercă să oprească sângele cu sulul de hârtie igienică pe care-l avea în geanta de voiaj, dar zăbovea mai mult înfăşurându-şi degetul decât aruncând pe geam bucăţile de hârtie însângerată. Îmbrăcămintea de pe ea, blana, scaunele maşinii se îmbibau încet-încet, dar implacabil. Billy Sánchez se sperie de-a binelea şi insistă să caute o farmacie, dar ea ştia că acum povestea asta nu mai era treabă de farmacişti.

— Suntem aproape de Poarta Orléans, zise. Ţine-o tot înainte, pe bulevardul Général Leclerc, acela lung şi cu mulţi pomi, iar apoi îţi spun eu ce să faci.

A fost traseul cel mai îngrozitor din toată călătoria. Bulevardul Général Leclerc era un nod infernal de automobile mici şi de motociclete, oprite în ambele sensuri, şi de camioane uriaşe care încercau să ajungă la pieţele centrale. Billy Sánchez s-a enervat în aşa hal de larma inutilă a claxoanelor, încât s-a înjurat în gura mare, în limba celor din banda lui, cu mai mulţi şoferi, ba chiar a încercat să se dea jos din maşină să se bată cu unul, dar Nena Daconte izbuti să-l convingă că francezii sunt oamenii cei mai grosolani din lume, dar că nu sar la bătaie niciodată. A fost o dovadă de chibzuinţă din partea ei, căci în clipa aceea făcea mari eforturi să nu-şi piardă cunoştinţa.

Numai ca să iasă din rondul Lion de Belfort le-a trebuit mai bine de o oră. Cafenelele şi magazinele erau luminate de parcă ar fi fost miezul nopţii, fiindcă era o zi de marţi tipică pentru lunile ianuarie la Paris, întunecat şi murdar, cu o burniţă persistentă care nu reuşea să se transforme în zăpadă. Bulevardul Denfer-Rochereau era însă mai liber şi, după câteva străzi, Nena Daconte îi indică bărbatului ei s-o ia la dreapta şi se opriră la intrarea de urgenţă a unui spital imens şi sumbru.

Avu nevoie de ajutor ca să iasă din maşină, dar nu-şi

pierdu seninătatea, nici luciditatea. Până când sosi doctorul de gardă, întinsă pe targa cu rotile, răspunse infirmierei la chestionarul de rutină despre identitatea şi antecedentele sănătăţii ei. Billy Sánchez îi ţinea geanta şi-i strângea mâna stângă unde purta acum inelul, şi o simţi vlăguită şi rece, iar buzele ei îşi pierduseră culoarea. A rămas lângă ea, cu mâna ei într-a lui, până când apăru medicul de gardă şi examină rapid degetul rănit. Era un bărbat foarte tânăr, cu pielea de culoarea aramei vechi şi cu capul ras. Nena Daconte nu-i dădu atenţie, ci-i surâse livid soţului ei:

— Nu te speria, îi zise cu umorul ei de neînvins. Tot ce se poate întâmpla e ca acest canibal să-mi taie mâna ca s-o mănânce.

Medicul îşi sfârşi examenul şi atunci îi surprinse cu o spaniolă foarte corectă, deşi cu un accent asiatic ciudat.

— Nu, copii, spuse. Canibalul moare mai curând de foame decât să taie o mână aşa de frumoasă.

S-au simţit prost, dar medicul i-a liniştit cu un gest amabil. A dat apoi ordin să fie dusă targa şi Billy Sánchez vru să meargă şi el, ţinând mâna soţiei. Medicul l-a prins de braţ.

— Dumneavoastră nu, îi spuse. Merge la tratament intensiv.

Nena Daconte îi zimbi iar soţului şi-i făcu semne de rămas-bun cu mâna, până când targa se pierdu la capătul culoarului. Medicul zăbovi cercetând datele pe care infirmiera le scrisese pe o tăbliţă. Billy Sánchez i-a strigat:

— Doctore, îi spuse, e însărcinată.

— De câtă vreme?

— De două luni.

Medicul nu dădu faptului importanţa la care se aştepta Billy Sánchez. „Aţi făcut bine că mi-aţi spus”, zise şi plecă după targă. Billy Sánchez rămase nemişcat în camera lugubră mirosind a transpiraţie de bolnavi, privind fără să

ştie ce să facă spre culoarul îngust pe unde o duseseră pe Nena Daconte, apoi se aşeză pe banca de lemn unde mai stăteau şi alte persoane, aşteptând. Nu-şi dădu seama cât timp a stat acolo, dar când s-a hotărât să plece din spital era iar noapte şi burniţa nu încetase, şi el mergea fără să ştie măcar ce avea de făcut, copleşit de toate grijile de pe lume.

Nena Daconte s-a internat la ora 9.30, marţi, pe 7 ianuarie, după cum am putut să constat câţiva ani mai târziu din arhivele spitalului. În acea primă noapte, Billy Sánchez a dormit în maşina staţionată în faţa porţii de urgenţă şi, foarte devreme a doua zi, a mâncat şase ochiuri şi a băut două ceşti de cafea cu lapte la birtul cel mai apropiat, pentru că nu mai mâncase ca lumea de la Madrid. S-a întors apoi la salonul de urgenţă ca s-o vadă pe Nena Daconte, dar îi dădură a înţelege că trebuie să se adreseze la intrarea principală. Acolo a găsit în sfârşit un asturian, om de serviciu, care l-a ajutat să poată vorbi cu portarul, şi acesta a confirmat că, într-adevăr, Nena Daconte era înregistrată în spital, dar i-a spus să vizitele erau permise numai marţea, de la nouă la patru după-amiaza. Adică după şase zile. A încercat să-l vadă pe doctorul care vorbea spaniola, descriindu-l drept un negru cu capul ras, dar nimeni nu-l luă în seamă cu două amănunte atât de simpliste.

Liniştit de vestea că Nena Daconte era trecută în registru, s-a întors la locul unde lăsase maşina, şi un agent de circulaţie l-a obligat să staţioneze două străzi mai înainte, pe un drum foarte îngust şi pe partea numerelor fără soţ. Pe trotuarul din faţă era o clădire restaurată cu o firmă: „Hotel Nicole”. Avea o singură stea şi un hol de primire foarte mic unde nu se afla altceva decât o sofa şi un pian vechi, însă proprietarul, cu vocea lui subţire, se putea înţelege cu clienţii în orice limbă, cu condiţia ca ei să aibă cu ce plăti. Billy Sánchez s-a instalat cu unsprezece

valize şi nouă cutii cu cadouri în singura cameră liberă, o mansardă triunghiulară, la etajul nouă, la care ajungeai fără suflare pe o scară în spirală trăsnind a sufleu de conopidă fiartă. Pereţii erau ticsiţi de ilustraţii triste şi prin singura fereastră nu răzbătea decât lumina tulbure din curtea interioară. Mai erau un pat dublu, un dulap mare, un scaun fără spătar, un bideu portabil şi un lavoar cu ligheanul şi cana respectivă, astfel că în cameră nu puteai sta decât culcat în pat. Totul era nu vechi, mai rău, prăpădit, dar foarte curat şi cu un iz sănătos de medicament proaspăt.

Lui Billy Sánchez nu i-ar fi ajuns toată viaţa ca să desluşească enigmele acestei lumi întemeiate pe talentul avariţiei. Niciodată n-a pătruns taina luminii de pe scară, care se stingea înainte de a ajunge la el în cameră, nici n-a descoperit cum s-o aprindă iar. I-a trebuit o jumătate de dimineaţă ca să înveţe că pe palierul fiecărui etaj era o săliţă cu un closet cu lanţ, şi când s-a hotărât să-l folosească pe întuneric, a descoperit din întâmplare că lumina se aprindea dacă trăgeai zăvorul pe dinăuntru, ca nimeni să n-o uite aprinsă. Duşul de la capătul coridorului, pe care el se încăpăţâna să-l folosească de două ori pe zi, ca acasă, se plătea separat cu bani gheaţă, iar apa caldă, controlată de la administraţie, se termina după trei minute. Cu toate acestea, Billy Sánchez a avut judecata destul de limpede pentru a pricepe că orânduiala aceea, atât de diferită de a lui, era oricum mai bună decât urgia lui ianuarie şi, pe deasupra, se simţea aşa de nefericit şi de singur că nu reuşea să înţeleagă cum de putuse trăi vreodată fără ajutorul Nenei Daconte.

Îndată ce urcă în cameră, în dimineaţa zilei de miercuri, se trânti pe pat cu faţa în jos, cu scurta pe el, gândindu-se la făptura minunată care sângera necontenit în clădirea de peste drum, şi foarte curând căzu într-un somn atât de firesc, că atunci când se deşteptă, ceasul arăta ora cinci,

dar nu-şi putu da seama dacă era cinci după-amiaza ori cinci dimineaţa, nici în ce zi a săptămânii se afla, nici în ce oraş cu geamurile biciuite de vânt şi ploaie. Aşteptă treaz în pat, cu gândul veşnic la Nena Daconte, până a putut să vadă că, de fapt, se crăpa de ziuă. Atunci s-a dus să mănânce la acelaşi birt unde mai fusese cu o zi înainte şi acolo a aflat că e joi. Luminile spitalului erau aprinse şi ploaia încetase, astfel că rămase sprijinit de trunchiul unui castan în faţa porţii principale, pe unde intrau şi ieşeau doctori şi infirmiere în halate albe, cu speranţa să-l zărească pe medicul asiatic care o primise pe Nena Daconte. Nu l-a văzut nici după-amiaza, când a fost silit să renunţe să mai aştepte fiindcă îngheţa. La şapte a băut iar o cafea cu lapte şi a mâncat două ouă fierte pe care le-a luat chiar el din galantar, după patruzeci şi opt de ore de mâncat acelaşi lucru în acelaşi loc. Când s-a întors la hotel să se culce, şi-a găsit maşina singură pe un trotuar şi toate celelalte pe trotuarul de vizavi, iar pe parbriz avea înştiinţarea cu amenda. Portarul Hotelului Nicole şi-a bătut capul să-i explice că, în zilele fără soţ ale lunii, se putea staţiona pe trotuarul cu numere fără soţ, iar a doua zi pe trotuarul celălalt. Atâtea matrapazlâcuri raţionaliste erau de neînţeles pentru un Sánchez de Avila din viţa cea mai veche, care abia cu doi ani în urmă intrase într-un cinematograf de cartier cu automobilul oficial al primarului general şi produse stricăciuni de neimaginat în faţa poliţiştilor încremeniţi. Pricepu şi mai puţin când portarul hotelului îl sfătui să plătească amenda, dar să nu-şi mute maşina din loc la ora aceea, fiindcă ar trebui să o schimbe iar la miezul nopţii. În zori, pentru prima dată, nu se mai gândi doar la Nena Daconte, ci se zvârcoli în pat fără să poată adormi, amintindu-şi de nopţile lui de zbucium în bodegile cu homosexuali din piaţa publică, la Cartagena del Caraibe. Îşi amintea gustul peştelui prăjit şi al pilafului de cocos din cârciumile de pe cheiul la care

acostau goeletele din Aruba. Îşi aminti de casa cu zidurile invadate de flori de *bougainvillea*, unde acum era abia şapte seara, şi-l văzu pe tatăl lui într-o pijama de mătase, citind ziarul în răcoarea terasei.

Îşi aminti de maică-sa, despre care nu se ştia niciodată unde se afla, la nicio oră, maică-sa cea ispititoare şi vorbăreaţă, cu o rochie de duminică şi un trandafir după ureche, la asfinţit, sufocându-se de căldură sub povara îmbrăcămintei superbe. Într-o seară, când el avea şapte ani, intrase pe nepusă masă în camera ei şi o surprinsese goală în pat, cu unul dintre amanţii de ocazie. Întâmplarea aceea despre care nu vorbiseră niciodată a stabilit între ei o legătură de complicitate mult mai folositoare decât dragostea. Totuşi, el nu fusese conştient de asta, nici de atâtea alte lucruri îngrozitoare din singurătatea-i de copil unic, până în noaptea asta când s-a pomenit zvârcolindu-se în pat, într-o mansardă tristă din Paris, fără niciun suflet căruia să-i povestească nenorocirea sa, şi cu o înverşunare feroce împotriva lui însuşi pentru că nu putea să-şi înfrâneze dorinţa de a plânge.

A fost o veghe cu folos. Vineri s-a sculat frânt după o noapte proastă, dar hotărât să-şi orânduiască viaţa. S-a decis în sfârşit să violeze încuietoarea valizei ca să-şi schimbe hainele, deoarece cheile se aflau în geanta Nenei Daconte, cu cea mai mare parte din bani şi cu agenda unde ar fi găsit poate numărul vreunui cunoscut din Paris. În birtul obişnuit constată că învăţase să salute în franceză şi să ceară sandvişuri cu şuncă şi cafea cu lapte. Ştia însă că niciodată n-ar fi în stare să comande unt sau ouă de niciun fel, fiindcă n-o să înveţe vreodată să le numească, dar untul se servea totdeauna cu pâinea, iar ouăle răscoapte stăteau la vedere în galantar şi puteau fi luate de acolo după plac. Pe deasupra, după trei zile, personalul care servea se obişnuise cu el şi îl ajuta să se facă înţeles. Aşa încât, vineri la prânz, pe când încerca să-şi limpezească

gândurile, a comandat un muşchi de viţel cu cartofi şi o sticlă de vin. Se simţea atât de bine, că mai ceru o sticlă, o bău pe jumătate şi trecu strada cu hotărârea neclintită să intre în spital cu forţa. Nu ştia unde s-o caute pe Nena Daconte, dar în capul lui dăinuia imaginea providenţială a medicului asiatic, fiind sigur că avea să-l găsească. N-a intrat pe poarta principală, ci pe cea de la urgenţă, care i-a părut mai puţin păzită, dar n-a izbutit să ajungă mai departe de coridorul unde Nena Daconte îi făcuse cu mâna semne de rămas-bun. Un paznic cu halatul mânjit de sânge l-a întrebat ceva când ajunse în dreptul lui, dar el nu i-a dat atenţie. Paznicul s-a luat după el, repetându-i întruna aceeaşi întrebare pe franţuzeşte, şi în cele din urmă l-a apucat de braţ cu atâta forţă, că l-a oprit brusc. Billy Sánchez a încercat să se desprindă cu o figură pe care o ştia de când mânuia lanţul, dar atunci paznicul l-a înjurat de mamă pe franţuzeşte, i-a răsucit braţul la spate cu o lovitură de maestru şi, fără a înceta să-l înjure de mamă de mii de ori, l-a împins cu de-a sila până la poartă, făcându-l să turbeze de durere, şi l-a azvârlit în mijlocul străzii ca pe un sac de cartofi.

În după-amiaza aceea, necăjit de lecţia primită, Billy Sánchez începu să fie adult. S-a hotărât, aşa cum ar fi făcut Nena Daconte, să apeleze la ambasadorul lui. Portarul de la hotel care, în ciuda căutăturii posomorâte, era foarte serviabil şi pe deasupra foarte răbdător cu limbile străine, i-a găsit numărul şi adresa ambasadei în cartea de telefon şi i le-a notat pe un cartonaş. A răspuns o femeie deosebit de amabilă, în vocea căreia, molcomă şi fără strălucire, Billy Sánchez a recunoscut imediat felul de a vorbi din Anzi. A început prin a-şi spune numele în întregime, convins că o impresionează cu cele două nume de familie ale lui, dar vocea nu s-a tulburat la telefon. O auzi explicându-i lecţia învăţată pe dinafară: că domnul ambasador lipsea în acel moment din biroul său şi nu era

aşteptat până a doua zi; dar că, oricum, nu-l putea primi decât cu întâlnire fixată în prealabil şi numai pentru un caz deosebit. Billy Sánchez a priceput atunci că nici drumul acesta n-avea să-l ducă la Nena Daconte şi i-a mulţumit pentru informaţie cu aceeaşi amabilitate cu care i-a fost dată. Apoi a luat un taxi şi s-a dus la ambasadă.

Era la numărul 22 de pe Elisée, într-unul dintre arondismentele cele mai liniştite ale Parisului; singurul lucru care-l impresionă însă pe Billy Sánchez, aşa cum mi-a povestit el însuşi în Cartagena de Indias după mulţi ani, a fost că pentru prima dată de la venirea lui soarele era la fel de limpede ca în Caraibi şi că Turnul Eiffel se desluşea deasupra oraşului, pe un cer strălucitor. Funcţionarul care l-a primit în locul ambasadorului părea abia restabilit după o boală mortală, nu numai din pricina costumului de stofă neagră, a gulerului strâmt şi a cravatei de doliu, ci şi prin cumpătarea gesturilor şi înţelepciunea vocii. A înţeles nerăbdarea lui Billy Sánchez, dar i-a amintit, fără să-şi piardă blândeţea, că se aflau într-o ţară civilizată, ale cărei norme stricte se întemeiau pe criteriile cele mai vechi şi înţelepte, spre deosebire de Americile barbare, unde era de-ajuns să dai bacşiş portarului ca să intri în spitale. „Nu, dragul meu tânăr”, îi zise. Nu era altceva de făcut decât să se supună imperiului raţiunii şi să aştepte până marţi.

— La urma urmelor nu mai sunt decât patru zile, încheie. Între timp duceţi-vă la Luvru. Merită osteneala.

Când ieşi, Billy Sánchez se pomeni în piaţa Concorde, fără să ştie ce să facă. Văzu Turnul Eiffel pe deasupra acoperişurilor şi i se păru atât de aproape, că încercă să ajungă până la el mergând pe chei. Dar foarte curând şi-a dat seama că era mai departe decât părea şi îşi mai schimba şi locul pe măsură ce-l căuta. Aşa încât a început să se gândească la Nena Daconte, aşezat pe o bancă pe malul Senei. Văzu remorcherele trecând pe sub poduri, dar nu-i părură vase, ci case rătăcitoare cu acoperişuri

colorate şi ferestre cu ghivece de flori pe pervaz, şi sârme cu rufe întinse la uscat pe şlepuri. Se uită îndelung la un pescar încremenit, cu undiţa nemişcată şi firul imobil în apă, se plictisi aşteptând să se mişte ceva, până începu să se întunece şi se hotărî să ia un taxi ca să se întoarcă la hotel. Abia atunci a constatat că nu ştia numele şi adresa hotelului şi că n-avea habar în ce arondisment din Paris se afla spitalul.

Cuprins de panică intră în prima cafenea pe care o găsi, ceru un coniac şi se strădui să-şi adune gândurile. Pe când stătea acolo, s-a văzut reflectat de multe ori şi din unghiuri diferite în oglinzile fără număr de pe pereţi, s-a simţit speriat şi solitar şi, pentru prima oară de când era pe lume, s-a gândit la realitatea morţii. Dar cu al doilea pahar s-a simţit mai bine şi i-a venit ideea providenţială să se întoarcă la ambasadă. A căutat cartonaşul în buzunar ca să-şi amintească numele străzii şi a descoperit că pe dos erau tipărite numele şi adresa hotelului. Experienţa aceea îl impresionă atât de neplăcut, că tot sfârşitul de săptămână şi-l petrecu în cameră, ieşind numai cât să mănânce şi să mişte maşina pe trotuarul corespunzător. Vreme de trei zile a continuat să cadă aceeaşi burniţă murdară ca în dimineaţa sosirii. Billy Sánchez, care nu citise niciodată o carte întreagă, ar fi dorit să aibă una, să nu se mai plictisească stând trântit în pat, dar singurele pe care le-a găsit în valizele soţiei erau în alte limbi decât spaniola. Prin urmare aşteptă mai departe ziua de marţi, contemplând păunii ce se repetau pe tapetul de pe pereţi, fără a înceta nici măcar o clipă să se gândească la Nena Daconte. Luni şi-a făcut puţină ordine în cameră, imaginându-şi ce-ar spune ea dacă l-ar găsi în asemenea hal şi doar atunci a descoperit că blana de vizon era pătată cu sânge uscat. Şi-a petrecut după-amiaza spălând-o cu săpunul parfumat găsit în geanta de voiaj, până izbuti să o facă la fel ca atunci când o aduseseră în avion la Madrid.

Marţea se ivi tulbure şi îngheţată, dar fără burniţă, şi Billy Sánchez se sculă de la şase şi aşteptă la poarta spitalului, împreună cu o grămadă de rude de-ale bolnavilor, încărcate cu pachete şi buchete de flori. Intră cu gloata, ducând pe braţ blana de vizon, fără să întrebe nimic şi fără să aibă habar unde se afla Nena Daconte, dar susţinut de convingerea că avea să dea de medicul asiatic. A străbătut o curte interioară foarte mare, cu flori şi păsări sălbatice, pe laturile căreia se aflau pavilioanele bolnavilor: femeile la dreapta, bărbaţii la stânga. Luându-se după vizitatori, a intrat în pavilionul femeilor. A văzut un şir lung de bolnave aşezate pe paturi, cu cămăşi de noapte date de spital, luminate de strălucirea puternică din ferestre, şi s-a gândit că totul era mai vesel decât se putea închipui de afară. După ce a ajuns la capătul culoarului şi l-a străbătut iar în sens invers, s-a încredinţat că niciuna dintre bolnave nu era Nena Daconte. Apoi a trecut din nou prin galeria exterioară, privind prin fereastră pavilioanele de bărbaţi, până crezu că-l recunoaşte pe medicul pe care-l căuta.

El era, într-adevăr. Stătea cu alţi medici şi câteva infirmiere examinând un bolnav. Billy Sánchez a intrat în pavilion, a dat-o la o parte pe una dintre surorile din grup şi s-a oprit în faţa medicului asiatic, care stătea aplecat peste bolnav. L-a strigat. Medicul şi-a ridicat ochii trişti, s-a gândit o clipă şi atunci l-a recunoscut.

— Dar unde naiba aţi fost? zise.

Billy Sánchez rămase perplex.

— La hotel, răspunse. Aici, în apropiere.

Atunci a aflat. Nena Daconte murise pierzând sânge în seara de joi, 9 ianuarie, la 7.10, după şaptezeci de ore de eforturi zadarnice ale celor mai competenţi specialişti din Franţa.

Până în ultima clipă fusese lucidă şi senină şi dăduse instrucţiuni să fie căutat bărbatul ei la Hotelul Plaza

Athenée, unde aveau o cameră rezervată, şi să se ia legătura cu părinţii ei. Ambasada fusese anunţată vineri printr-o telegramă urgentă primită la cancelarie, când părinţii Nenei Daconte zburau deja spre Paris. Ambasadorul în persoană s-a ocupat de formalităţile de îmbălsămare şi a rămas în legătură cu Prefectura Poliţiei din Paris ca să fie găsit Billy Sánchez. Un comunicat urgent cu datele sale personale a fost transmis din noaptea de vineri până duminică seara la radio şi la televiziune, şi în răstimpul acestor patruzeci de ore a fost omul cel mai căutat din Franţa. Poza lui, găsită în geanta Nenei Daconte, era expusă pretutindeni. Fuseseră localizate trei Bentley-uri decapotabile acelaşi model, dar niciunul nu era al lui.

Părinţii Nenei Daconte sosiseră sâmbătă la prânz şi au vegheat corpul în capela spitalului, aşteptând până în ultima clipă să fie găsit Billy Sánchez. Fuseseră anunţaţi şi părinţii lui, care s-au pregătit să ia avionul spre Paris, dar în ultimul moment au renunţat, din pricina unei încurcături de telegrame. Slujba a avut loc duminică la ora două, la numai două sute de metri de camera sordidă de hotel unde Billy Sánchez agoniza în singurătate, tânjind după dragostea Nenei Daconte. Funcţionarul care-l primise la ambasadă mi-a spus, câţiva ani mai târziu, că el însuşi deschisese telegrama sosită la cancelarie, la o oră după ce Billy Sánchez ieşise din biroul său, şi l-a tot căutat prin barurile ascunse din Faubourg St. Honoré. Mi-a mărturisit că nu-i dăduse prea mare atenţie când l-a primit, căci nu şi-ar fi închipuit niciodată că provincialul acela zăpăcit de noutatea Parisului şi cu o scurtă de miel aşa de neglijentă ar avea o origine atât de ilustră. Chiar în noaptea aceea de duminică, pe când el îşi înfrâna dorinţa de a plânge de furie, părinţii Nenei Daconte au renunţat să-l mai caute şi au luat corpul îmbălsămat în coşciugul de metal, iar cei care au putut să-l zărească repetară ani în şir că nu

văzuseră nicicând femeie mai frumoasă, vie ori moartă. Aşa încât marţi dimineaţă, când Billy Sánchez intră în sfârşit în spital, înmormântarea avusese deja loc în tristul cavou din La Manga, la numai câţiva metri de casa unde ei desluşiseră primele tâlcuri ale fericirii. Medicul asiatic care l-a pus pe Billy Sánchez la curent cu tragedia a vrut să-i dea în sala spitalului nişte calmante, dar el le-a refuzat. Plecă fără să spună un cuvânt, fără nimic pentru care să mulţumească, gândindu-se că tot ce-i trebuia în acel moment era să dea de cineva căruia să-i rupă cu lovituri de lanţ figura, ca să se răzbune pe nenorocirea lui.

Când ieşi din spital nici nu-şi dădu măcar seama că din cer cădea lin o zăpadă fără urme de sânge, cu fulgi proaspeţi şi puri ce păreau mici pene de porumbel, iar pe străzile Parisului domnea un aer de sărbătoare, fiindcă era prima ninsoare zdravănă după zece ani.

1976

CUPRINS